

การประเมินผล โครงการพัฒนาศาถาบันเกษตรกรจัดเก็บ พืชผลทางการเกษตร (แกำมลิ่ง) ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ ปี 2561

โดย
คณะทำงานติดตามประเมินผลการดำเนินงาน
โครงการพัฒนาศาถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผล
ทางการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์

การประเมินผล
โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร(แก้มลิง)
ภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์
ปี 2561

โดย
คณะทำงานติดตามประเมินผลการดำเนินงาน
โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร
กรมส่งเสริมสหกรณ์

บทสรุปผู้บริหาร

การประเมินผลโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นการประเมินผลระหว่างการทำงานโครงการ สิ้นสุดในปีที่ 1 ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2562 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษา ทบทวน วิเคราะห์ประเด็นสาระสำคัญของโครงการ (2) เพื่อศึกษาประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการ (3) เพื่อประเมินผลการใช้ประโยชน์ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดที่สถาบันเกษตรกรได้รับการสนับสนุนจากโครงการ (4) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการ รวมถึงการดำเนินธุรกิจของสถาบันเกษตรกร ขอบเขตและวิธีการศึกษา โดยการศึกษา ทบทวน วิเคราะห์ประเด็นสาระสำคัญทั้งในด้านวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กระบวนการ และผลการดำเนินงานโครงการ ประเมินผลสำเร็จของก่อสร้าง จัดซื้อจัดหาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานตามกรอบระยะเวลาที่โครงการกำหนด ประเมินผลการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดที่สหกรณ์ได้รับการสนับสนุน และแผนการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ในช่วงปี 2562 – 2564

ผลการศึกษาประเมินผลโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ สรุปได้ดังนี้

1. การศึกษา ทบทวน วิเคราะห์ประเด็นสาระสำคัญทั้งในด้านวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กระบวนการ และผลการดำเนินงาน โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ในแต่ละด้าน

1) ด้านการบริหารจัดการโครงการ (Management) ดังนี้ (1) รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการ กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้กำหนดรูปแบบการขับเคลื่อนโครงการไว้ครอบคลุมในรูปองค์คณะ คือ คณะทำงานโครงการ ทั้งในระดับส่วนกลางและระดับจังหวัด คณะทำงานระดับส่วนกลางที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะทำงานจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2561 เพิ่มเติม (งบกลางปี) จัดตั้งศูนย์อำนวยการขับเคลื่อนเฉพาะกิจ คณะทำงานขับเคลื่อนศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับกรมกรมส่งเสริมสหกรณ์และระดับจังหวัด และคณะทำงานติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการ (2) รูปแบบการติดตามการแก้ไขปัญหาอุปสรรค ระหว่างดำเนินงานโครงการในปีที่ 1 กรมส่งเสริมสหกรณ์จัดให้มีศูนย์กลางสั่งการและการปฏิบัติเพื่อความรวดเร็วในรูปแบบศูนย์ War Room ขึ้นเป็นการชั่วคราว ให้มีผู้อำนวยการศูนย์และกำหนดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง มาปฏิบัติหน้าที่ที่ศูนย์เป็นการเฉพาะกิจ เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์ข้อมูล รวบรวม ประมวล และรายงานผล รวมถึงการประสานซักซ้อมการดำเนินงานโครงการและการแก้ไขปัญหาอุปสรรคร่วมกับคณะทำงานขับเคลื่อนศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับกรมส่งเสริมสหกรณ์

2) ด้านหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกสถาบันเกษตรกร กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขพื้นฐานในการพิจารณาคัดเลือกสถาบันเกษตรกรเข้าร่วมโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (งบกลางปี 2561) ไว้ครอบคลุมแล้วในการจัดทำโครงการ กำหนดคุณสมบัติความพร้อมของสถาบันเกษตรกร รวมทั้งความพร้อมด้านที่ดินกรณีสิ่งปลูกสร้างทำเลที่ตั้ง ระบบสาธารณูปโภค และไม่มีข้อจำกัดเรื่องกฎหมายผังเมืองรวมถึงความเหมาะสมของขนาดที่ดิน ซึ่งพบว่ายังมีสถาบันเกษตรกรที่ยัง

ขาดความพร้อมด้านกฎหมายผังเมือง โดยกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการคัดเลือกสถาบันเกษตรกรไว้ในคุณสมบัติหลักของสถาบันเกษตรกรว่าสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการต้องมีการดำเนินธุรกิจด้านการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกมาจำหน่ายหรือแปรรูปอย่างต่อเนื่องมาไม่น้อยกว่า 3 ปี และมีประสบการณ์ด้านการทำธุรกิจของสถาบันเกษตรกร ในช่วง 3 ปีย้อนหลัง (ปี 2558 – 2560) สถาบันเกษตรกรมีประสบการณ์ด้านการดำเนินธุรกิจรวบรวมและพบว่าปริมาณการรวบรวมผลผลิตเพิ่มขึ้นในบางปี เฉพาะสินค้าข้าวเปลือกเท่านั้น ส่วนสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมมันสำปะหลัง ปริมาณการรวบรวมผลผลิตลดลงอย่างต่อเนื่องทุกปี สรุปได้ว่าสถาบันเกษตรกรส่วนใหญ่มีความพร้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรหลักด้านข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และมันสำปะหลัง รวมถึงเครื่องมืออุปกรณ์ในการรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรตามที่โครงการกำหนด

2. ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาศาสนสถานเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ ในปีที่ 1 (ปี 2561) ดังนี้

1) ผลการสนับสนุนสถาบันเกษตรกรด้านปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด

(1) จำนวนสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเมื่อเทียบกับเป้าหมายโครงการ ผลดำเนินงานมีสถาบันเกษตรกรได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ 146 แห่ง ในพื้นที่ 40 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อเทียบกับแผน แบ่งเป็นสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมข้าวเปลือก แผนสนับสนุน 106 แห่ง ผลการสนับสนุน 108 แห่ง เพิ่มขึ้น 2 แห่ง สถาบันเกษตรกรที่รวบรวมมันสำปะหลัง แผนสนับสนุน 16 แห่ง ผลการสนับสนุน 14 แห่ง ลดลง 2 แห่ง ส่วนสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีสถาบันเกษตรกรเข้าร่วมโครงการเป็นไปตามแผน คือ 24 แห่ง

(2) จำนวนรายการปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด ที่สถาบันเกษตรกรได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ จากจำนวนสถาบันเกษตรกรตามโครงการ 146 แห่ง เป้าหมาย 267 รายการ จำนวนรายการปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดที่สนับสนุน 271 รายการ คิดเป็นร้อยละ 101.49 เกินกว่าเป้าหมาย 4 รายการ เนื่องจากธุรกิจจัดสรรเพิ่มทดแทน แบ่งเป็นประเภทสิ่งก่อสร้าง 251 รายการ และประเภทครุภัณฑ์ 20 รายการ จากจำนวน 271 รายการดังกล่าว ได้รับการสนับสนุนเพื่อก่อสร้างลานตาก มากที่สุด จำนวน 98 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 36.20 รองลงมา คือ เพื่อจัดหาเครื่องจักรรถบรรทุก 53 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 19.50 และก่อสร้างฉาง 44 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.25 ก่อสร้างโกดัง 43 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 15.80 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังสนับสนุนงบประมาณให้สถาบันเกษตรกรจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์การตลาดอื่นๆ เช่น ไซโล เครื่องอบลดความชื้น เครื่องสีข้าวโพด และรถดักกล้วย/รถเกลี่ยลาน

(3) ประสิทธิภาพของสถาบันเกษตรกรในการจัดซื้อ จัดหา ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่โครงการกำหนด จากสถาบันเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณทั้งสิ้น 146 แห่ง มีการจัดซื้อจัดหาหรือก่อสร้างแล้วเสร็จทุกรายการ 143 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 98 จัดซื้อจัดหาหรือก่อสร้างแล้วเสร็จบางรายการ มีจำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 2 และไม่มีสหกรณ์ใดที่สร้างไม่แล้วเสร็จทุกรายการ

(4) ประสิทธิภาพของสถาบันเกษตรกรในการจัดซื้อจัดหาและก่อสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดแล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด เมื่อเทียบกับจำนวน

รายการตามเป้าหมายโครงการ ซึ่งมีทั้งสิ้น 271 รายการ แบ่งเป็นประเภทสิ่งก่อสร้าง 251 รายการ ผลดำเนินการแล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด 248 รายการ คิดเป็น ร้อยละ 98.80 ส่วนที่ดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด มีเพียง 3 รายการ คิดเป็นร้อยละ 1.20 ส่วนรายการที่เป็นประเภทเป็นครุภัณฑ์ จาก 20 รายการ สถาบันเกษตรกรสามารถดำเนินการจัดซื้อจัดหาครุภัณฑ์แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนดทั้ง 20 รายการ คิดเป็นร้อยละ 100

(5) ความทันเวลาในการจัดซื้อจัดหาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด และการเบิกจ่ายเงินของสถาบันเกษตรกร จากจำนวนสถาบันเกษตรกร 146 แห่ง มี 143 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 97.95 ที่สามารถดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ได้ทันทุกรายการได้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่โครงการกำหนด แต่มีเพียง 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 2.05 ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ทันตามเวลา เหตุที่ดำเนินการไม่ทันเวลาเนื่องจาก สถาบันเกษตรกรได้รับการจัดสรรงบประมาณทดแทนเพิ่มเติมภายหลัง 2 แห่ง และมีการขอเปลี่ยนแปลงแบบแปลนในการก่อสร้าง 1 แห่ง ส่งผลทำให้การก่อสร้างทอดระยะเวลาออกไป 1 แห่ง

(6) ผลการขยายระยะเวลาสัญญา ผลปรากฏว่า มีสถาบันเกษตรกร 107 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 73.30 ไม่มีการขยายเวลาสัญญาจ้างให้แก่ผู้รับจ้าง และมีสถาบันเกษตรกร 39 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 26.70 ที่มีการขยายระยะเวลาสัญญาจ้างให้แก่ผู้รับจ้าง

(7) ผลการเบิกจ่ายเงินของสถาบันเกษตรกรให้แก่ผู้รับจ้างในการจัดซื้อ จัดจ้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและเครื่องมือ อุปกรณ์การตลาด สถาบันเกษตรกร จำนวน 125 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 85.60 สามารถดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้รับจ้างได้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่โครงการกำหนด มีเพียง 21 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.40 ของจำนวนสถาบันเกษตรกรทั้งสิ้น ที่ไม่สามารถดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้รับจ้างให้แล้วเสร็จในกรอบระยะเวลา

2) การบริหารงบประมาณและผลการเบิกจ่ายงบประมาณในภาพรวม งบประมาณที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้รับอนุมัติจากสำนักงบประมาณ โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร รวมทั้งสิ้น 1,074.98 ล้านบาท งบประมาณที่ใช้จ่ายจริง 1,044.89 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 97.21 และมีงบประมาณคงเหลือส่งคืนเป็นรายได้แผ่นดิน 30.09 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 2.79 ของงบประมาณทั้งสิ้น

3. ผลการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดของสถาบันเกษตรกร

1) จำนวนสถาบันเกษตรกรที่ใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือ อุปกรณ์การตลาดแล้ว โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ในปีที่ 1 เมื่อมีการจัดซื้อจัดจ้างแล้วเสร็จตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2562 จากจำนวน 146 แห่ง เฉพาะที่สถาบันเกษตรกรดำเนินการจัดซื้อจัดหาแล้วเสร็จ 268 รายการ ในจำนวนนี้มีการใช้ประโยชน์แล้ว 226 รายการ คิดเป็นร้อยละ 83 ยังไม่ใช้ประโยชน์ 42 รายการ คิดเป็นร้อยละ 16 ส่วนที่ยังก่อสร้างไม่แล้วเสร็จ จำนวน 3 รายการข้างต้น คือ เครื่องอบลดความชื้น ขนาด 500 ตันต่อวัน เครื่องอบลดความชื้น ขนาด 350 ตันต่อวัน และลานตาก ขนาด 8,000 ตารางเมตร คิดเป็นร้อยละ 1 ของจำนวนรายการที่ได้รับการสนับสนุนทั้งสิ้น ส่วนรายการสิ่งก่อสร้างและอุปกรณ์การตลาดที่สถาบันเกษตรกรก่อสร้างหรือจัดซื้อจัดหาเสร็จเรียบร้อยแล้วแต่ยังไม่ใช้ประโยชน์ มีจำนวน 42 รายการ

เนื่องจาก สถาบันเกษตรกรส่วนใหญ่ก่อสร้างแล้วเสร็จไม่ทันฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าวในฤดูการผลิตปีการผลิต 2561/62 ซึ่งเก็บเกี่ยวช่วงเดือนตุลาคม – มกราคม ของทุกปี รวมทั้งข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง เนื่องจากเป็นสินค้าหรือผลผลิตตามฤดูกาล

2) ชนิดรายการปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด จำแนกตามลักษณะการใช้ประโยชน์ จากจำนวนที่มีการใช้ประโยชน์แล้ว 226 รายการ มีการใช้ประโยชน์ตามฤดูกาล 126 รายการ คิดเป็นร้อยละ 55.75 เรียงลำดับการใช้ประโยชน์จากมากไปน้อย คือ ฉาง เครื่องสีข้าวโพด เครื่องอบลดความชื้น ลานตาก เครื่องซัง โกดัง และมีการใช้ประโยชน์ทั้งปี จำนวน 100 รายการ คิดเป็นร้อยละ 44.25 เรียงลำดับการใช้ประโยชน์จากมากไปน้อย คือ อื่นๆ ไซโล โกดัง เครื่องซัง ลานตาก เครื่องอบลดความชื้น เครื่องสีข้าวโพดฯ และฉาง

3) จำนวนเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์แบ่งตามชนิดอุปกรณ์ที่ได้รับการอุดหนุนเพื่อดำเนินธุรกิจด้านผลผลิตหลัก ปี 2561 มีเกษตรกรได้รับประโยชน์ทั้งสิ้น รวม 195,253 ราย ในจำนวนนี้เป็นเกษตรกรได้รับประโยชน์จากลานตากมากที่สุด จำนวน 81,191 ราย รองลงมา คือ เครื่องซัง โกดัง ฉาง อื่นๆ เครื่องสีข้าวโพด ไซโล และเครื่องอบลดความชื้น ตามลำดับ เกษตรกรได้รับประโยชน์จากลานตากมากที่สุด และรองลงมาคือ เครื่องซัง เนื่องจากเกษตรกรจะนำผลผลิตหลักมาจำหน่ายให้กับสถาบันเกษตรกร เครื่องซัง และลานตาก จะเป็นอุปกรณ์การตลาดด่านแรกที่ใช้ประโยชน์ในกระบวนการรับซื้อเพื่อการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลักของสถาบันเกษตรกร เช่น ต้นข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง

4. ผลการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลักของสถาบันเกษตรกร ปี 2561

1) ผลจากการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลักของสถาบันเกษตรกรเมื่อเทียบกับแผนการรวบรวมของสถาบันเกษตรกร ปี 2561 (ปีการผลิต 2561/62) ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ จนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2562 ของสถาบันเกษตรกร จากจำนวน 146 แห่ง

(1) สถาบันเกษตรกรที่รวบรวมข้าวเปลือกเป็นผลผลิตหลักแล้วมีจำนวน 101 แห่ง (จากจำนวน 108 แห่ง) แผนรวบรวมข้าวเปลือก 892,315.60 ตัน รวบรวมได้จริง 647,493.20 ตัน คิดเป็นร้อยละ 72.56 เนื่องจากสถาบันเกษตรกรบางส่วนก่อสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานแล้วเสร็จหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิต ปี 2561/62 และยังไม่มีการรวบรวมข้าวเปลือก 7 แห่ง

(2) สถาบันเกษตรกรที่รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 30 แห่ง (จากจำนวน 24 แห่ง) วางแผนรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 133,980.10 ตัน รวบรวมได้จริง 138,371.90 ตัน คิดเป็นร้อยละ 103.28 ซึ่งรวบรวมได้เกินแผนที่วางไว้ เนื่องจากสถาบันเกษตรกรได้ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ในการช่วยรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลังฤดูการทำนาตามแนวทางประชารัฐ แต่ก็มีสถาบันเกษตรกรส่วนหนึ่งที่ก่อสร้างแล้วเสร็จล่วงเลยฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิต ปี 2561/62

(3) สถาบันเกษตรกรที่รวบรวมมันสำปะหลัง มีจำนวน 22 แห่ง (จากจำนวน 16 แห่ง) วางแผนรวบรวมมันสำปะหลัง จำนวน 126,500 ตัน รวบรวมได้จริง 115,713.30 ตัน คิดเป็นร้อยละ 91.47 ซึ่งรวบรวมได้ต่ำกว่าแผนที่วางไว้เล็กน้อย

จากข้อมูล ข้อ (2) และ (3) แสดงให้เห็นว่า สถาบันเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดแล้วไปใช้ประโยชน์ในการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลักตามโครงการแล้ว ยังใช้ประโยชน์เพื่อรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรรองของสมาชิกอีกด้วย

2) ผลการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลักของสถาบันเกษตรกรเมื่อเทียบกับเป้าหมายโครงการที่เพิ่มขึ้นในปีที่ 1 ยังไม่สามารถเปรียบเทียบกับแผนงานที่เพิ่มขึ้นได้ เนื่องจากโครงการกำหนดเป้าหมายปริมาณการรวมผลผลิตหลักเพิ่มขึ้น และ ตัวชี้วัดโครงการกำหนดให้ทำการวัดผลในสิ้นปีที่ 2 ประกอบช่วงเวลาดังกล่าว สถาบันเกษตรกรอยู่ระหว่างการก่อสร้าง จัดซื้อจัดหาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานไม่แล้วเสร็จในช่วงฤดูการรวบรวมผลผลิตหลัก ทั้ง 3 ชนิด คือ ข้าวเปลือก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง แต่ทั้งนี้ สถาบันเกษตรกรได้รายงานผลการรวบรวมผลผลิตหลัก ในปีการผลิต 2561/62 จำนวนรวมทั้งสิ้น 901,581.4 ตัน แบ่งเป็น ข้าวเปลือก 647,493.20 ตัน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 138,371.90 ตัน และมันสำปะหลัง 115,713.30 ตัน เพื่อเป็นข้อมูลเปรียบเทียบผลดำเนินการในปีถัดไป

5. แผนการรวบรวมและจัดเก็บผลผลิตสินค้าเกษตรหลักของสถาบันเกษตรกร ปี 2562 – 2564 โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร สถาบันเกษตรกรมีการวางแผนการรวบรวมเพื่อเตรียมความพร้อมและการใช้ประโยชน์จากอุปกรณ์การตลาดที่ได้รับจากโครงการ ไว้ดังนี้

1) แผนการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลัก (ภาพรวม) ปี 2562 – 2564 สถาบันเกษตรกรวางแผนรวบรวมข้าวเปลือก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง แผนงานในปี 2562 – 2564 ในภาพรวม จำนวน 1,428,090 ตัน 1,420,189 ตัน และ 1,517,568 ตัน ตามลำดับ และเมื่อเทียบกับผลการรวบรวมของสถาบันเกษตรกร ก่อนเข้าโครงการ (ปี 2560) ซึ่งมีจำนวน 1,097,495 ตัน โดยใช้ปี 2560 เป็นปีฐาน พบว่า สถาบันเกษตรกรได้วางแผนการรวบรวมผลผลิตหลักปี 2562 – 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2560 (ปีฐาน) จำนวน 330,595 ตัน 332,694 ตัน 420,073 ตัน หรือเพิ่มขึ้นจากปีฐาน คิดเป็นร้อยละ 30.12 , 29.40 และ 38.27 ตามลำดับ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน พบว่า สถาบันเกษตรกรมีการวางแผนการรวบรวม ปี 2562 – 2564 มีทั้งเพิ่มขึ้น (ลดลง) คิดเป็นร้อยละ 58.39 , (0.55) และ 6.85 ตามลำดับ ดังนั้น เห็นควรที่กรมส่งเสริมสหกรณ์แนะนำสถาบันเกษตรกรในโครงการให้ความสำคัญกับข้อมูลการวางแผนงานโครงการให้มากขึ้น เพื่อให้การขับเคลื่อนโครงการให้ได้เป้าหมายตามที่วางไว้

2) แผนการจัดเก็บผลผลิตสินค้าเกษตรหลัก (ภาพรวม) ปี 2562 – 2564 สถาบันเกษตรกร ได้วางแผนการจัดเก็บข้าวเปลือก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง ในภาพรวม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยปี 2562 – 2564 แผนการจัดเก็บ จำนวน 200,651 ตัน 417,957 ตัน และ 235,838 ตัน ตามลำดับ แต่เป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง

3) แผนจำนวนเกษตรกรได้รับประโยชน์จากผลผลิตสินค้าเกษตรหลัก (ภาพรวม) ปี 2562 – 2564 สถาบันเกษตรกรได้วางแผนให้เกษตรกรประโยชน์จากการใช้อุปกรณ์การตลาดด้านข้าวเปลือก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง ในภาพรวม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยปี 2562 – 2564 จำนวน 147,604 ราย 155,859 ราย และ 277,988 ราย ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายตามแผนงาน โครงการกำหนดจำนวนเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ภาพรวม 259,700 ราย สถาบันเกษตรกรจะต้องขับเคลื่อนงานโครงการไปถึง ปี 2564 เพื่อให้ได้จำนวนเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จำนวน 277,988 ราย ถึงแม้จะสูงกว่าแผนงานโครงการที่กำหนด จำนวน 18,288 ราย และเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า จำนวนเกษตรกรจะได้รับประโยชน์จากสินค้าข้าว และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สูงกว่าแผนงานโครงการ ส่วนจำนวนเกษตรกรจะได้ประโยชน์จากสินค้ามันสำปะหลังต่ำกว่าแผนงานโครงการที่กำหนด

6. ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะของสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ข้อมูลจากแบบสอบถามสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร สถาบันเกษตรกรได้รายงานปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของการดำเนินงานโครงการของสถาบันเกษตรกร ที่มีประเด็นคล้ายๆ กัน ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1) ปัญหาและอุปสรรค

(1) สถาบันเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณก่อสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดยังขาดความรู้ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตามระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง

(2) สถาบันเกษตรกรส่วนหนึ่งได้ก่อสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด ที่ได้รับการสนับสนุนแล้วเสร็จแล้วแต่ยังไม่สามารถรวบรวมผลผลิต

(3) อุปกรณ์การตลาดที่ได้รับการอุดหนุนนั้นยังไม่เพียงพอต่อการจัดเก็บผลผลิตทั้งระบบ ทำให้ผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

(4) ผลกระทบจากหลักเกณฑ์เงื่อนไขของโครงการสินเชื่อชะลอการขายข้าวเปลือกของ ธ.ก.ส. ไม่เอื้อต่อให้สหกรณ์เข้าร่วมโครงการตามนโยบายรัฐ ซึ่งส่งผลต่อสถาบันเกษตรกรในการรวบรวมเพื่อจัดเก็บข้าวเปลือกน้อยลง และไม่เป็นไปตามแผนงานโครงการที่วางไว้

(5) คู่แข่งพ่อค้าเอกชนในการรับซื้อผลผลิตสินค้าเกษตรกรในพื้นที่มีมากขึ้น

2) ข้อเสนอแนะของสถาบันเกษตรกร

(1) ขอให้หน่วยงานราชการใช้เวลาในการจัดเตรียมข้อมูล เอกสาร ประกอบการขอรับการสนับสนุน

(2) การดำเนินการโครงการขอให้มีความต่อเนื่องเพื่อให้สถาบันเกษตรกรสามารถขอรับการสนับสนุนในส่วนอื่นๆ ต่อไป

(3) ควรส่งเสริมสนับสนุนสถาบันเกษตรกรที่ยังขาดอุปกรณ์ด้านการตลาดที่จำเป็นจริงๆ

(4) ให้มีการดำเนินการของโครงการต่อเนื่อง และให้มีกรอบแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนมากขึ้น

(5) ควรให้มีการชี้แจงทำความเข้าใจกับเกษตรกรถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคารับซื้อตามกลไกของตลาด รวมถึงการปรับราคารับซื้อตามอัตราความชื้นของผลผลิตทางการเกษตรที่สถาบันเกษตรกรจะรับซื้อจากเกษตรกร

7. ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

(1) จากการศึกษาประเมินผลโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ พบว่า สถาบันเกษตรกรมีการจัดทำแผนธุรกิจ แผนการรวบรวมผลผลิต แผนการจัดเก็บผลผลิตเพื่อการแปรรูปหรือรอการจำหน่าย ปัจจุบันสถาบันเกษตรกรยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนงานดังกล่าว รวมถึงขาดการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นจริงและข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเพื่อประกอบการจัดทำแผน ส่งผลให้แผนงานที่สถาบันเกษตรกรกำหนดในแต่ละปีไม่มีความสอดคล้องกับผลงานหรือแผนงานที่ควรจะเป็น และผลจากการสุ่มลงพื้นที่ ผู้แทนสถาบันเกษตรกรหลายแห่งยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเรื่องแผนธุรกิจ แผนปฏิบัติการ ที่

เกี่ยวข้องกับโครงการไทยนิยม ยั่งยืน และไม่เป็นแนวทางเดียวกัน เห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องชี้แจงทำความเข้าใจแก่สถาบันเกษตรกรด้านการจัดทำหรือปรับปรุงแผนธุรกิจ แผนปฏิบัติการ โดยกำหนดให้เป้าหมายของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน เป็นส่วนหนึ่งในการจัดทำหรือปรับปรุงแผนธุรกิจ แผนปฏิบัติการ (รายธุรกิจ) ในธุรกิจหลักของสถาบันเกษตรกร และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้เป็นแนวทางเดียวกัน

(2) จากการศึกษาพบว่า สถาบันเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ได้รับงบประมาณเงินอุดหนุนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์เพื่อจัดซื้อจัดหาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดขนาดใหญ่และมีมูลค่าการลงทุนสูง สถาบันเกษตรกรหลายแห่งยังไม่มีคามชำนาญด้านการใช้อุปกรณ์ หรือนำไปสร้างรายได้ให้เกิดประโยชน์ไม่คุ้มค่ากับสมาชิกสหกรณ์ เห็นควรให้สถาบันเกษตรกรทุกแห่งได้ทำการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนทางธุรกิจเป็นรายธุรกิจในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดที่ได้รับการ เพื่อให้ทราบต้นทุนที่แท้จริงทุกปีอย่างต่อเนื่องหรือทุกครั้งที่ลงทุนขนาดใหญ่ เพื่อเป็นข้อมูลนำไปสร้างรายได้ให้เกิดความคุ้มค่า เกิดประโยชน์กับสมาชิกมากที่สุด และเพื่อป้องกันประสบปัญหาการขาดทุนจากธุรกิจในภายหลังและการไม่ใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง

(3) การสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนให้แก่สถาบันเกษตรกร เมื่อพิจารณาถึงรายการปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดแล้ว พบว่า มีการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนเพื่อก่อสร้าง ลานตาก เครื่องซัง มีจำนวนรายการมากกว่าปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นที่จัดเก็บพืชผลทางการเกษตร เช่น ฉาง โกดัง ไซโล ซึ่งการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนข้างต้นถึงแม้จะเป็นการเพิ่มศักยภาพสถาบันเกษตรกรให้ดำเนินธุรกิจรวบรวมและหรือแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่อาจส่งผลต่อปริมาณการจัดเก็บพืชผลทางการเกษตรหลักตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่วางไว้ ดังนั้น จึงเห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแนะนำส่งเสริมสถาบันเกษตรกรให้มีความสำคัญกับการเพิ่มปริมาณการค้าสินค้าเกษตรหลักที่สำคัญ ให้เป็นไปตามเป้าหมายและตัวชี้วัดของโครงการหรือตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ด้านราคาผลผลิตรวมถึงความร่วมมือด้านนโยบายรัฐในการช่วยเหลือเกษตรกร

(4) โครงการไทยนิยม ยั่งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ จัดเป็นโครงการขนาดใหญ่ถึงแม้จะมีข้อจำกัดด้านระยะเวลาที่เร่งด่วน และเป็นช่วงของการปรับเปลี่ยนระเบียบพัสดุในการจัดซื้อจัดจ้างทั้งในส่วนหน่วยงานภาครัฐและของสถาบันเกษตรกร การบริหารจัดการโครงการในรูปแบบองค์คณะ เช่น คณะทำงานในการขับเคลื่อนศูนย์อำนวยการขับเคลื่อนเฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับกรมส่งเสริมสหกรณ์ ระดับจังหวัด ระดับสถาบันเกษตรกร โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานโครงการให้แก่พื้นที่ได้ทันท่วงที ซึ่งเป็นรูปแบบที่ดีในการบริหารจัดการโครงการขนาดใหญ่ เห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกระดับนำแนวทางปฏิบัติ ขั้นตอนการขับเคลื่อนโครงการเพื่อจัดเตรียมแผนงานโครงการขนาดใหญ่ในปีต่อไป (ถ้ามี) เพื่อให้ทันกับความเร่งด่วนในการเสนอขอรับงบประมาณเงินอุดหนุนในลักษณะดังกล่าว

2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) เห็นควรให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ให้ความสำคัญในการเร่งรัดการจัดทำแผนธุรกิจของสถาบันเกษตรกรด้านธุรกิจรวบรวมผลผลิตทางการเกษตร ธุรกิจการแปรรูปสินค้าเกษตร การปรับปรุงแผนธุรกิจให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงแผนการใช้ประโยชน์จากปัจจัย

โครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดที่สถาบันเกษตรกรได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก
กรมส่งเสริมสหกรณ์ และการนำแผนสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความคุ้มค่า

(2) เห็นควรให้มีการศึกษาประเมินผลการดำเนินงานโครงการและผลการใช้ประโยชน์
จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดที่สถาบันเกษตรกรได้รับการสนับสนุนงบประมาณ/
เงินอุดหนุน จากกรมส่งเสริมสหกรณ์อย่างต่อเนื่องทุกปีหรือทุก 2 ปี จนสิ้นสุดโครงการ เพื่อกระตุ้นให้
สถาบันเกษตรกรตระหนักถึงการใช้ประโยชน์ให้เกิดความคุ้มค่าของงบประมาณที่ได้รับ

คำนำ

การประเมินผลโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ (งบกลางปี 2561) เป็นการประเมินระหว่างการทำงานโครงการ จัดทำขึ้นโดยมีรายละเอียดครอบคลุมสาระสำคัญตามประเด็นการประเมิน กล่าวคือ ทบทวนสาระสำคัญของโครงการ รูปแบบการบริหารโครงการ ผลการจัดซื้อจัดหาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดของสถาบันเกษตรกรที่ได้รับการอุดหนุนงบประมาณ และผลการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด กรอบการประเมินเฉพาะสถาบันเกษตรกรได้รับเงินอุดหนุนทั่วไปในการจัดซื้อจัดหาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดด้านการทำธุรกิจรวบรวมข้าวเปลือก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง จำนวน 146 แห่ง ในพื้นที่ 40 จังหวัด ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2562 เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ศึกษาและใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนงานการส่งเสริมสหกรณ์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

คณะทำงานติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้ส่งแบบสอบถามการประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและเครื่องมืออุปกรณ์ของสหกรณ์ภาคการเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับงบอุดหนุนจากโครงการ ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2562 ผ่านเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดเพื่อสัมภาษณ์และจัดเก็บข้อมูลจากผู้แทนสถาบันเกษตรกรทุกแห่งที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 146 แห่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเป็นจริง รวมทั้ง คณะทำงานติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ลงพื้นที่สุ่มตรวจสอบข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้แทนสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่บางจังหวัด ซึ่งได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากสำนักงานสหกรณ์จังหวัดและสถาบันเกษตรกรในโครงการ จึงขอขอบคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อกรมส่งเสริมสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

คณะทำงานติดตามประเมินผลการดำเนินงาน
โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร
กันยายน 2562

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	(i)
คำนำ	(ix)
สารบัญ	(X)
สารบัญตาราง	(Xi)
สารบัญภาพ	(Xiii)
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
- แนวคิดในการประเมินผล	7
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
บทที่ 3 โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร	12
- ลักษณะของโครงการ	12
- งบประมาณโครงการ	15
- หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของโครงการ	16
- เป้าหมายของโครงการ	17
- กระบวนการดำเนินงานโครงการ	18
- การบริหารโครงการและกลไกการขับเคลื่อน	20
- การติดตามความก้าวหน้าและการประเมินผล โครงการ	22
- การบริหารความเสี่ยง	24
บทที่ 4 ผลการประเมินการดำเนินงานโครงการและการใช้ประโยชน์	
- การบริหารจัดการโครงการ	26
- ผลการรวบรวมผลผลิตหลักของสถาบันเกษตรกรก่อนดำเนินโครงการ	29
- ผลการดำเนินงานโครงการ	32
- ผลการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือ อุปกรณ์ที่สถาบันเกษตรกรได้รับการอุดหนุน	38
- ผลการดำเนินการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลัก	40
- ปัญหาและอุปสรรค	48
- ผลจากการสู่ลงพื้นที่ประเมินโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์	49

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 5 สรุป และข้อเสนอแนะ	53
- สรุป	53
- ข้อเสนอแนะ	59
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงรายชื่อโครงการย่อย ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ (งบกลางปี 2561)	1
ตารางที่ 2 แสดงเป้าหมายในการสนับสนุนปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง)	13
ตารางที่ 3 แสดงจำนวนเงินงบประมาณเงินอุดหนุนสนับสนุนปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง)	15
ตารางที่ 4 แสดงขนาดที่ดินรองรับโครงการ และความสามารถในการรวบรวมผลผลิตสินค้า เกษตรหลัก	17
ตารางที่ 5 แสดงปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ ที่มีอยู่เดิมก่อนเข้าร่วมโครงการ ไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์	28
ตารางที่ 6 ผลการดำเนินงานด้านการรวบรวมผลผลิตข้าวของสหกรณ์ก่อนเข้าโครงการ ไทยนิยม ยั่งยืน (ปีบัญชี)	29
ตารางที่ 7 ผลการดำเนินงานด้านการรวบรวมผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสหกรณ์ก่อนเข้า โครงการไทยนิยม ยั่งยืน (ปีบัญชี)	30
ตารางที่ 8 ผลการดำเนินงานด้านการรวบรวมผลผลิตมันสำปะหลังของสหกรณ์ก่อนเข้า โครงการ ไทยนิยม ยั่งยืน (ปีบัญชี)	30
ตารางที่ 9 แสดงจำนวนสหกรณ์ที่ได้รับงบประมาณ โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกร จัดเก็บพืชผลทางการเกษตร	33
ตารางที่ 10 แสดงรายการปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดที่ได้รับการสนับสนุน งบประมาณ โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร	33
ตารางที่ 11 แสดงจำนวนรายการปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดที่ได้รับ การสนับสนุนและผลการจัดซื้อจัดจ้าง โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บ พืชผลทางการเกษตร	35
ตารางที่ 12 แสดงจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการเบิกจ่ายเงิน โครงการพัฒนาสถาบัน เกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร	36
ตารางที่ 13 แสดงรายการสิ่งก่อสร้างและอุปกรณ์การตลาดที่สถาบันเกษตรกร จัดซื้อจัดจ้างไม่เป็นไปตามกรอบระยะเวลา โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกร จัดเก็บพืชผลทางการเกษตร	37
ตารางที่ 14 แสดงจำนวนรายการชนิดอุปกรณ์การตลาดที่มีการใช้ประโยชน์แล้วในปีที่ 1 จำแนกตามลักษณะการใช้งาน	40
ตารางที่ 15 แสดงแผนการรวบรวมผลผลิตหลักสินค้าเกษตรเมื่อเปรียบเทียบกับแผน โครงการ	42

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 16 แสดงแผนการรวบรวมและแผนการจัดเก็บผลผลิตหลักด้านข้าวเปลือก ของสถาบันเกษตรกร โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ปี 2562 - 2564	43
ตารางที่ 17 แสดงแผนการรวบรวมและแผนการจัดเก็บผลผลิตหลักด้านข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ของสถาบันเกษตรกร โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ปี 2562 - 2564	44
ตารางที่ 18 แสดงแผนการรวบรวมและแผนการจัดเก็บผลผลิตหลักด้านมันสำปะหลัง ของสถาบันเกษตรกร โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ปี 2562 - 2564	45
ตารางที่ 19 แสดงแผนปริมาณการรวบรวมผลผลิตหลักในภาพรวมของสถาบันเกษตรกร โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ปี 2562 - 2564	46
ตารางที่ 20 แสดงแผนปริมาณการรวบรวมผลผลิตหลักในภาพรวมของสถาบันเกษตรกร โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ปี 2562 - 2564	47
ตารางที่ 21 แสดงแผนปริมาณการจัดเก็บผลผลิตหลักในภาพรวมของสถาบันเกษตรกร โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ปี 2562 - 2564	47
ตารางที่ 22 แสดงแผนจำนวนเกษตรกรได้รับประโยชน์จากผลผลิตหลักภาพรวมของสถาบัน เกษตรกร โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ปี 2562 - 2564	48
ตารางที่ 23 แสดงรายชื่อสถาบันเกษตรกรจากการลงพื้นที่เพื่อสุ่มตรวจประเมินผลการ ดำเนินงานของสถาบันเกษตรกร โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บ พืชผลทางการเกษตร	49

สารบัญภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 แสดงผลการรวบรวมผลผลิตหลักของสถาบันเกษตรกรก่อนเข้าโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร 3 ปีซ้อนหลัง (ปี 2558 – 2560)	31
แผนภาพที่ 2 แสดงผลการจัดเก็บผลผลิตหลักของสถาบันเกษตรกรก่อนเข้าโครงการพัฒนาสถาบัน เกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร 3 ปีซ้อนหลัง (ปี 2558 – 2560)	31
แผนภาพที่ 3 แสดงจำนวนสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมผลผลิตหลักที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง)	32
แผนภาพที่ 4 แสดงจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ก่อสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์ การตลาดแล้วเสร็จ	34
แผนภาพที่ 5 แสดงรายการที่ได้รับการสนับสนุนและการจัดซื้อจัดจ้างโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร จำแนกตามประเภทสิ่งก่อสร้างและครุภัณฑ์	35
แผนภาพที่ 6 แสดงงบประมาณเงินอุดหนุนที่ได้รับจัดสรร โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร	38
แผนภาพที่ 7 แสดงการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ที่ได้รับการอุดหนุนในปี ที่ 1	39
แผนภาพที่ 8 แสดงผลการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลักเมื่อเทียบกับแผน ปี 2561	41

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการไทยนิยม ยั่งยืน งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 (งบกลางปี 2561) งบประมาณรวม 1,791.531 ล้านบาท ภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์ปฏิรูปโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร จำนวน 4 โครงการย่อย คือ (1) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) (2) โครงการสนับสนุนอุปกรณ์แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร (3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการรวบรวมและการแปรรูปยางพาราในสถาบันเกษตรกร และ (4) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร วัตถุประสงค์หลักของทั้ง 4 โครงการ เป็นการสนับสนุนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในการก่อสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน จัดซื้อจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์อื่นที่จำเป็น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการรวบรวมผลผลิตทางการเกษตร การจัดเก็บ การแปรรูป สินค้าเกษตรเพิ่มมูลค่า การพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ รวมถึงการอบรมให้ความรู้ สร้างความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์ ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ ที่สหกรณ์ได้รับการสนับสนุนในการก่อสร้าง จัดซื้อจัดหา ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน ที่กรมส่งเสริมสหกรณ์รับผิดชอบ งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 แต่ละโครงการ 4 โครงการย่อย ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงรายชื่อโครงการย่อย ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ ปี 2561

ชื่อโครงการ	จัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง)	อุปกรณ์การแปรรูป	เพิ่มศักยภาพการรวบรวมยางพารา	พัฒนาอาชีพในพื้นที่ คทช.
จังหวัด (แห่ง)	40	42	24	36 (50 พื้นที่)
สหกรณ์ (แห่ง)	146	99	62	8
สิ่งก่อสร้าง อุปกรณ์ (รายการ)	267	242	149	11
งบประมาณเงินอุดหนุน (ล้านบาท)	1,017.9172	410.6206	340.429	18.3550
งบดำเนินงาน (ล้านบาท)	-	0.2875	-	3.9239
รวมงบประมาณทั้งสิ้น (ล้านบาท)	1,017.9172	410.9081	340.4299	22.2789
จำนวนกลุ่มสินค้าเกษตร	3 กลุ่มสินค้า	9 กลุ่มสินค้า	1 กลุ่มสินค้า	

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 โครงการได้ดำเนินงานมาระยะหนึ่ง ขณะนี้ได้สิ้นสุดการดำเนินโครงการในปีที่ 1 กรมส่งเสริมสหกรณ์ จึงประสงค์ให้มีการประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นรายโครงการทั้ง 4 โครงการ เพื่อทราบถึงผลการดำเนินงานโครงการ ประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ที่สหกรณ์ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐดังกล่าวว่าสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการ รวมถึงปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนงานโครงการ ในปีต่อไป โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์

มีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณตามโครงการ จำนวน 146 แห่ง 267 รายการ ในพื้นที่ 40 จังหวัด งบประมาณรวมทั้งสิ้น 1,017.9172 ล้านบาท ซึ่งโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) เป็นโครงการที่ต้องดำเนินการประเมินผลโครงการระหว่างการดำเนินงาน ดังกล่าว

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษา ทบทวน วิเคราะห์ประเด็นสาระสำคัญของโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์

1.2.2 เพื่อศึกษาประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ของสหกรณ์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์

1.2.3 เพื่อประเมินผลการใช้ประโยชน์ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดที่สหกรณ์ได้รับการสนับสนุนจากโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์

1.2.4 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) รวมถึงการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน

1.3 ขอบเขตการประเมินผล

1.3.1 ประเมินสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนเงินอุดหนุนในการก่อสร้างจัดซื้อจัดหาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด ภายใต้โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) จำนวน 146 แห่ง ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2562

1.3.2 การประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการไทยนิยมยั่งยืนของกรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยการศึกษา ทบทวน วิเคราะห์ประเด็นสาระสำคัญ ทั้งในด้านวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กระบวนการ และผลการดำเนินงาน ภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ปี 2561

1.3.3 ประเมินการดำเนินโครงการในปีแรก (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561) การใช้ข้อมูลผลการดำเนินงานโครงการเพียงถึงวันที่ 31 มีนาคม 2562 โดยการสัมภาษณ์สถาบันเกษตรกรทุกแห่งที่ได้รับการสนับสนุนภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ด้านผลสำเร็จของก่อสร้าง จัดซื้อ จัดหา ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานให้แล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่โครงการกำหนด ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานโครงการไทยนิยมยั่งยืน

1.3.4 การประเมินการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดที่สหกรณ์ได้รับการสนับสนุนจากโครงการ เนื่องจากระยะเวลาดำเนินโครงการไทยนิยมยั่งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ยังไม่สิ้นสุด และผลของการใช้ประโยชน์เมื่อแล้วเสร็จและส่วนที่ยังไม่แล้วเสร็จผลการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิต และแผนการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ เพื่อให้ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหา อุปสรรค ที่เอื้อประโยชน์ในการบริหารจัดการธุรกิจของสหกรณ์ ใช้หลักการ CIPP Model ร่วมด้วย

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานและการใช้ประโยชน์โครงการไทยนิยมยั่งยืนของกรมส่งเสริมสหกรณ์ มีประเด็นการศึกษา ดังนี้

1.4.1 ศึกษา ทบทวน วิเคราะห์ประเด็นสาระสำคัญทั้งในด้านวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กระบวนการ และผลการดำเนินงาน ภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ปี 2561 รวมทั้งรายการปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด และวงเงินงบประมาณที่สหกรณ์ได้รับ โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) โดยใช้ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2562

1.4.2 ประเมินผลสำเร็จของก่อสร้าง จัดซื้อ จัดหา ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานให้แล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่โครงการกำหนด โดยพิจารณาประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ในการบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในภาพรวมของโครงการ โดยเปรียบเทียบกับแผนดำเนินการของสหกรณ์ และเป้าหมายของโครงการ

1.4.4 ประเมินผลการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด ที่สหกรณ์ได้รับการสนับสนุนจากโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดการใช้ประโยชน์ต่างๆ เช่น ลักษณะ รูปแบบ วิธีการ ช่วงเวลา ผลการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิต ในฤดูการผลิตปี 2561 (ข้อมูล ณ 31 มีนาคม 2562) และแผนการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ในช่วงปี 2562 - 2564

1.4.5 ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขที่เอื้อประโยชน์ ในการบริหารจัดการธุรกิจของสหกรณ์

1.4.5 ให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดทิศทาง นโยบาย และวิธีการขับเคลื่อนให้เกิดความคุ้มค่า ในการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ

1.5 วิธีการศึกษา

1.5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ ขอบเขต และประเด็น การศึกษาตลอดจนความสอดคล้องกับขั้นตอนการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย ข้อมูล ทุติยภูมิจากเอกสารแผนงานโครงการ รายงานผลการดำเนินโครงการ รายงานผลการประชุมต่างๆ รายงานการจัดเก็บข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แผนการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ควบคู่กับการ สัมภาษณ์ข้อมูลปฐมภูมิที่จำเป็นในพื้นที่ที่กำหนด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร หลักฐานต่างๆ เช่น ข้อมูลโครงการ ข้อมูลการรายงาน ข้อมูลจากระบบติดตามงบประมาณไทยนิยม ยั่งยืน เอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลงานทางวิชาการและงานวิจัยต่างๆ โดยการจัดเก็บรวบรวม ข้อมูล จำแนกข้อมูล และจัดระบบข้อมูล ศึกษาทบทวนและวิเคราะห์ประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ ได้แก่

(1) วัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินโครงการไทยนิยมยั่งยืน ของกรมส่งเสริม สหกรณ์

(2) กระบวนการดำเนินงานของโครงการ (Process) ตั้งแต่กระบวนการก่อเกิด โครงการ การอนุมัติโครงการ และการขับเคลื่อนโครงการหลังโครงการอนุมัติ ทั้งในส่วนกลางและส่วน ภูมิภาค

(3) ผลการดำเนินโครงการไทยนิยมยั่งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) และผลการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและเครื่องมืออุปกรณ์ของสหกรณ์ที่ได้รับการสนับสนุน โดยใช้ผลดำเนินการสิ้นสุด ณ วันที่ 31 มีนาคม 2561

2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการสำรวจข้อมูลปฐมภูมิโดยอาศัยแบบข้อมูลจากแบบสอบถามการประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและเครื่องมืออุปกรณ์ จากฝ่ายจัดการสหกรณ์ทุกแห่ง รวมถึงข้อมูลจากการสังเกตการปฏิบัติงาน และข้อมูลข้อเท็จจริงจากการสัมผัสลงพื้นที่ของคณะทำงานติดตามประเมินผลเพื่อตรวจสอบข้อมูลสอบถามเจ้าหน้าที่จังหวัดและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ดังนี้

(1) ทำการเก็บรวบรวมจากฝ่ายจัดการของสหกรณ์ทุกแห่ง จำนวน 146 แห่ง ในพื้นที่ 40 จังหวัด ที่ได้รับการสนับสนุนภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ โครงการพัฒนาศาสนสถานเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) โดยผู้แทนของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดเป็นผู้สัมภาษณ์ ผู้แทนสหกรณ์ และผู้ประเมินผลที่ได้รับมอบหมาย โดยกำหนดประเด็นการสำรวจตามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ข้อมูลประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์ ข้อมูลโครงการที่สหกรณ์ได้รับเพื่อใช้ในการดำเนินธุรกิจข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หรือมันสำปะหลัง ข้อมูลปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือ อุปกรณ์ ที่สถาบันเกษตรกรมีอยู่เดิมก่อนได้รับการสนับสนุน ผลการดำเนินธุรกิจก่อนเข้าร่วมโครงการ ข้อมูลผลการจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการ ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ที่สหกรณ์ได้รับการสนับสนุน รวมถึงแผนธุรกิจของสหกรณ์ด้านการใช้ประโยชน์ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

(2) ทำการคัดเลือกตัวแทน/ตัวอย่างจากการสำรวจตามข้อ (1) เพื่อสุ่มสำรวจข้อมูลภาคสนามให้เห็นข้อมูลจริงเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ภายใต้เกณฑ์เงื่อนไขข้อสภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ เวลา งบประมาณ และความเป็นตัวแทนของแต่ละพื้นที่โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) ที่มีการจำแนกตามภูมิภาค ซึ่งจังหวัดในภูมิภาคเหล่านั้นที่มีสหกรณ์เข้าร่วมโครงการไทยนิยมยั่งยืน โครงการพัฒนาศาสนสถานเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) โดยแบ่งตามชนิดพืชผลทางการเกษตร ลักษณะปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการสนับสนุน หรือเป้าหมายโครงการ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีจุดมุ่งหมายซึ่งไม่คำนึงถึงสัดส่วนของประชากรในแต่ละกลุ่มโดยพิจารณาคัดเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Selection) เพื่อให้ได้จังหวัดและสถาบันเกษตรกรทุกภูมิภาคที่เข้าร่วมโครงการไทยนิยมยั่งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ และพืชที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยสหกรณ์ที่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือ อุปกรณ์ ด้านสินค้าข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หรือมันสำปะหลัง ยกเว้น ภาคใต้ไม่มีสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ที่ได้รับงบประมาณตามโครงการพัฒนาศาสนสถานเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ดังนี้

- ภาคกลาง จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดชัยนาท
- ภาคเหนือ จังหวัดลำปาง
- ภาคตะวันออกเฉิยงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดสุรินทร์

และมหาสารคาม

1.5.2 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลและการศึกษา

ในการประเมินผลการดำเนินงานโครงการไทยนิยมยั่งยืนของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้กำหนดแนวทางการวิเคราะห์และการศึกษาไว้ดังนี้

- 1) การประเมินผลโครงการตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดำเนินการโดยศึกษาผลการดำเนินงาน โดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด
- 2) การประเมินประสิทธิภาพ และกระบวนการดำเนินงานของโครงการ โดยกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในด้านการจัดซื้อ จัดหา ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน และอุปกรณ์การตลาดให้แล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่โครงการกำหนด รวมถึงผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
- 3) ประเมินการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือ อุปกรณ์ เมื่อสหกรณ์จัดซื้อจัดหาแล้วเสร็จ โดยพิจารณาประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ในการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในภาพรวมของสหกรณ์ โดยเปรียบเทียบกับแผนดำเนินการของสหกรณ์ และเป้าหมายของโครงการ
- 4) การศึกษาประเด็นปัญหาและอุปสรรค โดยการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลจากปฐมภูมิจากการสอบถามสหกรณ์ และเอกสารโครงการ รวมถึงเอกสารการรายงานต่างๆ
- 5) การศึกษาเพื่อให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายและการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์ทางการตลาดที่สหกรณ์ได้รับการสนับสนุน ทำการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์

1.5.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จะทำการจัดระเบียบข้อมูล บันทึกข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

- 1) การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative analysis) ใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการศึกษา รวบรวมข้อมูลที่ได้ จัดทำรายงานผลการวิเคราะห์ เรียบเรียงเนื้อหาในส่วนที่เกี่ยวข้อง
- 2) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative analysis) การวิเคราะห์โดยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การจัดอันดับ ตลอดจนค่าเฉลี่ย เพื่อศึกษาข้อมูลการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์การตลาด ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรของสถาบันเกษตรกร

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบรายละเอียด ขั้นตอน กระบวนการ และวิธีการดำเนินงานของโครงการไทยนิยมยั่งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์

1.6.2 ทำให้ทราบถึงสถานการณ์การใช้ประโยชน์ในปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด ที่สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ได้รับการสนับสนุนภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์

1.6.3 ทำให้เข้าใจถึงประเด็นปัญหา อุปสรรค ปัจจัยสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เป็นปัจจัยต่อการดำเนินโครงการ ระหว่างการดำเนินโครงการจนถึงสิ้นสุดโครงการในปีที่ 1 เพื่อหาแนวทางแก้ไขได้ทันเหตุการณ์

1.6.4 ทำให้สามารถประเมินผลเปรียบเทียบระหว่างผลที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายและการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

1.6.5 ทำให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานทั้งหมดของโครงการในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา

1.6.6 ผลการประเมินที่ได้จะนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการจัดทำโครงการ การจัดวางระบบและการขับเคลื่อนงานด้านการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ของสหกรณ์ให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุดต่อไป

1.7 นิยามศัพท์ในการศึกษา

เพื่อความชัดเจนในการศึกษาประเมินผลโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ และกระบวนการดำเนินงานในการประเมินผล จึงได้นิยามคำศัพท์ในการประเมินครั้งนี้ ไว้ดังนี้

1.7.1 การใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือ อุปกรณ์ หรืออุปกรณ์การตลาด ในการรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรหลักด้านสินค้าข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง ดังนี้

- ใช้ประโยชน์ คือ สถาบันเกษตรกรมีการได้ใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือ อุปกรณ์ หรืออุปกรณ์การตลาด ที่ได้รับการสนับสนุนไปใช้ในการรวบรวมผลผลิตทางการเกษตร ตามชนิดพืชผลหลักทางการเกษตรตามโครงการที่ได้กำหนดไว้ หรือการจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร

- ไม่ใช้ประโยชน์ คือ สถาบันเกษตรกรไม่มีการใช้ประโยชน์จากอุปกรณ์การตลาด ได้รับการสนับสนุนในการรวบรวมผลผลิตทางการเกษตร ตามชนิดพืชทางการเกษตรหลักนั้นเลย หรือเป้าหมายที่โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) กำหนดไว้ หรือการจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร

- ใช้ประโยชน์ตามฤดูกาล คือ สถาบันเกษตรกร มีการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือ อุปกรณ์ ที่ได้รับการสนับสนุนเฉพาะช่วงฤดูกาลรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรหลัก หรือการจัดเก็บเฉพาะช่วงฤดูกาลเท่านั้นในรอบปี

1.7.2 นิยามปฏิบัติการ

- สถาบันเกษตรกร หมายถึง สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง ที่มีการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และกลุ่มเกษตรกร ที่มีการจดทะเบียนจัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2547

- ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์การตลาด เครื่องมือ อุปกรณ์ ในการรวบรวมผลผลิตทางการเกษตร และหรือการจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ตามโครงการ หมายถึง ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือ อุปกรณ์ ในการรวบรวมผลผลิตทางการเกษตร หรือเพื่อเพิ่มมูลค่าการจัดเก็บ เพื่อดำเนินกิจกรรม และหรือให้บริการสมาชิก เฉพาะที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้าง จัดซื้อ จัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน ปี 2561

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดในการประเมินผล

การประเมินโครงการ เป็นแนวคิดและเทคนิคที่มีความสำคัญ ปัจจุบันการประเมินโครงการ ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงทางการศึกษาแต่ขยายวงกว้างไปยังโครงการสาขาต่างๆ การประเมินผลถือเป็นส่วนหนึ่งในการประเมินโครงการต่างๆ ของหน่วยงานหรือสถาบันต่างๆ เหตุที่ต้องทำการประเมินโครงการ มีวัตถุประสงค์หลักคือ ต้องการข้อมูลที่บ่งชี้ว่าโครงการที่ดำเนินนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ หรือเป็นโครงการที่คุ้มค่าต่อการตัดสินใจในการดำเนินการหรือไม่ รวมทั้งการศึกษาว่าในการดำเนินการโครงการ โครงการนั้นๆ มีปัญหาที่ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขหรือไม่ เรื่องใดบ้าง

สมหวัง พิริยานูวัฒน์ (2544) การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการ และสารสนเทศในการตัดสินใจสัมฤทธิ์ของโครงการ

การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อสรุปว่าโครงการนั้นๆ ได้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และมีประสิทธิภาพเพียงใด

ประเภทของการประเมินโครงการ ซึ่งในที่นี้อาจจำแนกการประเมินโครงการออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. ประเมินโครงการก่อนดำเนินงาน (Preliminary Evaluation) เป็นการศึกษาประเมินความเป็นไปได้ (Feasibility Study) ก่อนที่เริ่มโครงการใดๆ โดยอาจทำการศึกษาปัจจัยป้อน ความเหมาะสมของกระบวนการที่คาดว่าจะนำมาใช้ในการบริหารจัดการโครงการ ปัญหา อุปสรรค ความเสี่ยงของโครงการ ตลอดจนผลลัพธ์ หรือประสิทธิผลที่คาดว่าจะได้รับ จะเป็นประโยชน์สำหรับนักลงทุน เพื่อศึกษาว่าก่อนปฏิบัติโครงการใดๆ จะเกิดความคุ้มค่าแก่การลงทุนมากน้อยเพียงใด จะเกิดผลกระทบต่องานแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ประชากร เทคโนโลยี มากน้อยเพียงใด

2. การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ (Formation Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อการปรับปรุงเป็นสำคัญ ซึ่งมักจะใช้ประเมินผลระหว่างแผนหรือระหว่างพัฒนาโครงการ หรือช่วยตรวจสอบว่าโครงการนั้นได้ดำเนินไปตามแผนของโครงการอย่างไร หรืออาจตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการว่าดำเนินการได้ผลเพียงไร โดยทั่วไปแล้วการประเมินระหว่างดำเนินโครงการ อาจใช้ประเมิน สิ่งต่อไปนี้ คือ 1) ทบทวนแผนของโครงการ 2) การสร้างแผนของโครงการ 3) การพัฒนาแบบสอบถาม หรือรายการสำหรับการรวบรวมข้อมูลตามเรื่องที่ต้องการ 4) การคัดเลือกวิธีการวัดที่เหมาะสม 5) การกำหนดตารางเวลาการประเมินผลให้สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ 6) การเตรียมข้อมูลที่จะเป็นข่าวสารสำหรับการรายงานและเสนอแนะสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ และ 7) การแนะนำแนวทางปรับปรุง การแก้ปัญหา และการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติของโครงการ

3. การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการหรือประเมินผลผลิต (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลรวมสรุป มักจะใช้ประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ สำหรับโครงการที่มีการดำเนินการระยะยาว ก็อาจใช้การประเมินผลผลิตในการสรุปย่อความระยะต่างๆ ข้อมูลที่ได้จากระยะต่างๆ จะช่วยให้มีการ

ประเมินสรุปรวมนั้น ส่วนใหญ่จะรวบรวมจากผลของการประเมินระหว่างดำเนินโครงการ (Formation Evaluation) เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ (Summative Evaluation) ซึ่งจะรายงานว่าโครงการได้บรรลุเป้าหมาย (Goal) หรือไม่อย่างไร รวมถึงการรายงานถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการมากน้อยเพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรคที่ต้องแก้ไขปรับปรุง ซึ่งจะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโครงการนำไปสู่การตัดสินใจว่า โครงการนั้นๆ ควรดำเนินการต่อไปหรือควรยกเลิกโครงการ

4. การประเมินประสิทธิภาพ เป็นการประเมินโครงการโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยยังจำกัดอยู่เพียงการประเมินผลผลิต โดยมุ่งทราบความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการ ทั้งนี้เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้รับบริการหรือผู้ให้ทุนในการยุติหรือขยายโครงการ ปัจจุบันได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินประสิทธิภาพของโครงการ โดยถือว่าเป็นประเมินของการประเมินที่จำเป็นเพราะจะช่วยเสริมให้โครงการเหล่านั้นสามารถดำเนินการอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคม หรือโครงการขนาดใหญ่ระดับชาติที่ไม่ต้องสูญเสียทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดโดยไม่จำเป็น ซึ่งไม่มุ่งแต่ความสำเร็จของโครงการเท่านั้น แต่มุ่งถึงความคุ้มค่าในเชิงประสิทธิภาพด้วยการประเมินประสิทธิภาพของโครงการ มักจะเริ่มจากคำถามต่างๆ เช่น ความสำเร็จของโครงการนั้นเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายแล้วมีความเหมาะสมหรือไม่ ผลผลิตของโครงการเกิดจากปัจจัยที่ลงทุนไปใช้หรือไม่ โครงการนี้มีผลผลิตสูงกว่าโครงการอื่นๆ เมื่อลงทุนเท่ากันหรือไม่ และเพราะเหตุใด

โดยทั่วไปการประเมินผล เป็นการตัดสินใจคุณค่าหรือความเหมาะสมในสิ่งที่จะประเมิน การประเมินเป็นการแยกแยะวินิจฉัย เปิดเผยข้อเท็จจริง และการใช้ประโยชน์ ของเกณฑ์นั้นๆ เพื่อตัดสินคุณค่า หรือความเหมาะสมของสิ่งนั้นในเรื่องคุณภาพ การใช้ประโยชน์ การแสดงผลตามความเป็นจริง หรือการได้รับผลที่สอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนด

กู๊ด (Good, 1973) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินผล คือ การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานจริง กับผลที่คาดว่าจะได้รับ

روبินส์ (Robins, 1973) ได้ให้ความเห็นว่า การประเมินผล เป็นกระบวนการของการดูแล ติดตาม เพื่อที่จะดูว่า องค์กรหรือหน่วยงานได้รับและใช้ทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด

แอลคิน (Alkin อ้างใน สุวิมล ตีรภานันท์, 2545) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลไว้ว่าเป็นกระบวนการกำหนดขอบเขตการตัดสินใจ การเลือกข้อมูลที่เหมาะสม การเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการเขียนรายงานสรุป เพื่อให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2540) ได้ประเมินผลโครงการยุงฉางเก็บข้าวเปลือก ปีการเพาะปลูก 2539/40 เพื่อให้สมาชิกสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร มีสถานที่เก็บข้าวเปลือกเพื่อชะลอการขายกระดบราคาข้าวเปลือก และเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจเป็นศูนย์กลางติดต่อระหว่างพ่อค้าคนกลางกับสมาชิกกลุ่มเกษตรกร พบว่า ด้านประสิทธิผล การใช้ประโยชน์จากฉาง ร้อยละ 77 สามารถดำเนินธุรกิจรวบรวมข้าวเปลือก ร้อยละ 23 ยังไม่สามารถดำเนินธุรกิจข้าวเปลือก เนื่องจากความไม่พร้อมของผู้บริหารและเงินทุนของกลุ่ม ในด้านการรับฝากข้าวเปลือกจากเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 82.14 ไม่มีการรับฝากข้าวเปลือกจากเกษตรกร ร้อยละ 17.6 มีการรับฝากข้าวเปลือกจากเกษตรกร ด้านความสามารถในการซื้อข้าวเปลือกของกลุ่มเกษตรกรยังอยู่ในระดับต่ำ

ทำให้ไม่มีผลต่อการยกระดับราคาข้าวเปลือกของประเทศ และมีการใช้ประโยชน์จากฉางยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ระยะเวลาการชะลอข้าวเปลือกไว้ในฉางของกลุ่มเกษตรกร เฉลี่ย 1.5 ต่อเดือน

กองการประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2545) ได้ทำการประเมินโครงการจัดตั้งตลาดกลางผลิตผลการเกษตรประจำตำบลของสหกรณ์ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมสหกรณ์ วัตถุประสงค์โครงการจัดตั้งตลาดกลาง เพื่อสร้างให้เป็นแหล่งกลางการซื้อขายผลผลิตผลการเกษตร ช่วยให้เกษตรกรขายผลผลิตในราคาที่เป็นธรรมนั้น ประสิทธิภาพการดำเนินธุรกิจตลาดกลาง ประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากสิ่งก่อสร้างและอุปกรณ์การตลาดที่ได้รับจากโครงการ โดยใช้ข้อมูลปีการเพาะปลูก 2543/44 เปรียบเทียบกับปีเพาะปลูก 2542/43 โดยใช้ข้อมูลเปรียบเทียบก่อนกับหลังโครงการ ด้านระยะเวลาดำเนินธุรกิจ จำนวนผู้ซื้อขาย ชนิด ปริมาณและมูลค่าซื้อขายผ่านตลาดกลาง พบว่า การดำเนินงานธุรกิจตลาดกลางยังไม่มีประสิทธิผล โดยมีการใช้งานเพียงร้อยละ 64 และดำเนินธุรกิจเป็นตลาดกลางซื้อขาย ร้อยละ 19 อีกทั้งยังดำเนินงานเฉพาะในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวระยะประมาณ 7 เดือน ผู้ซื้อในตลาดมีน้อย ทำให้ประสบปัญหาการผูกขาด สมาชิกขาดอำนาจต่อรอง อีกทั้งกำไรของสหกรณ์ลดลงอย่างต่อเนื่อง กระทั่งต่อความยั่งยืนต่อไปในอนาคต ส่วนการประเมินด้านประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์สิ่งก่อสร้างและอุปกรณ์การตลาด มีตัวชี้วัดคือ การใช้ประโยชน์ ลักษณะการใช้ประโยชน์ สัดส่วนการใช้ ปริมาณและมูลค่าผลผลิตที่ใช้ประโยชน์อุปกรณ์แต่ละชนิด ส่วนใหญ่พบว่า ยังไม่มีประสิทธิภาพและการใช้งานยังไม่เต็มกำลัง อุปกรณ์ที่มีการใช้งาน ได้แก่ ลานตาก ฉาง เครื่องชั่งน้ำหนัก ขณะที่เครื่องอบลดความชื้นมีถึงร้อยละ 39 ที่ไม่มีการใช้งาน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะผลผลิตมีปัญหา ผลผลิตน้อย อีกทั้งการใช้ยังต้องเสียค่าบริการ ส่วนผลกระทบจากการดำเนินโครงการต่อเกษตรกร คือ เกษตรกรที่มาซื้อขายผลผลิตในตลาดกลาง ด้านปริมาณสมาชิกนำมาจำหน่ายในตลาดกลางปริมาณสูงกว่าขายนอกตลาดกลาง ยกเว้น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง และกาแฟ ส่วนอ้อยสมาชิกนำไปขายให้โรงงานโดยตรง ไม่ต้องผ่านตลาดกลาง ส่วนด้านราคา พบว่า เกษตรกรขายได้ราคาสูงกว่านอกตลาดในทุกผลผลิต และมีค่าใช้จ่ายในตลาดกลางต่ำกว่าขายนอกตลาด ด้านผลตอบแทนสุทธิ เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตในตลาดกลางได้สูงกว่านอกตลาดกลาง ยกเว้น ปาล์มน้ำมัน มันสำปะหลัง ที่ได้ผลตอบแทนติดลบทั้งในและนอกตลาดกลาง ส่วนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ ความไม่พร้อมของสถานที่ตั้ง อยู่ห่างไกลแหล่งชุมชน ไม่มีความคล่องตัวในการบริหารงาน เจ้าหน้าที่ขาดแคลนเพราะไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำตลาดกลางโดยตรง เงินทุนไม่เพียงพอในการดำเนินธุรกิจและเกษตรกรต้องการให้สหกรณ์รับซื้อผลผลิตในราคาสูงกว่าท้องตลาด

อารีย์ โสมวดี (2544, อ้างในมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2552) ได้ทำการศึกษาการใช้โซลาร์เซลล์ข้าวเปลือกที่เหมาะสมต่อการทำธุรกิจโรงสีของกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อีกทั้งศึกษาผลตอบแทนจากการลงทุนสร้างโซลาร์เซลล์ข้าวเปลือกของกลุ่มเกษตรกรบ้านนาโสน อำเภอกุดชุม จังหัดยโสธร เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ทำโรงสีขนาดใหญ่ในพื้นที่ตัวอย่างจะมีโซลาร์เซลล์ข้าวเปลือกขนาดที่เหมาะสมต่อโรงสีขนาด 40 ตัน/วัน คือ โซลาร์ขนาด 1,000 ตัน โดยคำนวณผลตอบแทนจากการลงทุน ที่กำหนดอายุใช้งาน 20 ปี อัตราคิดลด 8% พบว่า มีความคุ้มค่าทางการเงิน คือ NPV เท่ากับ 20.94 ล้านบาท IRR เท่ากับ 45.39% B/C Ratio เท่ากับ 1.06 และระยะเวลาคืนทุน เท่ากับ 3 ปี 6 เดือน ซึ่งมีแนวโน้มว่าโรงสีต้องสามารถระดมข้าวเปลือกได้มูลค่าเดือนละ 2.3 – 3.1 ล้านบาท

ปราณี ฉัตรเชิดชัยกุล (2545, อ้างในมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2552) ได้วิเคราะห์โครงการสร้างโซลาร์เซลล์ข้าวเปลือก ความเป็นไปได้ทางการเงินและเศรษฐศาสตร์ ในพื้นที่ 3 จังหวัด คือ สุพรรณบุรี พิษณุโลก และบุรีรัมย์ ได้ใช้ตัวชี้วัดเช่นเดียวกับ อารีย์ โสมวดี คือ NPV , IRR และ B/C Ratio ใช้อัตรา

คิดลด 9.5 ระยะ 20 ปี ผลการวิเคราะห์ทางการเงินทั้ง 3 แห่ง ไม่มีความคุ้มค่าในการลงทุน เพราะต้นทุนการกักเก็บสูงกว่ารายได้ที่เจ้าของไซโลจะได้ ขณะที่ผลการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ก็ให้ผลใกล้เคียงกัน มีเพียงจังหวัดบุรีรัมย์เท่านั้นที่มีความคุ้มค่าในการลงทุน และเมื่อทำการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการทางเศรษฐศาสตร์เปลี่ยนไป คือ กรณีที่ราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรขายได้ลดลง 10% จากราคาปกติ และกรณีที่เกษตรกรไม่นำข้าวเปลือกมาเก็บที่ไซโลน้อยกว่า 15% ของความจุ ซึ่งผลสรุปของการศึกษากล่าวว่า รัฐไม่ควรสร้างไซโลขนาดใหญ่ถึง 30,000 ตัน ในภาคกลางและภาคเหนือ ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือถึงแม้จะมีความคุ้มค่าในการลงทุนแต่มีความเสี่ยง ถ้าเกษตรกรนำข้าวเปลือกมาเก็บที่ไซโลน้อย

ศูนย์ความเป็นเลิศด้านโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (2549) ศึกษาเกี่ยวกับการวัดต้นทุนด้านโลจิสติกส์ของข้าว พบว่า ต้นทุนด้านโลจิสติกส์ของข้าวไทยมีอยู่ 4 ด้าน ได้แก่ ต้นทุนการขนส่ง คิดเป็น 5% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของข้าวไทย ต้นทุนสินค้าคงคลังและการเก็บดูแลรักษา 4% ต้นทุนค่าขาดน้ำหนักและสูญเสีย 6% และต้นทุนการบริการ 5% โดยโรงสีจะเป็นผู้แบกรับภาระต้นทุนไว้มากที่สุด ส่วนใหญ่จะเป็นต้นทุนสินค้าคงคลังและการเก็บดูแลรักษา และต้นทุนการขาดน้ำหนักและสูญเสีย ซึ่งต้นทุนสินค้าคงคลังที่สำคัญของโรงสี คือ ไซโล

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2550) ได้ศึกษาประเมินการใช้ประโยชน์จากอุปกรณ์การตลาดสินค้าเกษตร ที่อยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ช่วงต้นปี 2550 พบว่า อุปกรณ์การตลาดและปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนภาคการผลิตสินค้าเกษตรทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ และประมง มีอยู่ประมาณ 4,597 หน่วย มีการใช้ประโยชน์ร้อยละ 80 ไม่ใช้ประโยชน์ร้อยละ 20 และจากการสำรวจในจำนวนที่มีการใช้ประโยชน์ ประมาณ 1,400 หน่วย พบว่า มีการใช้ประโยชน์ในระดับมากร้อยละ 86 ระดับปานกลางร้อยละ 12 และระดับน้อยร้อยละ 2

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (2552) ได้ศึกษาประเมินผลประสิทธิภาพการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกการตลาดสินค้าเกษตร พร้อมทั้งศึกษาปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกการตลาดสินค้าเกษตร อันได้แก่กลุ่มอุปกรณ์การเกษตรเกี่ยวกับพืช อุปกรณ์การเกษตรเกี่ยวกับปศุสัตว์ และอุปกรณ์เกี่ยวกับการประมง ที่อยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ช่วงต้นปี 2552 ได้ดำเนินการสำรวจและประเมินประสิทธิผลและประสิทธิภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกการตลาดสินค้าเกษตร จำนวนทั้งสิ้น 123 อุปกรณ์ ทั่วประเทศ โดยแบ่งเป็นอุปกรณ์การเกษตรกลุ่มพืช ได้แก่ โรงสีข้าว ไซโล ฉาง ลานตาก โรงปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ โรงเก็บเมล็ดพันธุ์พืชปรับอากาศ โรงรมควัน/อบยา ห้องเย็น ตลาดกลางยางพารา กลุ่มปศุสัตว์ ได้แก่ โรงงานอาหารสัตว์ ตลาดกลางโค-กระบือ ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ โรงงานนม และกลุ่มประมง ได้แก่ ท่าเทียบเรือประมง โรงคลุมและโรงงานประมงสัตว์น้ำ และตลาดกลางสัตว์น้ำ พบประเด็นที่เป็นปัญหาและอุปสรรค ออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านสภาพแวดล้อม 3) ด้านประชาสัมพันธ์และการให้บริการ 4) ด้านเทคโนโลยีของสิ่งอำนวยความสะดวกการตลาดสินค้าเกษตร 5) ด้านคุณภาพและมาตรฐาน 6) ด้านการเงิน 7) ด้านบุคลากร และ 8) ด้านอื่นๆ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2562) ได้ประเมินผลโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ พบว่า การใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดในส่วนที่สถาบันเกษตรกรได้รับการก่อสร้างและจัดซื้อ จัดหาอุปกรณ์การตลาดครบถ้วนแล้ว พบว่า สถาบันเกษตรกรร้อยละ 78.42 ได้ใช้ประโยชน์จาก

โครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์ที่ได้รับการสนับสนุนใช้ในการดำเนินธุรกิจของสถาบันเกษตรกรแล้ว ซึ่งในจำนวนนี้ส่วนใหญ่ร้อยละ 96.33 สถาบันเกษตรกรเป็นผู้ใช้เอง รองลงมาร้อยละ 45.87 เกษตรกรสมาชิกเป็นผู้ใช้ประโยชน์ และร้อยละ 24.77 เกษตรกรผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกเป็นผู้ใช้ประโยชน์ ส่วนสถาบันเกษตรกรที่ยังไม่ใช้ประโยชน์ร้อยละ 21.58 เนื่องจากยังไม่ถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวและยังไม่ตรวจรับการจ้างสำหรับรูปแบบการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดที่ได้รับการสนับสนุน พบว่าสถาบันเกษตรกรร้อยละ 57.80 ใช้เป็นจุดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร รองลงมาร้อยละ 55.96 ใช้เก็บรวบรวมผลผลิตทางการเกษตร ร้อยละ 44.04 ใช้ตากผลผลิตทางการเกษตร ร้อยละ 25.69 ใช้ซึ่งผลผลิตทางการเกษตร ร้อยละ 3.67 ใช้สีข้าวโพด และร้อยละ 0.92 ใช้ในการตัดผลผลิตทางการเกษตร

กองแผนงาน กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2562) ได้ติดตามประเมินผลโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน ณ มิถุนายน 2561 ด้านกระบวนการดำเนินงานโครงการ พบว่า มีสหกรณ์สมัครเข้าร่วมโครงการ 146 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100 ของเป้าหมาย ประกอบด้วย สถาบันเกษตรกรที่ทำธุรกิจรวบรวมผลผลิตข้าว ร้อยละ 78.02 รวบรวมผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 12.09 และรวบรวมผลผลิตมันสำปะหลัง ร้อยละ 9.89 ด้านกระบวนการดำเนินงาน สำนักงานสหกรณ์จังหวัดทุกจังหวัดได้จัดประชุมชี้แจงและทำความเข้าใจโครงการแก่สถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับทราบถึงข้อกำหนด และประโยชน์ที่จะได้รับการเข้าร่วมโครงการของสถาบันเกษตรกรครบทั้ง 146 แห่ง การจัดซื้อจัดหาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์ สถาบันเกษตรกรทุกแห่งได้ปฏิบัติตามคำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์ ระเบียบปฏิบัติของสหกรณ์ ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง สถาบันเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 93.40 ไม่มีปัญหาด้านการจัดซื้อจัดจ้าง จะมีเพียงร้อยละ 6.60 ประสบปัญหาด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ดังนี้ 1) มีการแจ้งขอเปลี่ยนแปลงรายละเอียดประกอบแบบแปลนก่อสร้าง ซึ่งต้องรอกรมส่งเสริมสหกรณ์ดำเนินการอนุมัติการเปลี่ยนแปลงแบบ และให้สำนักงบประมาณให้ความเห็นชอบ 2) มีการถอนตัวของวิศวกรควบคุมงาน ทำให้สหกรณ์บางแห่งต้องสรรหาวิศวกรคนใหม่จึงจะสามารถก่อสร้างต่อไปได้ 3) มีความคลาดเคลื่อนในรายการที่อนุมัติจัดสรรให้กับสหกรณ์ ส่งผลให้ต้องรอการอนุมัติใหม่อีกครั้งจากสำนักงบประมาณในการเปลี่ยนแปลงให้ตรงตามที่สหกรณ์ต้องการ

บทที่ 3

โครงการพัฒนาศาถาบันเกษตรกรจกเก็บพืชมผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ภายใต้โครงการไทยนิยมยั้งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์

3.1 ลักษณะของโครงการ

3.1.1 ความเป็นมา

สถาบันเกษตรกรประกอบด้วยสหกรณ์ภาคการเกษตรและกลุ่มเกษตรกร จะเป็นแหล่งรวบรวมพืชมผลที่สาคัญ สามารถเป็นกลไกหนึ่งในการรับซื้อผลผลิตสินค้าเกษตรของสมาชิก ที่จะช่วยสร้างความเป็นธรรมด้านราคา การชั่งตวงวัด ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ รวมทั้งเป็นแหล่งกักเก็บหรือชะลอผลผลิตทางการเกษตรเพื่อรอราคาได้เป็นอย่างดี หรือเก็บไว้แปรรูป แต่ปัจจุบันสถาบันเกษตรกร ยังไม่สามารถช่วยเหลือและรองรับผลผลิตสินค้าเกษตรกรของสมาชิกได้ทั้งหมด มีข้อจำกัดด้านปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในการรวบรวมและการจกเก็บผลผลิตซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด สามารถรองรับผลผลิตสินค้าเกษตรได้เพียง ไม่เกินร้อยละ 20 ของผลผลิตทั้งประเทศ เช่น ปี 2559 ข้าวเปลือก มีสถาบันเกษตรกรสามารถรวบรวมข้าวเปลือกจากเกษตรกรสมาชิก ได้เพียง 1.76 ล้านตัน (ร้อยละ 6.47 ของผลผลิตทั้งประเทศ 27.17 ล้านตัน) จากปีที่ผ่านมา มารวบรวมได้ไม่เกิน 2 ล้านตันข้าวเปลือก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รวบรวมได้ 0.841 ล้านตัน (ร้อยละ 18.52 ของผลผลิตทั้งประเทศ 4.573 ล้านตัน ในขณะที่ความต้องการใช้ภายในประเทศมีถึง 8.10 ล้านตัน) มันสำปะหลัง รวบรวมได้ 0.804 ล้านตัน (ร้อยละ 2.49 ของผลผลิตทั้งประเทศ 32.22 ล้านตัน) ส่วนการแปรรูปสินค้าเกษตรในระบบสหกรณ์ มีจำนวนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับผลผลิตที่รวบรวมทั้งหมดและเป็นเพียงการแปรรูปขั้นต้นเท่านั้น และจากการที่เกษตรกรประสบปัญหาด้านการผลิตและผลผลิตมีราคาตกต่ำ โดยเฉพาะช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยว จะมีผลผลิตออกมาพร้อมกันเป็นจำนวนมากและผลผลิตมีความชื้นสูง เนื่องจากปัจจุบันเกษตรกรไม่มีที่จกเก็บของตนเอง ไม่มีลานตาก ไม่มีการลดความชื้นหรือเครื่องอบความชื้น จึงจำเป็นต้องระบายผลผลิตต่างๆ ที่มีความชื้นสูง ทำให้ถูกตัดราคาลงเนื่องจากความชื้นผลผลิต ส่งผลให้เกษตรกรขายได้ในราคาที่ต่ำ เช่น ข้าวเปลือก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ภาครัฐจำเป็นต้องออกมาตราการต่างๆ เช่น การแทรกแซงราคาซื้อเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ซึ่งบางครั้งยังไม่ส่งผลต่อการทำให้ราคาสูงขึ้น เนื่องจากมาตรการซื้อเพื่อช่วยเหลือในปริมาณน้อยเมื่อเทียบกับปริมาณผลผลิตทั้งประเทศ

กรมส่งเสริมสหกรณ์ เห็นว่าในช่วงระยะเวลาผลผลิตออกสู่ตลาดพร้อมกันดังกล่าว ทำให้เกิดปริมาณผลผลิตเกินความต้องการของตลาด (Over Supply) มีผลทำให้เกษตรกรได้รับความเดือดร้อนผลผลิตตกต่ำ รัฐต้องเข้าไปแทรกแซงราคา หรือหามาตรการที่หลากหลาย เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนดังกล่าว และเป็นการเพิ่มโอกาสและต่อยอดพัฒนาศักยภาพการรวบรวมผลผลิตของสถาบันเกษตรกรให้เพิ่มมากขึ้น หากรัฐบาลสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนให้สถาบันเกษตรกรจกซื้อจัดหาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์การตลาด และเครื่องจักรกลการเกษตร ที่มีไม่เพียงพอต่อการรองรับผลผลิตของสมาชิกและเกษตรกร และการกระจายสินค้าไปยังผู้บริโภค รวมทั้งเป็นกลไกสาคัญในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล จะทำให้ช่วยเหลือเกษตรกรได้มากขึ้น กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแก่สถาบันเกษตรกรจกเก็บพืชมผลทางการเกษตร (แก้มลิง) เพื่อขอรับการ

สนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนให้แก่สถาบันเกษตรกรนำไปจัดซื้อจัดหาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์การตลาด และเครื่องจักรกลการเกษตร โดยพิจารณาสถาบันเกษตรกรที่มีความพร้อมอยู่แล้วให้เป็นแหล่งดำเนินการรวบรวมและหรือเก็บพืชผลทางการเกษตรในลักษณะแก้มลิงขนาดใหญ่และแก้มลิงขนาดเล็กต่อไป

3.1.1 วัตถุประสงค์โครงการ

- 1) เพื่อสนับสนุนสถาบันเกษตรกรในการก่อสร้าง จัดซื้อจัดหา ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน ด้านจัดเก็บ ผลผลิตสินค้าเกษตร รวมถึงปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์อื่นที่จำเป็น เพื่อการรวบรวม การเก็บรักษาและสร้างเสถียรภาพด้านราคาในสินค้าข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง
- 2) เพื่อให้สถาบันเกษตรกรเป็นแหล่งรวบรวมผลผลิตรายใหญ่ของเกษตรกรสมาชิก ในการสร้างระบบกลไกผลผลิตเกินความต้องการของตลาดด้านราคาในสินค้าข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง ให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.2 เป้าหมายโครงการ

- 1) สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่จดทะเบียนตามกฎหมายสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกร ที่มีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตและการตลาดสินค้าพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ คือ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง
- 2) สนับสนุนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในการก่อสร้าง จัดซื้อ จัดหา ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการจัดเก็บพืชผลทางการเกษตรและอุปกรณ์อื่นที่จำเป็นประกอบด้วย ฉาง โกดัง ไซโล ลานตาก เครื่องอบลดความชื้น เครื่องชั่ง และเครื่องสีข้าวโพด เป็นต้น

ตารางที่ 2 แสดงเป้าหมายในการสนับสนุนปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง)

ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน	เป้าหมายสถาบันเกษตรกร (แห่ง)	จำนวน (รายการ)	เป้าหมายรวบรวมและจัดเก็บผลผลิตเพิ่มขึ้น (ตัน)	ประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับ (ราย)
ด้านข้าว	106	183	518,000	227,500
ด้านข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	24	55	87,000	18,000
ด้านมันสำปะหลัง	16	29	110,000	14,200
รวม	146	267	715,000	259,700

3.1.4 พื้นที่ดำเนินการ

ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดที่เป็นแหล่งการผลิตข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง

3.1.5 งบประมาณโครงการ

- ปี 2561 ขอรับงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปจ่ายขาด เพื่อให้สนับสนุนให้สถาบันเกษตรกรจัดซื้อจัดหาและก่อสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานด้านจัดเก็บพืชผลไว้รอราคา และเพื่อแปรรูป รวมถึงปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์อื่นที่จำเป็น เพื่อการเก็บรักษาและสร้างเสถียรภาพด้านราคาในสินค้าข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง โดยขอรับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2561

เพิ่มเติม (งบกลางปี) ในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปจ่ายขาด ให้กับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร จำนวน 1,017 ล้านบาท (หนึ่งพันสิบเจ็ดล้านบาทถ้วน) โดยสถาบันเกษตรกรต้องสมทบไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของมูลค่าเงินลงทุนในการจัดซื้อจัดหาหรือก่อสร้าง

3.1.6 หน่วยงานดำเนินการ

หน่วยงานเจ้าภาพ : กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3.1.7 ระยะเวลาดำเนินการ

ระยะเวลาอุดหนุนการก่อสร้าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 สนับสนุนให้สถาบันเกษตรกรจัดซื้อจัดหาและก่อสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานด้านจัดเก็บพืชผลไว้รอราคา รวมถึงปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์อื่นที่จำเป็น เพื่อการรวบรวมผลผลิตการเก็บรักษาและสร้างเสถียรภาพด้านราคาในสินค้าข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง โดยขอรับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2561 (งบกลางปี)

ระยะเวลาการดำเนินกิจกรรมตามอายุการใช้งานของครุภัณฑ์หรือสิ่งก่อสร้างที่ได้รับการสนับสนุน

3.1.8 ตัวชี้วัดโครงการ

- 1) สถาบันเกษตรกรในโครงการทุกแห่งสามารถเบิกจ่ายงบประมาณในปี 2561 เพื่อการจัดซื้อจัดหาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานแล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาตามที่โครงการกำหนด
- 2) สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มีปริมาณธุรกิจรวบรวมผลผลิตและจัดเก็บผลผลิต ได้น้อยกว่า 700,000 ตัน ในปี 2562
- 3) สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 5 หรือไม่น้อยกว่า 200 – 500 บาท/ตัน ในปี 2561 (คิดเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนสมาชิก)

3.1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ช่วยชะลออุปทานข้าวช่วงต้นฤดูเก็บเกี่ยวข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง ในตลาดจากการรวบรวมเพื่อจัดเก็บไว้เพื่อรอจำหน่ายหรือรอการแปรรูปของสถาบันเกษตรกรในช่วงผลิทยอดออกมาก ไม่น้อยกว่า 700,000 ตัน เกษตรกรได้รับประโยชน์ไม่น้อยกว่า 250,000 ราย
- 2) สามารถยกระดับราคาสินค้าเกษตร สร้างความมั่นใจในระบบการผลิตและระบบการตลาดสินค้าเกษตรให้แก่เกษตรกร สมาชิกสหกรณ์ โดยมีรายได้เพิ่มไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของรายได้ที่เป็นอยู่ปัจจุบันจากการชะลอการจัดเก็บ หรือไม่น้อยกว่า 200 - 500 บาท/ตัน
- 3) พัฒนาคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐานภายใต้อุปกรณ์ที่ได้รับการอุดหนุน
- 4) สถาบันเกษตรกร มีความเข้มแข็งในการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตพืชผลทางการเกษตร อย่างยั่งยืนในอนาคต

3.1.10 ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

- 1) เกษตรกร สมาชิกสหกรณ์ มีรายได้เพิ่มไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของรายได้ที่เป็นอยู่ปัจจุบันจากการชะลอการจัดเก็บ หรือไม่น้อยกว่า 200 – 500 บาท/ตัน ในปีถัดไป
- 2) สถาบันเกษตรกรมีปริมาณธุรกิจรวบรวมผลผลิตเพื่อรองรับธุรกิจการแปรรูปสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้นจากปีก่อน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5

3) ผลผลิตทางการเกษตรมีราคาที่เหมาะสมและสามารถยกระดับราคาสินค้าเกษตรของสมาชิกสถาบันเกษตรกรได้เพิ่มขึ้น

3.1.11 คำนิยามสำคัญของโครงการ

ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน ที่เป็น ฉาง โกดัง อาคารเก็บสินค้า อาคารเก็บผลผลิตทางการเกษตร ในพื้นที่ให้หมายถึง สถานที่ที่ใช้ในการเก็บรักษาพืชผลทางการเกษตรให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะใช้งานตามโครงการนี้ หรือ สนับสนุนในกิจกรรมต่างๆ ของกระบวนการ Supply Chain

เครื่องสีข้าวโพด เครื่องกะเทาะเมล็ดข้าวโพด ในพื้นที่นี้ให้มีความหมายเดียวกัน เป็นเครื่องมือทุ่นแรงที่ทำให้เมล็ดข้าวโพดหลุดออกจากฝัก เพื่อสะดวกในการจัดจำหน่าย รักษาคุณภาพสินค้า และสร้างมูลค่าเพิ่ม

3.2 งบประมาณโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร

โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ได้สนับสนุนงบประมาณแก่สถาบันเกษตรกรในการจัดซื้อจัดหาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดที่สหกรณ์ได้รับเงินงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2561 (งบกลางปี 2561) ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ งบประมาณเงินอุดหนุนจำนวน รวมทั้งสิ้น 1,017.9171 ล้านบาท ประกอบด้วย ด้านสินค้าข้าว 698.9651 ล้านบาท สินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 224.110 ล้านบาท และสินค้ามันสำปะหลัง 94.842 ล้านบาท

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนงบประมาณเงินอุดหนุนสนับสนุนปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง)

ที่	ชนิดรายการ	สถาบันเกษตรกร (แห่ง)	งบประมาณ (ล้านบาท)
1	ข้าว อาทิเช่น โกดัง ฉาง ไฮโล เครื่องอบลดความชื้น พร้อมโรงคลุม เครื่องซังพร้อมห้องควบคุม หรือ เครื่องซังพร้อมโรงคลุมลานตาก	106	698.9651
2	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อาทิเช่น โกดัง ฉาง ไฮโล เครื่องซังพร้อมห้องควบคุม หรือ เครื่องซังพร้อมโรงคลุม ลานตาก รถดักกล้วย เครื่องอบลดความชื้นพร้อมโรงคลุม เครื่องกะเทาะข้าวโพด	24	224.110
3	มันสำปะหลัง อาทิเช่น โกดัง ฉาง ไฮโล เครื่องซังพร้อมห้องควบคุม หรือ เครื่องซังพร้อมโรงคลุม ลานตาก	16	94.842
รวมทั้งสิ้น		146	1,017.9171

3.3 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการของสถาบันเกษตรกร

กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้กำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ของสถาบันเกษตรกร ไว้ดังนี้

3.3.1 คุณสมบัติหลัก ของสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ภายใต้โครงการไถนินยิม ยั่งยืนของกรมส่งเสริมสหกรณ์

1) เป็นสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ที่ได้รับการจดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ หรือกลุ่มเกษตรกร

2) สามารถปิดบัญชีได้ในปัจจุบัน

3) ไม่มีข้อบกพร่อง หรือมีแต่ได้รับการแก้ไขแล้วเสร็จ

4) เป็นสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ที่ดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรที่สอดคล้องกับโครงการที่ขอรับการสนับสนุน

5) กรณี มีสิ่งปลูกสร้างในที่ดิน สถาบันเกษตรกรต้องมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือสิทธิเหนือพื้นดิน และไม่มีภาระผูกพันการค้ำประกันจำนองหรือถ้ามีต้องเป็นการติดจำนองกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ หรือ ธ.ก.ส. เท่านั้น ที่ดินต้องมีความพร้อมในการก่อสร้าง ไม่มีข้อจำกัดเรื่องกฎหมายผังเมือง และที่ดินนั้นต้องมีขนาดเหมาะสมกับทรัพย์สินที่ให้การอุดหนุน

6) ที่ดินตามข้อ 5) ต้องอยู่ในทำเลที่ตั้ง และมีระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ที่เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรมในทรัพย์สินที่ให้การอุดหนุน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่ทางราชการกำหนด และในการบริหารทรัพย์สินในที่ดินดังกล่าว ต้องไม่ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม และไม่สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้กับชุมชนบริเวณนั้น

3.3.2 คุณสมบัติเฉพาะกิจกรรม ของสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง)

กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้กำหนดคุณสมบัติเฉพาะกิจกรรม โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร สำหรับสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมเพิ่มเติมจากคุณสมบัติหลักอีก 1 ข้อ คือ 1) สถาบันเกษตรกรต้องมีการดำเนินธุรกิจด้านการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกมาจำหน่ายหรือแปรรูปอย่างต่อเนื่องมาไม่น้อยกว่า 3 ปี

นอกจากนี้ ยังกำหนดให้สถาบันเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการจะต้องมีขนาดที่ดินรองรับการดำเนินโครงการ ไว้ดังนี้ หากเป็นสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมผลผลิตหลัก ที่เป็นข้าว หากเป็นแก้มลิงใหญ่ สถาบันเกษตรกรจะต้องมีพื้นที่บริเวณเดียวกันไม่น้อยกว่า 25 ไร่ ความสามารถในการรวบรวมข้าวเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 20,000 ตัน แก้มลิงเล็ก จะต้องมีพื้นที่บริเวณเดียวกันไม่น้อยกว่า 8 ไร่ ความสามารถในการรวบรวมข้าว เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 2,000 ตัน สถาบันเกษตรกรที่รวบรวมผลผลิตหลักเป็นข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แก้มลิงใหญ่ จะต้องมีพื้นที่บริเวณเดียวกันไม่น้อยกว่า 15 ไร่ ความสามารถในการรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 10,000 ตัน แก้มลิงเล็ก จะต้องมีพื้นที่บริเวณเดียวกันไม่น้อยกว่า 5 ไร่ ความสามารถในการรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 1,000 ตัน ส่วนสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมมันสำปะหลังเป็นผลผลิตหลัก แก้มลิงใหญ่ จะต้องมีพื้นที่บริเวณเดียวกันไม่น้อยกว่า 25 ไร่ ความสามารถในการรวบรวมมันสำปะหลัง เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 10,000 ตัน แก้มลิงเล็ก จะต้องมีพื้นที่บริเวณเดียวกันไม่น้อยกว่า 15 ไร่ ความสามารถในการรวบรวมมันสำปะหลัง เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 5,000 ตัน (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 แสดงขนาดที่ดินรองรับโครงการ และความสามารถในการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลัก			
สถาบันเกษตรกร		ขนาดที่ดินรองรับโครงการ	ศักยภาพในการรวบรวมผลผลิต
รวบรวมข้าว	แก้มลิงใหญ่	จะต้องมีพื้นที่บริเวณเดียวกันไม่น้อยกว่า 25 ไร่	รวบรวมข้าว เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 20,000 ตัน
	แก้มลิงเล็ก	จะต้องมีพื้นที่บริเวณเดียวกันไม่น้อยกว่า 8 ไร่	รวบรวมข้าว เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 2,000 ตัน
รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	แก้มลิงใหญ่	จะต้องมีพื้นที่บริเวณเดียวกันไม่น้อยกว่า 15 ไร่	รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 10,000 ตัน
	แก้มลิงเล็ก	จะต้องมีพื้นที่บริเวณเดียวกันไม่น้อยกว่า 5 ไร่	รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 1,000 ตัน
รวบรวมมันสำปะหลัง	แก้มลิงใหญ่	จะต้องมีพื้นที่บริเวณเดียวกันไม่น้อยกว่า 25 ไร่	รวบรวมมันสำปะหลัง เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 10,000 ตัน
	แก้มลิงเล็ก	จะต้องมีพื้นที่บริเวณเดียวกันไม่น้อยกว่า 15 ไร่	รวบรวมมันสำปะหลัง เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 5,000 ตัน

ทั้งนี้ สถาบันเกษตรกรที่สมัครเข้าร่วมโครงการ ต้องผ่านคุณสมบัติหลักและคุณสมบัติเฉพาะกิจกรรมแล้วเท่านั้น ถึงจะสมัครเข้าร่วมโครงการได้

3.4 เป้าหมายการรวบรวมผลผลิตของสถาบันเกษตรกรตามโครงการ

โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ได้กำหนดให้สถาบันเกษตรกรที่ดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรหลักที่สำคัญไว้เพียง 3 ชนิด คือ สินค้าข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง โดยกำหนดเป้าหมายการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลักไว้เบื้องต้นดังนี้

3.4.1 สินค้าข้าว

- 1) แก้มลิงใหญ่ ข้าว รวบรวมข้าวเปลือกได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 20,000 ตัน/แห่ง
- 2) แก้มลิงเล็ก ข้าว รวบรวมข้าวเปลือกได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 2,000 ตัน/แห่ง

3.4.2 สินค้ามันสำปะหลัง

- 1) แก้มลิงใหญ่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 10,000 ตัน/แห่ง
- 2) แก้มลิงเล็ก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 1,000 ตัน/แห่ง

3.4.3 สินค้ามันสำปะหลัง

- 1) แก้มลิงใหญ่ มันสำปะหลัง รวบรวมมันสำปะหลังได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 10,000 ตัน/แห่ง
- 2) แก้มลิงเล็ก มันสำปะหลัง รวบรวมมันสำปะหลังได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 5,000 ตัน/แห่ง

3.5 กระบวนการดำเนินงานโครงการ

3.5.1 การเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานโครงการ

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ไว้ดังนี้

1) จัดประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจและประชาสัมพันธ์ของโครงการฯ แก่สถาบันเกษตรกรเป้าหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการ ขึ้นเป็นการเฉพาะ

3) กำหนดคุณสมบัติหลักสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและกำหนดหลักเกณฑ์แนวทางปฏิบัติในการดำเนินโครงการฯ และจัดทำโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ

3.5.2 ระหว่างดำเนินงานโครงการ ในปี ที่ 1

1) แจ้งสำนักงานสหกรณ์จังหวัด เพื่อแจ้งสถาบันเกษตรกรที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนด สมัครเข้าร่วมโครงการ

2) สถาบันเกษตรกรที่มีคุณสมบัติครบถ้วน สมัครใจและประสงค์เข้าร่วมโครงการฯ สามารถยื่นสมัครเข้าร่วมโครงการ และให้เสนอแผนงานโครงการ ของสถาบันเกษตรกร พร้อมทั้งรายละเอียดต่างๆ ตามที่โครงการกำหนดให้ดำเนินการส่งตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด

3) จัดให้มีคณะทำงานกลั่นกรองโครงการของสถาบันเกษตรกรในระดับจังหวัดและระดับกรม เพื่อวิเคราะห์และคัดเลือกสถาบันเกษตรกรที่มีคุณสมบัติครบถ้วน เหมาะสม มีความพร้อม ตรวจสอบคุณสมบัติ เอกสาร และรายละเอียดโครงการที่พิจารณาความเป็นไปได้ในการดำเนินงานโครงการ ความต้องการของเงินลงทุน และเงินทุนในการรวบรวมผลผลิต พร้อมสรุปผลการพิจารณาให้ความเห็นชอบในเบื้องต้น และแจ้งให้กรมส่งเสริมสหกรณ์และสถาบันเกษตรกรเบื้องต้น

4) สถาบันเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจะต้องดำเนินการ ตามระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ที่กำหนดตามคำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง การกำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างของสหกรณ์ ลงวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2560 และสถาบันเกษตรกรต้องสมทบไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของมูลค่าเงินลงทุนในการจัดซื้อจัดหาหรือก่อสร้าง

จากการศึกษาข้อมูลทางเอกสาร ในขั้นตอนนี้ กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้มีการเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 (งบกลางปี) หลังจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้เห็นชอบงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ซึ่งอนุมัติเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2561 กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้เตรียมความพร้อมโดยแจ้งสำนักงานสหกรณ์จังหวัดประสานสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุน ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ ทั้งนี้ ให้สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร สงวนสิทธิ์การลงนามในสัญญาจนกว่าจะได้รับงบประมาณจากกรมส่งเสริมสหกรณ์

5) สถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จะต้องดำเนินการและปฏิบัติตามคำแนะนำตามข้อกำหนดของโครงการอย่างเคร่งครัด

6) ให้สหกรณ์จังหวัดแนะนำและติดตามผลให้สถาบันเกษตรกรดำเนินการจัดซื้อจัดหาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

7) ให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกเดือน

3.5.3 การดำเนินโครงการของสำนักงานสหกรณ์จังหวัด

เมื่องบประมาณผ่านการพิจารณาของสำนักงบประมาณ กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้มีการซักซ้อมแนวทางการปฏิบัติงานโครงการ ดังนี้

- ด้านการเตรียมความพร้อมของโครงการ

1) สำนักงานสหกรณ์จังหวัดแจ้งสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนเงินอุดหนุน ดำเนินการ ดังนี้

(1) ประชุมคณะกรรมการสหกรณ์เพื่อยืนยันการขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนงบกลาง และต้องยินยอมสมทบงบประมาณไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของเงินอุดหนุนแต่ละรายการ

(2) รายการที่ได้รับการสนับสนุนต้องตรงกับรายการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ

(3) กรณี เป็นสิ่งก่อสร้าง ต้องสามารถดำเนินการได้และไม่มีข้อจำกัดเรื่องกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายผังเมืองและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2) เมื่อมีการยืนยันการขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุน สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ทบทวนและปรับปรุงโครงการให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดของโครงการหลัก

3) สำนักงานสหกรณ์จังหวัดวิเคราะห์ทบทวนความเป็นไปได้ของโครงการเป็นรายสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ตามรายการและงบประมาณที่ได้รับ

- ด้านการจัดซื้อจัดจ้างของสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

1) สหกรณ์กำหนดระเบียบของสหกรณ์ ตามคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง การกำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างของสหกรณ์ ลงวันที่ 17 สิงหาคม 2560

2) กลุ่มเกษตรกรกำหนดระเบียบของกลุ่มเกษตรกร ตามคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง การกำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างของสหกรณ์ ลงวันที่ 17 สิงหาคม 2560 ให้นำมาใช้โดยอนุโลม

3) สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร แต่งตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ตามระเบียบพัสดุของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร โดยให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ / ตรวจรับงานจ้าง จะต้องมีส่วนของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ภาคประชาชน เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการชุดดังกล่าว และในกรณีที่ เป็นสิ่งก่อสร้างที่มีแบบแปลน ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดราคากลาง

4) สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ดำเนินการประกาศผลเผยแพร่การจัดซื้อจัดจ้าง

5) ให้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขการสนับสนุน ระหว่างสำนักงานสหกรณ์จังหวัดกับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

6) วิธีการเบิกจ่ายเงิน โดยกำหนดให้สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร เปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารเป็นการเฉพาะเพื่อการดำเนินโครงการและมีการกำหนดเงื่อนไขการถอน โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์โอนเงินงบประมาณเงินอุดหนุนให้สหกรณ์ผ่านสำนักงานสหกรณ์จังหวัด ก็ต่อเมื่อสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรมีการจัดซื้อจัดหาผู้รับจ้างได้เรียบร้อยแล้ว และสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรมีสมทบเงิน 10% เข้าบัญชีเงินฝากธนาคารแล้วเท่านั้น

7) สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ดำเนินการจัดซื้อจัดหาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน และอุปกรณ์การตลาด ตามระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างของสหกรณ์ ภายในกรอบวงเงินงบประมาณ โดยโครงการกำหนดไว้ดังนี้

ครั้งแรก

- ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและลงนามในสัญญาให้แล้วเสร็จภายในเดือน มิถุนายน 2561
- งานลงนามในสัญญาดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน นับแต่วันลงนามในสัญญา
- เมื่อดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างแล้วเสร็จ หากมีเงินงบประมาณคงเหลือ รวมทั้งดอกผลที่เกิดขึ้น ให้ส่งคืนกรมส่งเสริมสหกรณ์ทันที

3.6 การบริหารโครงการและกลไกการขับเคลื่อน

การดำเนินงานโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ประกอบด้วย 4 โครงการย่อย คือ (1) โครงการพัฒนาศาสนสถานเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) (2) โครงการสนับสนุนอุปกรณ์แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร (3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการรวบรวมและการแปรรูปยางพาราในสาขานเกษตรกร และ (4) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร ได้กำหนดวิธีการบริหารจัดการโครงการในรูปแบบคณะกรรมการขับเคลื่อนชุดเดียวกันและขับเคลื่อนทุกโครงการย่อยไปพร้อมกันทั้ง 4 โครงการ คณะทำงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

3.6.1 คณะทำงานจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2561 เพิ่มเติม (งบกลางปี) โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้มีคำสั่ง ที่ 25/2561 ลงวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2561 เรื่อง คณะทำงานจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2561 เพิ่มเติม (งบกลางปี) ประกอบด้วย อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นที่ปรึกษา รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นประธานคณะทำงาน ผู้อำนวยการกองและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง รวมเป็นคณะทำงาน ผู้อำนวยการกลุ่มวิเคราะห์งบประมาณ เป็นคณะทำงานและเลขานุการ นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มพัฒนาสหกรณ์การเกษตร 1 เป็นคณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ อำนาจหน้าที่ จัดทำกรอบแนวทางในการจัดทำงบประมาณ กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกจัดเตรียมและตรวจสอบเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการพิจารณาเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2561 เพื่อเติม (งบกลางปี) ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมและทันภายในระยะเวลาที่กำหนด รายงานผลการปฏิบัติงานต่ออธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ รวมถึงแต่งตั้งคณะทำงานย่อยได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม

3.6.2 คณะทำงานขับเคลื่อนศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ ตามคำสั่งกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ 186/2561 ลงวันที่ 19 เมษายน 2561 ซึ่งกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้แต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ ไว้ 2 ระดับ คือ

1) คณะทำงานระดับกรมส่งเสริมสหกรณ์ ประกอบด้วย รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธานคณะทำงาน ผู้ตรวจราชการกรม เขตตรวจราชการที่ 1 -18 ผู้อำนวยการกอง/สำนัก ผู้เชี่ยวชาญ ที่เกี่ยวข้อง รวมเป็นคณะทำงาน ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาสหกรณ์การเกษตร 1 เป็นคณะทำงานและเลขานุการ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาสหกรณ์การเกษตร 2 และ นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการพิเศษ เป็นคณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ อำนาจหน้าที่

(1) ขับเคลื่อนศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์

(2) กำกับและติดตามการขับเคลื่อนโครงการตามนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โครงการไทยนิยม ยั่งยืน ให้เป็นไปตามแผนและเกิดความโปร่งใสในการดำเนินงาน

(3) สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะทำงานระดับจังหวัด ในการขับเคลื่อนโครงการตามนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไทยนิยมยั่งยืน

(4) อำนาจการ แนะนำ แก้ไขปัญหาในการดำเนินการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานตามนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไทยนิยมยั่งยืน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ มอบหมาย

2) คณะทำงานระดับจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ตรวจราชการกรมที่กำกับดูแลในพื้นที่เป็นหัวหน้าคณะทำงาน สหกรณ์จังหวัด ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ ผู้อำนวยการกลุ่มจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริม หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป ผู้แทนภาคประชาชนในพื้นที่ที่มาจากสมาชิกสหกรณ์ตามที่สหกรณ์จังหวัดเสนอ จำนวน 3 คน ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ เป็นคณะทำงานและเลขานุการ นิติกร ระดับปฏิบัติการ/ชำนาญการ หรือนิติกร เป็นคณะทำงานและเลขานุการ อำนาจหน้าที่

(1) วางแผน บริหารจัดการการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการปฏิบัติงานตามนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไทยนิยมยั่งยืน ตามแนวทางที่คณะทำงานระดับกรมส่งเสริมสหกรณ์ กำหนด

(2) อำนาจการ ประสาน กำกับและติดตามการดำเนินงานตามนโยบายให้บรรลุวัตถุประสงค์

(3) รายงานผลการดำเนินงานและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่อกรมส่งเสริมสหกรณ์

(4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กรมส่งเสริมสหกรณ์และคณะทำงานระดับกรมส่งเสริมสหกรณ์มอบหมาย

3.6.3 ศูนย์อำนาจการเฉพาะกิจ กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้มีคำสั่งที่ 164/2561 ลงวันที่ 3 เมษายน 2561 เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนาจการเฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ ซึ่งตั้งอยู่ห้องปฏิบัติงาน อาคาร 1 ชั้น 2 กองพัฒนาสหกรณ์ภาคการเกษตรและกลุ่มเกษตรกร กรมส่งเสริมสหกรณ์ ถนนกรุงเกษม แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 โดยให้ศูนย์อำนาจการเฉพาะกิจขึ้นตรงกับอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ และให้ศูนย์อำนาจการเฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่

1) วางแผน อำนาจการกำกับ ติดตาม แนะนำ แก้ไขปัญหาในการขับเคลื่อนโครงการตามนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไทยนิยม ยั่งยืน ให้เป็นไปตามแผนและเกิดความโปร่งใสในการดำเนินงาน

2) สนับสนุนการปฏิบัติงานของอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ ในการประสาน ติดตามผลการดำเนินการของหน่วยงานในสังกัดคณะทำงานระดับกรมส่งเสริมสหกรณ์และระดับจังหวัด ในการขับเคลื่อนโครงการตามนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไทยนิยม ยั่งยืน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

3) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

นอกจากนี้ เพื่อให้ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ สามารถปฏิบัติการกิจตามบทบาทหน้าที่ตามที่กรมส่งเสริมสหกรณ์มอบหมาย คณะทำงานขับเคลื่อนศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้มีคำสั่งที่ 1/2561 เรื่อง แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยแต่งตั้งจากข้าราชการในสังกัดส่วนกลางจากสำนัก/กองที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กองพัฒนาสหกรณ์ภาคการเกษตรและกลุ่มเกษตรกร กองพัฒนาระบบสนับสนุนการสหกรณ์ และศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่มีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่เร่งด่วน รวม 8 ราย โดยมีผู้อำนวยการกองพัฒนาสหกรณ์ภาคการเกษตรและกลุ่มเกษตรกร ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการศูนย์ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไทยนิยม ยั่งยืน มีอำนาจหน้าที่

- 1) ประสานงาน และรวบรวมรายงานความคืบหน้าการดำเนินงานของโครงการต่างๆ ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อนำเสนอคณะทำงานขับเคลื่อนศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์
- 2) ประสานงานให้ข้อมูลการดำเนินงานตามข้อสั่งการ/นโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กับหน่วยงานในกรมส่งเสริมสหกรณ์
- 3) ดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะทำงานระดับกรมส่งเสริมสหกรณ์มอบหมาย

3.7 การติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลโครงการ

3.7.1 การติดตามความก้าวหน้าโครงการ

การติดตามความก้าวหน้าโครงการ คณะทำงานส่วนกลางได้กำหนดการติดตามความก้าวหน้าโครงการเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ระยะที่ 2 กระบวนการเบิกจ่ายเงิน ระยะที่ 3 กระบวนการใช้ประโยชน์ โดยดำเนินการ ดังนี้

ระยะที่ 1 กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

1) จากกระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติงานโครงการ มีการกำหนดให้สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณตามโครงการ กำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อและจัดจ้างของสหกรณ์ และให้กลุ่มเกษตรกรกำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อและจัดจ้างของกลุ่มเกษตรกร ตามคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ โดยมีการยกร่างระเบียบเพื่อให้สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร นำไปถือใช้ รวมทั้งการแต่งตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องตามระเบียบพัสดุของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ประกอบกับเป็นช่วงของการที่รัฐบาลปรับเปลี่ยนระเบียบการบริหารงานพัสดุและวิธีปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างจากระเบียบว่าด้วยการพัสดุเดิม เป็นระเบียบว่าด้วยการพัสดุใหม่

2) คณะทำงานระดับกรมส่งเสริมสหกรณ์และระดับจังหวัด มีการติดตามผลการจัดซื้อและจัดจ้างของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร เป็นระยะๆ รวมทั้ง การแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินงานโครงการ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และตรวจสอบได้

3) คณะทำงานส่วนกลางได้กำหนดแนวทางการตรวจสอบ ติดตามการดำเนินงานโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ทั้ง 4 โครงการย่อยดังกล่าว เป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อให้คณะทำงานระดับจังหวัดใช้เป็นแนวทางในการตรวจติดตามสถาบันเกษตรกรว่าดำเนินการเป็นไปตามขั้นตอน และข้อกำหนดตามโครงการหรือไม่ ซึ่งกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้กำหนดแนวทางติดตามการ

ดำเนินงานโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ไว้ครอบคลุมแล้วในประเด็นต่างๆ เช่น การตรวจสอบการประกาศจัดซื้อจัดจ้างของสถาบันเกษตรกร การตรวจสอบสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบการเปิดบัญชีเงินฝากของสหกรณ์ในการออกเงินสมทบ จำนวนเงินอุดหนุนของภาครัฐ จำนวนเงินสมทบของสหกรณ์ ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของวงเงินจัดซื้อจัดจ้าง สถานที่ตั้งของครุภัณฑ์/สิ่งก่อสร้างในด้านความพร้อมของที่ดิน การใช้ที่ดิน และการขออนุญาตตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การจัดทำโครงการและความเป็นไปได้ของโครงการ รวมทั้งความถูกต้องครบถ้วนของเอกสาร และการจัดเก็บเอกสารเพื่อรอการตรวจสอบเป็นต้น

ระยะที่ 2 กระบวนการเบิกจ่ายเงิน

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติการเบิกจ่ายเงินงบประมาณโครงการคณะประเมินผล ได้นำประเด็นที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ เฉพาะประเด็นที่เป็นสาระสำคัญมากแล้วไว้ ณ ที่นี้ ดังนี้

1) กำหนดให้สถาบันเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนในการจัดซื้อจัดจ้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดตามโครงการ งบกลางปี 2561 เปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารเพื่อรับเงินอุดหนุนเป็นการเฉพาะ โดยระบุ ชื่อบัญชี “สหกรณ์.....จำกัด หรือ กลุ่มเกษตรกร.....ระบุชื่อโครงการ..... พร้อมทั้งให้มีเงื่อนไขทำไว้กับธนาคารในการเบิกเงินแต่ละครั้งจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสหกรณ์จังหวัด.....หรือผู้ที่สหกรณ์จังหวัดมอบหมาย พร้อมทั้งให้มิติตาม ตรวจสอบการเบิกจ่ายเงินให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดโดยเคร่งครัด ทั้งนี้ สถาบันเกษตรกรจะต้องนำเงินฝากเข้าบัญชีดังกล่าว ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของวงเงินจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งเป็นเงินสมทบตามที่ตกลงไว้กับสำนักงบประมาณ

2) การโอนเงินงบประมาณเงินอุดหนุนและการเบิกจ่ายเงินอุดหนุนตามโครงการสำนักงบประมาณได้กำหนดวิธีการบริหารงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 กรณีแผนงานหรือกิจกรรมใดที่ต้องดำเนินการในส่วนภูมิภาค สำนักงบประมาณจะจัดสรรงบประมาณและโอนเงินงบประมาณไปยังสำนักเบิกในส่วนภูมิภาคตามแผนงานหรือกิจกรรมนั้น (ตามหนังสือสำนักงบประมาณ ด่วนที่สุด ที่ นร 0702/ว 33 ลงวันที่ 11 เมษายน 2561 เรื่อง การบริหารงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ดังนั้น สำนักงบประมาณได้จัดสรรและโอนเงินงบประมาณเงินอุดหนุนเข้าบัญชีสำนักงานเบิกในส่วนภูมิภาค เพื่อเบิกจ่ายให้กับสถาบันเกษตรกร เป็นวงเงินที่รัฐอุดหนุนให้ 90% หลังจากที่สถาบันเกษตรกรได้ผู้รับจ้างเรียบร้อยแล้วและนำเงินสมทบไม่น้อยกว่า 10% ของวงเงินที่จัดซื้อจัดจ้าง ตามที่ตกลงไว้กับสำนักงบประมาณ ยกเว้นบางกรณีที่รัฐอุดหนุนไม่ถึง 90% เป็นเฉพาะบางกรณีไปตามที่ตกลงไว้

3) กำหนดให้สำนักงานสหกรณ์จังหวัด แนะนำ กำกับ ตรวจสอบ สถาบันเกษตรกร ให้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ตามคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการจัดซื้อและจัดจ้างของสถาบันเกษตรกร รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีเงินฝากที่สถาบันเกษตรกรเปิดรองรับโครงการไว้ รวมทั้งตรวจสอบจำนวนเงินสมทบว่าเป็นไปตามสัดส่วน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของวงเงินที่จัดซื้อจัดจ้าง

ระยะที่ 3 กระบวนการใช้ประโยชน์

1) กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้กำหนดให้สถาบันเกษตรกรทุกแห่งที่ได้รับงบประมาณเงินอุดหนุนเพื่อก่อสร้าง จัดซื้อจัดหารายการอุปกรณ์การตลาด รายงานการใช้ประโยชน์ และผลการดำเนินงานธุรกิจรวบรวมผลผลิตหลักตามโครงการตามแบบที่กำหนด ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบผ่านทางระบบการรายงานทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นประจำทุกเดือน

2) สถาบันเกษตรกรจัดทำแผนธุรกิจรวบรวมผลผลิต ธุรกิจแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในสินค้าเกษตรหลักตามโครงการที่ได้รับงบประมาณ เพื่อใช้ในการติดตามผลการดำเนินงานและการใช้ประโยชน์

3) กำหนดให้สถาบันเกษตรกร รายงานการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน และอุปกรณ์การตลาดที่ได้รับการสนับสนุน เป็นประจำทุกเดือน

3.7.2 การประเมินผลโครงการ

กรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยคณะทำงานขับเคลื่อนศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้กำหนดให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการไทยนิยม ยั่งยืน เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรตามโครงการ ในปีที่ 1 (ปี 2561) โดยแต่งตั้งคณะทำงานติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการ ตามคำสั่งคณะทำงานขับเคลื่อนศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ 1/2562 ลงวันที่ 2 เมษายน 2562 จำนวน 4 คณะย่อย ดังนี้

1) คณะทำงานติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร

2) คณะทำงานติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการสนับสนุนอุปกรณ์แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

3) คณะทำงานติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการเพิ่มศักยภาพการรวบรวมและการแปรรูปยางพาราในสถาบันเกษตรกร

4) คณะทำงานติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพแก่เกษตรกรผู้ได้รับการจัดสรรที่ดินทำกินภาครัฐ

3.8 การบริหารความเสี่ยง

จากข้อมูลการบริหารและการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้กำหนดแนวทางการบริหารความเสี่ยง และการป้องกันการทุจริตระหว่างการขับเคลื่อนโครงการไว้เบื้องต้น กล่าวคือ

3.8.1 ด้านการสื่อสารโครงการ

1) ได้มีการสร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจแก่สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร สำนักงานสหกรณ์จังหวัด และผู้เกี่ยวข้องในโครงการ ผ่าน VDO Conference เป็นระยะๆ ระหว่างดำเนินงานโครงการ

2) จัดให้มีการประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจกำกับและติดตาม โครงการไทยนิยมยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ ในช่วงเวลาที่เหมาะสม รวมทั้งเร่งรัดการ

ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่โครงการกำหนด

3.8.2 ด้านการขับเคลื่อนโครงการ

1) จัดให้มีศูนย์ติดตามระดับกรม ซึ่งเป็นศูนย์ข้อมูล รวบรวม ประมวล และรายงานผล รวมถึงประสานและชักจูงความเข้าใจกับจังหวัด

2) มีคณะทำงานระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ กำกับ ตรวจสอบ ติดตาม การดำเนินโครงการให้เกิดความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพโดยภาคประชาชนมีส่วนร่วมทุกกระบวนการ โดยมีผู้ตรวจราชการกรม ทำหน้าที่ กำกับ ติดตามการดำเนินงานให้เกิดความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ สหกรณ์จังหวัดทำหน้าที่กำกับ ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์ ผู้อำนวยการกลุ่มของจังหวัดที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่ ให้คำปรึกษาแนะนำการดำเนินงานของสหกรณ์ ภาคประชาชน ทำหน้าที่มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความโปร่งใส

3) จัดให้มีคู่มือปฏิบัติงานโครงการ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ

4) ให้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขการสนับสนุนเงินอุดหนุน งบกลางประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 (เพิ่มเติม) ระหว่างกรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยสหกรณ์จังหวัดกับสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการในด้านการปฏิบัติงานโครงการและการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ ที่สหกรณ์ได้รับงบประมาณเงินอุดหนุนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ตามโครงการ

5) กำชับให้สหกรณ์ทุกแห่งที่ได้รับการอุดหนุนจัดทำแผนธุรกิจรวบรวมผลผลิตทางการเกษตร แผนการจัดเก็บเพื่อรองรับการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ตามโครงการอย่างต่อเนื่องจนสิ้นสุดโครงการ

6) ได้กำชับสหกรณ์จังหวัดกำกับ ดูแล กระบวนการที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

7) กำกับ แนะนำให้สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร จัดทำแฟ้มข้อมูล เพื่อจัดเก็บรายละเอียดเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ไว้เป็นระเบียบ ป้องกันการสูญหาย และง่ายต่อการตรวจสอบ

3.8.3 ด้านการติดตามงานและการประเมินผล

1) มีระบบการรายงานผล แบบ Real Time ผ่านระบบการติดตามของกรมส่งเสริมสหกรณ์

2) แต่งตั้งคณะทำงานติดตามผลการดำเนินงานโครงการย่อยทุกโครงการ

บทที่ 4

ผลการประเมินโครงการและการใช้ประโยชน์

การประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ (งบกลางปี 2561) เป็นการประเมินผลระหว่างดำเนินโครงการ (On-going Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลในประเด็นต่างๆ ได้แก่ 1) การบริหารจัดการโครงการ (Project Management) การทบทวนเนื้อหาสาระของโครงการ 2) ปัจจัยนำเข้า (Input) 3) ผลที่ได้ (Output) 4) การใช้ประโยชน์ และ 5) ปัญหาอุปสรรค โดยมีผลการประเมิน ดังนี้

4.1 การบริหารจัดการโครงการ (Project Management)

จากการศึกษา ทบทวน วิเคราะห์ประเด็นสาระสำคัญของโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ มีประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ ดังนี้

4.1.1 หลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกสถาบันเกษตรกร

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขพื้นฐานในการพิจารณาคัดเลือกสถาบันเกษตรกรเข้าร่วมโครงการไทยนิยมยั่งยืน (งบกลางปี 2561) ไว้ครอบคลุมแล้วในการจัดทำโครงการ ซึ่งมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการคัดเลือก ประกอบด้วย 1) เป็นสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ที่ได้รับการจดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ หรือกลุ่มเกษตรกร 2) สามารถปิดบัญชีได้ในปัจจุบัน 3) ไม่มีข้อบกพร่อง หรือมีแต่ได้รับการแก้ไขแล้วเสร็จ 4) เป็นสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ที่ดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรที่สอดคล้องกับโครงการที่ขอรับการสนับสนุน 5) กรณี มีสิ่งปลูกสร้างในที่ดิน สถาบันเกษตรกรต้องมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือสิทธิเหนือพื้นดิน และไม่มีภาระผูกพันการค้ำประกันจำนองหรือถ้ามีต้องเป็นการติดจำนองกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ หรือ ธ.ก.ส. เท่านั้น ที่ดินต้องมีความพร้อมในการก่อสร้าง ไม่มีข้อจำกัดเรื่องกฎหมายผังเมืองและที่ดินนั้นต้องมีขนาดเหมาะสมกับทรัพย์สินที่ให้การอุดหนุน 6) ที่ดินตามข้อ 5) ดังกล่าวต้องอยู่ในทำเลที่ตั้ง และมีระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ที่เหมาะสม กับการประกอบกิจกรรมในทรัพย์สินที่ให้การอุดหนุน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่ทางราชการกำหนด และในการบริหารทรัพย์สินในที่ดินดังกล่าว ต้องไม่ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม และไม่สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้กับชุมชนบริเวณนั้น

นอกจากนี้ กรมส่งเสริมสหกรณ์ยังได้กำหนดคุณสมบัติของสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแก่สถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ไว้เป็นการเฉพาะเพิ่มเติม คือ สถาบันเกษตรกรต้องมีการดำเนินธุรกิจด้านการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกมาจำหน่ายหรือแปรรูปอย่างต่อเนื่องมาไม่น้อยกว่า 3 ปี ทั้งนี้ สถาบันเกษตรกรที่สมัครเข้าร่วมโครงการต้องผ่านคุณสมบัติหลักและคุณสมบัติเฉพาะและคุณสมบัติพื้นฐานแล้วเท่านั้น ถึงจะสมัครเข้าร่วมโครงการได้ แสดงให้เห็นว่า สถาบันเกษตรกรที่สมัครหรือได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการต้องมีประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจรวบรวมสินค้าเกษตรหลักนั้นๆ เป็นอย่างดี ซึ่งโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) กำหนดไว้เป็นสถาบันเกษตรกรที่ทำธุรกิจรวบรวม ข้าว

สถาบันเกษตรกรที่ทำธุรกิจรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และสถาบันเกษตรกรที่ทำธุรกิจรวบรวมมันสำปะหลัง และต้องมีความพร้อมด้านสถานที่ดำเนินการก่อสร้างและตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม

4.1.2 รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการ

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้กำหนดรูปแบบการขับเคลื่อนโครงการไว้ครอบคลุมในรูปแบบองค์คณะ เช่น คณะทำงานโครงการ ทั้งในระดับส่วนกลางและระดับจังหวัด คณะทำงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1) คณะทำงานจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2561 เพิ่มเติม (งบกลางปี)
- 2) ศูนย์อำนวยการขับเคลื่อนเฉพาะกิจ
- 3) คณะทำงานขับเคลื่อนศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยมยั่งยืน ระดับกรมกรมส่งเสริมสหกรณ์
- 4) คณะทำงานขับเคลื่อนศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยมยั่งยืน ระดับจังหวัด
- 5) ติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการ

4.1.3 รูปแบบการติดตามการแก้ไขปัญหาอุปสรรค

การติดตามการแก้ไขปัญหาอุปสรรคระหว่างดำเนินงานโครงการในปีที่ 1 กรมส่งเสริมสหกรณ์จัดให้มีศูนย์กลางสั่งการและการปฏิบัติเพื่อความรวดเร็วในรูปแบบศูนย์ War Room ขึ้นเป็นการชั่วคราวให้มีผู้อำนวยการศูนย์ และกำหนดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องมาปฏิบัติหน้าที่ที่ศูนย์เป็นการเฉพาะกิจ เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์ข้อมูล รวบรวม ประมวล และรายงานผล รวมถึงการประสานซักซ้อมการดำเนินงานโครงการและการแก้ไขปัญหาอุปสรรคร่วมกับคณะทำงานขับเคลื่อนศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับกรมส่งเสริมสหกรณ์

4.1.4 คุณสมบัติความพร้อมของสถาบันเกษตรกร

- **ความพร้อมด้านปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ ที่สหกรณ์มีอยู่เดิมก่อนเข้าร่วมโครงการ** เนื่องจากหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการคัดเลือกสถาบันเกษตรกรได้กำหนดคุณสมบัติของสถาบันเกษตรกรว่าสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการต้องมีการดำเนินธุรกิจด้านการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกมาจำหน่ายหรือแปรรูปอย่างต่อเนื่องมาไม่น้อยกว่า 3 ปี จึงจำเป็นต้องทราบความพร้อมของสถาบันเกษตรกร ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ความพร้อมปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ของสหกรณ์ที่เข้าโครงการ ซึ่งเป็นอุปกรณ์การตลาดที่สหกรณ์มีอยู่เดิมก่อนเข้าร่วมโครงการ มากที่สุด คือ ลานตาก จำนวน 125 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 85.62 ของสหกรณ์ 146 แห่ง รองลงมา คือ สหกรณ์ที่มีฉาง จำนวน 108 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 73.97 ของสหกรณ์ทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการ และเครื่องจักรรถบรรทุก ซึ่งมีสหกรณ์ 108 แห่ง ที่มีอุปกรณ์ดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 73.97 เช่นกัน ลำดับต่อมา คือ สหกรณ์มีรถดักกล้วย จำนวน 87 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 59.59 และสหกรณ์ที่มีอุปกรณ์การตลาดอื่นๆ เช่น โกดัง รถโฟล์คลิฟ โรงสี จำนวน 57, 38 และ 30 แห่งตามลำดับ นอกจากนี้ สหกรณ์ยังมีอุปกรณ์การตลาดอื่นๆ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 แสดงปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ เดิม ที่มีอยู่ก่อนเข้าร่วมโครงการไทยนิยม
ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์

อุปกรณ์การตลาด	จำนวนสหกรณ์ (แห่ง)	ร้อยละ
1. ฉาง	108	73.97
2. โกดัง	57	39.04
3. ไซโล	17	11.64
4. ลานตาก	125	85.62
5. เครื่องอบลดความชื้น	21	14.38
6. โรงสี	30	20.55
7. เครื่องซังรถบรรทุก	108	73.97
8. เครื่องสีข้าวโพด	16	10.96
9. เครื่องสับมัน	9	6.16
10. รถดักกล้วย	87	59.59
11. รถโฟลคลิฟ	38	26.03
12. รถยก	9	6.16
13. สายพานลำเลียง	18	12.33
14. รถบรรทุก	5	3.42
15. โรงปรับปรุงเมล็ดพันธุ์	4	2.74
16. เครื่องคัดเมล็ดพันธุ์ข้าว	1	0.68
17. เครื่องสี	1	0.68
18. เครื่องเย็บกระสอบ	1	0.68
19. เครื่องสีข้าว	1	0.68
20. เครื่องคัดคุณภาพข้าว	1	0.68
21. เครื่องวัดความชื้น	1	0.68
22. รถแทรกเตอร์	1	0.68
23. รถอีแต๋นดัม	1	0.68
24. รถเกี่ยวข้าว	2	1.37
25. รถไถ	1	0.68
26. รถเกี่ยลลาน	1	0.68
27. เครื่องซังดิจิทัล	4	2.74

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

4.2 ผลการรวบรวมผลผลิตหลักของสถาบันเกษตรกรก่อนดำเนินโครงการ

จากข้อมูลผลการรวบรวมผลผลิตหลักของสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ จำนวน 146 แห่ง พบว่า ผลการรวบรวมผลผลิตหลักของสหกรณ์ โดยสอบถามข้อมูลจากสถาบันเกษตรกร 3 ปี ย้อนหลัง (ปี 2558 – 2560) เพื่อสำรวจความพร้อมด้านการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรหลักของสถาบันเกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการ โดยแยกรายละเอียดเป็นปีบัญชี 2558 - 2560 และรายสินค้า พบว่า

(1) **สินค้าข้าว** ข้อมูลจากแบบสอบถามเฉพาะสถาบันเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ พบว่า ผลการรวบรวมผลผลิตข้าวเปลือก เฉลี่ย 3 ปีย้อนหลัง (ปี 2558 – 2560) จำนวน 754,888.40 ตัน คิดเป็นมูลค่าเฉลี่ย 6,468 ล้านบาท โดยมีปริมาณรวบรวมเพิ่มขึ้นและลดลง ปี 2558 รวบรวมจำนวน 731,122.92 ตัน มูลค่า 6,557.84 ล้านบาท ปี 2559 จำนวน 697,179.19 ตัน มูลค่า 5,833.26 ล้านบาท และปี 2560 จำนวน 836,363.11 ตัน มูลค่า 7,012.90 ล้านบาท ส่วนปริมาณการจัดเก็บ พบว่า มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปี 2558 ปริมาณจัดเก็บ จำนวน 82,654 ตัน ปี 2559 - 2560 เพิ่มขึ้นเป็น 105,271 ตัน และ 122,994 ตัน ตามลำดับ โดยมีปริมาณการจัดเก็บข้าวเปลือก เฉลี่ย 3 ปี ย้อนหลัง (ปี 2558 – 2560) จำนวน 103,640 ตัน มูลค่า 1,168.15 ล้านบาท ภาพรวมปริมาณการรวบรวมและการจัดเก็บสินค้าข้าวเปลือกของสถาบันเกษตรกรในโครงการ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ผลการดำเนินงานด้านการรวบรวมผลผลิตข้าวของสหกรณ์ก่อนเข้าโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (ปีบัญชี)

ผลผลิต	ผลการดำเนินการ	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ค่าเฉลี่ย
ข้าวเปลือก	ปริมาณรวบรวม (ตัน)	731,122.92	697,179.19	836,363.11	754,888.40
	มูลค่าการรวบรวม (ล้านบาท)	6,557.84	5,833.26	7,012.90	6,468
	ปริมาณการจัดเก็บ (ตัน)	82,654	105,271	122,994	103,640
	มูลค่าการจัดเก็บ (ล้านบาท)	1,007.44	1,050.84	1,446.17	1,168.15

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

(2) **สินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** พบว่า เฉพาะสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีปริมาณรวบรวมผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เฉลี่ย 3 ปีย้อนหลัง (ปี 2558 – 2560) จำนวน 144,344 ตัน คิดเป็นมูลค่าเฉลี่ย 961.16 ล้านบาท สหกรณ์มีปริมาณรวบรวมลดลงอย่างต่อเนื่องทุกปี โดย ปี 2558 ปริมาณรวบรวม จำนวน 157,998 ตัน มูลค่า 1,085.33 ล้านบาท ในปี 2559 ปริมาณรวบรวม 144,470 ตัน มูลค่า 959.24 ล้านบาท ในปี 2560 ลดลงเป็น 130,566 ตัน มูลค่า 838.91 ล้านบาท ตามลำดับ ซึ่งสวนทางกับความต้องการข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในการผลิตอาหารสัตว์เพิ่มขึ้นและการผลิตที่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ซึ่งต่างจากปริมาณการรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสถาบันเกษตรกรที่ลดลงทุกปี และมีค่าเฉลี่ย 3 ปี จำนวน 144,344 ล้านตัน ส่วนปริมาณการจัดเก็บพบว่า มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปี 2558 ปริมาณจัดเก็บ จำนวน 4,386 ตัน ปี 2559 - 2560 เพิ่มขึ้นเป็น 5,062 ตัน และ 9,164 ตัน ตามลำดับ โดยมีปริมาณการจัดเก็บข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เฉลี่ย 3 ปีย้อนหลัง (ปี 2558 – 2560) จำนวน 6,204 ตัน มูลค่า 43.43 ล้านบาท ภาพรวมของปริมาณการรวบรวมและ

การจัดเก็บสินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสถาบันเกษตรกรในโครงการ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ผลการดำเนินงานด้านการรวบรวมผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสหกรณ์ก่อนเข้าโครงการ
ไทยนิยม ยั่งยืน (ปีบัญชี)

ผลผลิต	ผลการดำเนินการ	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ค่าเฉลี่ย
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ปริมาณรวบรวม (ตัน)	157,998	144,470	130,566	144,344
	มูลค่าการรวบรวม (ล้านบาท)	1,085.33	959.24	838.91	961.16
	ปริมาณการจัดเก็บ (ตัน)	4,386	5,062	9,164	6,204
	มูลค่าการจัดเก็บ (ล้านบาท)	33.89	35.80	60.60	43.43

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

(3) **มันสำปะหลัง** พบว่า เฉพาะสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีปริมาณรวบรวมผลผลิตมันสำปะหลัง เฉลี่ย 3 ปีย้อนหลัง (ปี 2558 – 2560) จำนวน 153,582 ตัน คิดเป็นมูลค่าเฉลี่ย 507.03 ล้านบาท จากข้อมูลปี 2558 – 2560 พบว่า สถาบันเกษตรกร มีปริมาณรวบรวมลดลงอย่างต่อเนื่องทุกปีเช่นเดียวกับข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยปี 2558 รวบรวม จำนวน 168,193 ตัน มูลค่า 385.43 ล้านบาท ในปี 2559 รวบรวม 161,989 ตัน มูลค่า 296.75 ล้านบาท ในปี 2560 ลดลงเป็น 130,566 ตัน มูลค่า 838.91 ล้านบาท ตามลำดับ ส่วนปริมาณการจัดเก็บพบว่า มีปริมาณลดลงเช่นกัน ปี 2558 ปริมาณจัดเก็บ จำนวน 12,376 ตัน ปี 2559 ลดลงเป็น 8,534 ตัน และปี 2560 เพิ่มขึ้นเป็น 9,654 ตัน ตามลำดับ โดยมีปริมาณการจัดเก็บข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เฉลี่ย 3 ปีย้อนหลัง (ปี 2558 – 2560) จำนวน 10,188 ตัน มูลค่า 55.09 ล้านบาท ภาพรวมของปริมาณการรวบรวมสินค้ามันสำปะหลังของสหกรณ์ในโครงการ (ตารางที่ 8)

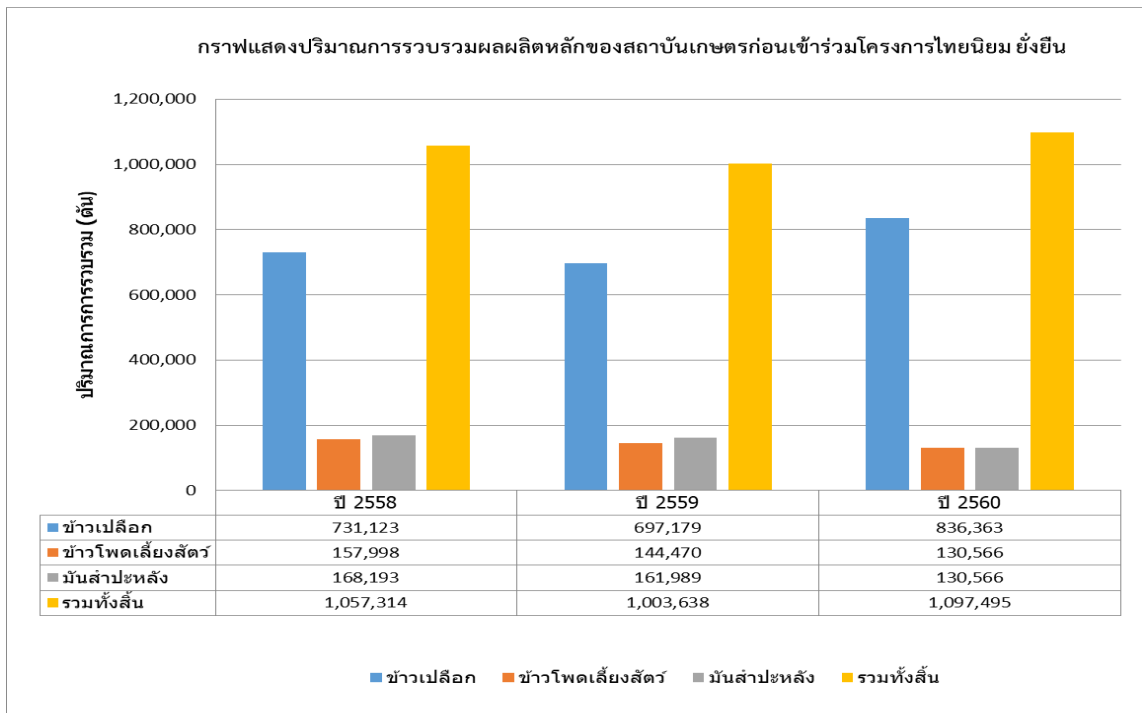
ตารางที่ 8 ผลการดำเนินงานด้านผลผลิตมันสำปะหลังของสหกรณ์ก่อนเข้าโครงการไทยนิยม ยั่งยืน
(ปีบัญชี)

ผลผลิต	ผลการดำเนินการ	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ค่าเฉลี่ย
มันสำปะหลัง	ปริมาณรวบรวม (ตัน)	168,193	161,989	130,566	153,582
	มูลค่าการรวบรวม (ล้านบาท)	385.43	296.75	838.91	507.03
	ปริมาณการจัดเก็บ (ตัน)	12,376	8,534	9,654	10,188
	มูลค่าการจัดเก็บ (ล้านบาท)	66.65	42.71	55.91	55.09

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

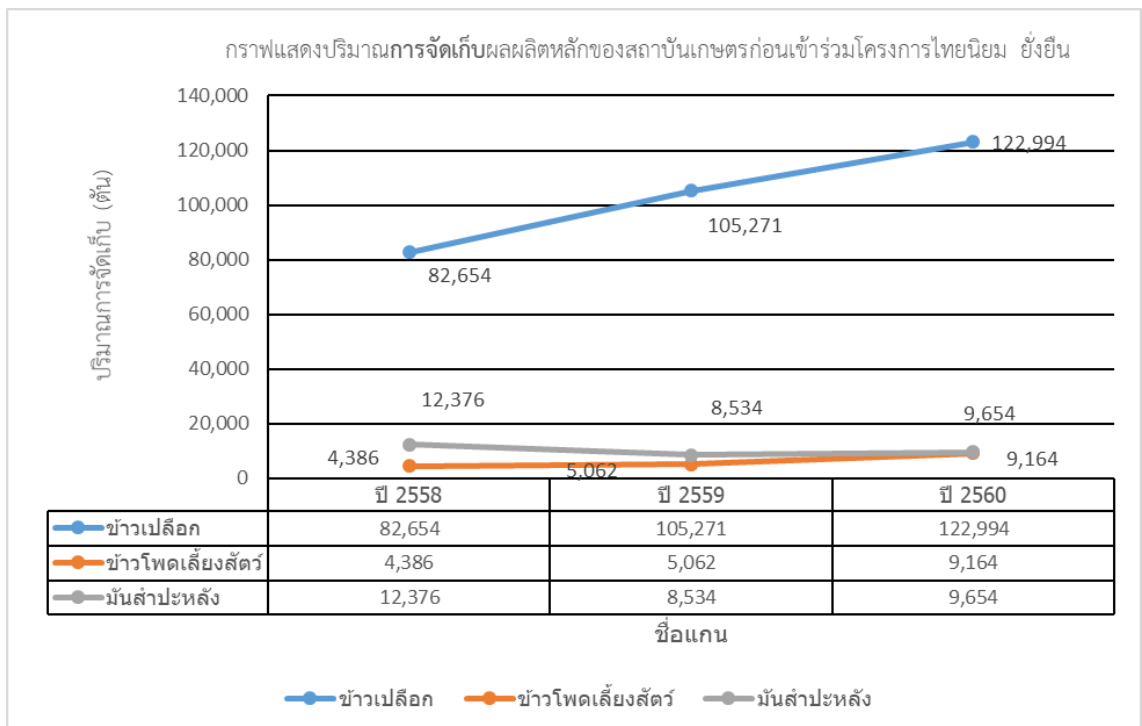
ทั้งนี้ จากข้อมูล 3 ปีย้อนหลัง (ปี 2558 – 2560) เมื่อพิจารณาผลการรวบรวมสินค้าทั้ง 3 ชนิดของสถาบันเกษตรกร ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจพบว่า สถาบันเกษตรกรที่มีปริมาณการรวบรวมผลผลิตเพิ่มขึ้นในบางปี เฉพาะสินค้าข้าวเปลือกเท่านั้น ส่วนสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมมันสำปะหลัง ปริมาณการรวบรวมผลผลิตลดลงอย่างต่อเนื่องทุกปี แนวโน้มปริมาณการรวบรวมผลผลิตข้าวเปลือก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง (แผนภาพที่ 1)

แผนภาพที่ 1 แสดงผลการรวบรวมผลผลิตหลักของสถาบันเกษตรกรก่อนเข้าโครงการพัฒนาศาสนสถานเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร 3 ปีซ้อนหลัง (ปี 2558 – 2560)

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

แผนภาพที่ 2 แสดงผลการจัดเก็บผลผลิตหลักของสถาบันเกษตรกรก่อนเข้าโครงการพัฒนาศาสนสถานเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร 3 ปีซ้อนหลัง (ปี 2558 – 2560)

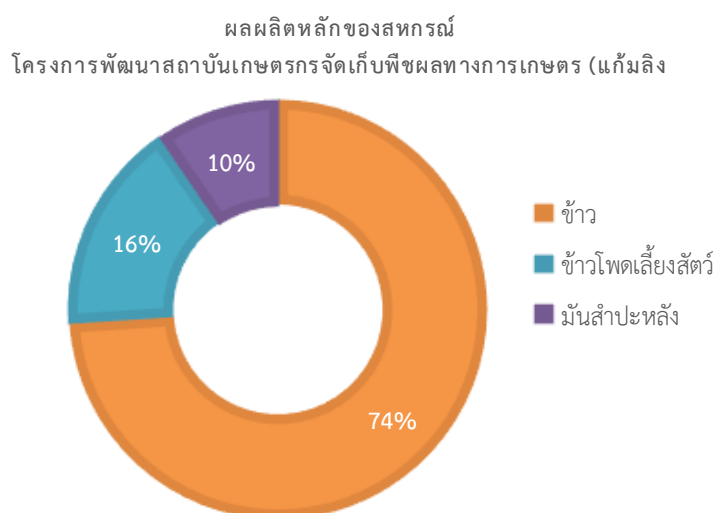
ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

4.3 ผลการดำเนินงานโครงการ

โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ ในปี ที่ 1 (ปี 2561) จากการศึกษาประเมินผลการดำเนินงานโครงการ พบว่า มีผลดำเนินงานโครงการ ดังนี้

4.3.1 จำนวนสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีจำนวน 146 สหกรณ์ ในพื้นที่ 40 จังหวัด ส่วนใหญ่เป็นสถาบันเกษตรกรที่ดำเนินการรวบรวมข้าวเปลือกเป็นผลผลิตหลัก จำนวน 108 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 74 ของจำนวนสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น รองลงมาคือ สถาบันเกษตรกรที่ดำเนินการรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นผลผลิตหลัก จำนวน 24 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 16 และสถาบันเกษตรกรที่ดำเนินการรวบรวมมันสำปะหลังเป็นผลผลิตหลัก จำนวน 14 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ (แผนภาพที่ 2)

แผนภาพที่ 3 แสดงจำนวนสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมผลผลิตหลักที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง)

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

4.3.2 จำนวนสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเมื่อเทียบกับแผน พบว่า โครงการได้กำหนดเป้าหมายจำนวนสถาบันเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการไว้ทั้งสิ้น 146 แห่ง ผลดำเนินการ มีสถาบันเกษตรกรได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ 146 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อเทียบกับแผน แบ่งเป็นสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมข้าวเปลือก โครงการได้กำหนดแผนสนับสนุนสถาบันเกษตรกรรวบรวมสินค้าข้าวไว้ 106 แห่ง ผลปรากฏว่า มีสถาบันเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 108 แห่ง เพิ่มขึ้น 2 แห่ง ในขณะเดียวกัน แผนกำหนดให้สถาบันเกษตรกรที่รวบรวมมันสำปะหลังเข้าร่วมโครงการ 16 แห่ง แต่ผลปรากฏว่า มีสถาบันเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 14 แห่ง ลดลง 2 แห่ง ส่วนสถาบัน

เกษตรกรที่รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีสถาบันเกษตรกรเข้าร่วมโครงการเป็นไปตามแผน คือ 24 แห่ง (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุน โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร

สถาบันเกษตรกรตามผลิตภัณฑ์หลัก	แผน (แห่ง)	ร้อยละ	ผล (แห่ง)	ร้อยละ	เพิ่ม(ลด) (แห่ง)
รวบรวมข้าวเปลือก	106	72.60	108	73.97	2
รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	24	16.44	24	16.44	-
รวบรวมมันสำปะหลัง	16	10.96	14	9.59	(2)
รวม	146	100.00	146	100.00	

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

4.3.3 จำนวนรายการปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด ที่สถาบันเกษตรกรได้รับงบประมาณจากกรมส่งเสริมสหกรณ์

จากจำนวนสถาบันเกษตรกรตามโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร มีจำนวน 146 แห่ง เพื่อดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด จำนวน 271 รายการ แบ่งเป็นประเภทสิ่งก่อสร้าง จำนวน 251 รายการ และประเภทครุภัณฑ์ จำนวน 20 รายการ จากจำนวน 271 รายการดังกล่าว ในจำนวนนี้ ได้รับการสนับสนุนเพื่อก่อสร้างลานตาก มากที่สุด จำนวน 98 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 36.20 ของรายการอุปกรณ์ทั้งหมดที่กรมส่งเสริมสหกรณ์สนับสนุน รองลงมา คือ เพื่อจัดหาเครื่องจักรรถบรรทุก จำนวน 53 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 19.50 และก่อสร้างฉาง 44 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.25 ก่อสร้างโกดัง 43 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 15.80 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังสนับสนุนงบประมาณให้สถาบันเกษตรกรจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์การตลาดอื่นๆ เช่น ไซโล เครื่องอบลดความชื้น เครื่องสีข้าวโพด และรถดักกล้วย/รถเกลี่ยลาน (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 แสดงรายการปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร

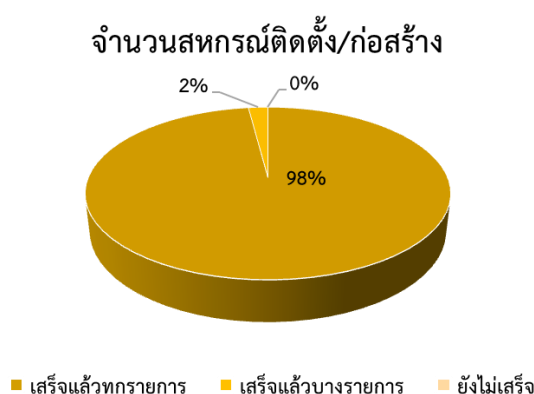
อุปกรณ์การตลาด	จำนวน	ร้อยละ
1. ฉาง	44	16.25
2. โกดัง	43	15.80
3. ไซโล	5	1.90
4. ลานตาก	98	36.20
5. เครื่องอบลดความชื้น	9	3.50
6. เครื่องจักรรถบรรทุก	53	19.50
7. เครื่องสีข้าวโพด	9	3.50
8. รถดักกล้วย/รถเกลี่ยลาน	10	3.35
รวม	271	100

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

4.3.4 ผลการก่อสร้าง จัดซื้อ จัดหา ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดของสหกรณ์ โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า

1) จำนวนสถาบันเกษตรกรที่ก่อสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน จัดซื้อจัดหาอุปกรณ์การตลาดแล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่โครงการกำหนด จากจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 146 แห่ง พบว่า จำนวนสถาบันเกษตรกรที่มีการจัดซื้อจัดหาหรือก่อสร้างแล้วเสร็จทุกรายการ มีจำนวน 143 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 98 จำนวนสถาบันเกษตรกรที่มีจัดซื้อจัดหาหรือก่อสร้างแล้วเสร็จบางรายการ มีจำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 2 และไม่มีสหกรณ์ใดที่สร้างไม่แล้วเสร็จทุกรายการ (แผนภาพที่ 4)

แผนภาพที่ 4 แสดงจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ก่อสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน จัดซื้อจัดหาอุปกรณ์การตลาดแล้วเสร็จ

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

จำนวนสถาบันเกษตรกรที่ ได้รับจัดสรร (แห่ง)	จำนวนสถาบันเกษตรกรติดตั้ง/ก่อสร้าง (แห่ง)		
	เสร็จแล้วทุกรายการ (แห่ง)	เสร็จแล้วบางรายการ (แห่ง)	ยังไม่เสร็จ (แห่ง)
146	143	3	0

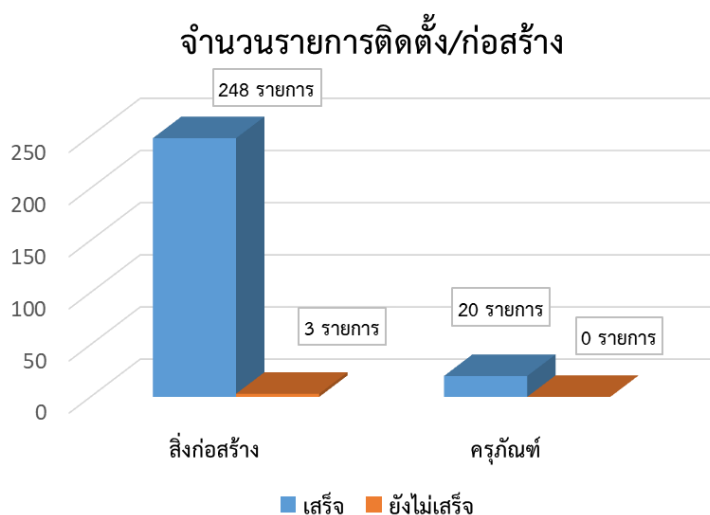
2) จำนวนรายการปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดที่สถาบันเกษตรกรได้รับการสนับสนุนตามโครงการประเภทสิ่งก่อสร้าง พบว่า สถาบันเกษตรกรมีการจัดซื้อจัดหาและก่อสร้างแล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด จำนวน 248 รายการ คิดเป็นร้อยละ 98.80 ของจำนวนรายการสิ่งก่อสร้างทั้งสิ้นที่สถาบันเกษตรกรได้รับงบประมาณสนับสนุน ส่วนที่ดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด มีเพียง 3 รายการ คิดเป็นร้อยละ 1.20 สำหรับรายการที่เป็นประเภทเป็นครุภัณฑ์ พบว่า จาก 20 รายการ สถาบันเกษตรกรสามารถดำเนินการจัดซื้อจัดหาครุภัณฑ์แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนดทั้ง 20 รายการ คิดเป็นร้อยละ 100 (ตารางที่ 11 และแผนภาพที่ 5)

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนรายการปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด ที่ได้รับการสนับสนุน และผลการจัดซื้อจัดจ้าง โครงการพัฒนาศาสนสถานเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร

ประเภทรายการ	จำนวน รายการ	ก่อสร้าง จัดซื้อจัดหา แล้วเสร็จ		ก่อสร้าง จัดซื้อจัดหา ไม่แล้วเสร็จ	
		รายการ	ร้อยละ	รายการ	ร้อยละ
สิ่งก่อสร้าง	251	248	98.80	3	1.20
ครุภัณฑ์	20	20	100.00	0	0.00
รวมทั้งสิ้น	271	268	98.89	3	1.10

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

แผนภาพที่ 5 แสดงรายการที่ได้รับการสนับสนุนและการจัดซื้อจัดจ้าง โครงการพัฒนาศาสนสถานเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร จำแนกตามประเภทสิ่งก่อสร้างและครุภัณฑ์

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

4.3.5 ความทันเวลาในการจัดซื้อจัดหาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด และการเบิกจ่ายเงิน ของศาสนสถานเกษตรกรที่รับงบประมาณจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ โครงการพัฒนาศาสนสถานเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ดังนี้

จำนวนศาสนสถานเกษตรกรที่ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการเบิกจ่ายเงิน โครงการพัฒนาศาสนสถานเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร โดยพิจารณาตามกระบวนการของศาสนสถานเกษตรกรที่รับงบประมาณตามโครงการ ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านกระบวนการเบิกจ่ายเงิน และด้านการขยายระยะเวลาสัญญา (ตารางที่ 12) กล่าวคือ

1) จำนวนศาสนสถานเกษตรกรที่มีผลการจัดซื้อจัดจ้างในก่อสร้าง จัดซื้อ จัดหา ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด ของศาสนสถานเกษตรกรที่รับงบประมาณ จากจำนวนศาสนสถานเกษตรกร 146 แห่ง พบว่า 143 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 97.95 ที่สามารถดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างได้ทันทุกรายการได้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่โครงการกำหนด แต่มีเพียง 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 2.05 ของศาสนสถานเกษตรกรทั้งหมด ที่ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จบางรายการในกรอบระยะเวลา ดังนี้

(1) สหกรณ์การเกษตรขามสะแกแสง จำกัด จังหวัดนครราชสีมา รายการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ คือ เครื่องอบลดความชื้น ขนาด 500 ตันต่อวัน สาเหตุเนื่องจาก สหกรณ์ได้รับการจัดสรรงบประมาณทดแทนเพิ่มเติมภายหลัง และสหกรณ์มีการขยายระยะเวลาสัญญาโดยให้เหตุผลการส่งผลค่าวิเคราะห์ความแข็งของดินล่าช้า

(2) สหกรณ์การเกษตรเมืองลับแล จำกัด จังหวัดอุตรดิตถ์ รายการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ คือ เครื่องอบลดความชื้น ขนาด 350 ตันต่อวัน สาเหตุที่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดเนื่องจาก สหกรณ์ได้รับการจัดสรรงบประมาณทดแทนเพิ่มเติมภายหลัง และสหกรณ์มีการขยายระยะเวลาสัญญา

(3) สหกรณ์การเกษตรเมืองอุตรดิตถ์ จำกัด จังหวัดอุตรดิตถ์ รายการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ คือ ลานตาก ขนาด 8,000 ตารางเมตร สาเหตุ เนื่องจากสหกรณ์มีการขอเปลี่ยนแปลงแบบแปลนในการก่อสร้างส่งผลทำให้การก่อสร้างทอดระยะเวลาออกไป

2) การเบิกจ่ายเงินการจัดซื้อ จัดจ้าง ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและเครื่องมือ อุปกรณ์การตลาด โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ของสถาบันเกษตรกรให้แก่ผู้รับจ้าง พบว่า สถาบันเกษตรกร จำนวน 125 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 85.60 สามารถดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้รับจ้างที่จัดซื้อจัดจ้างได้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่โครงการกำหนด มีเพียง 21 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.40 ของสถาบันเกษตรกรจำนวนทั้งสิ้น ที่ไม่สามารถดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้รับจ้างให้แล้วเสร็จในกรอบระยะเวลา

3) การขยายระยะเวลาสัญญา ผลปรากฏว่า มีสถาบันเกษตรกร จำนวน 107 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 73.30 ไม่มีการขยายเวลาสัญญาจ้างให้แก่ผู้รับจ้าง และมีสถาบันเกษตรกร จำนวน 39 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 26.70 ของสถาบันเกษตรกรจำนวนทั้งหมด ที่มีการขยายระยะเวลาสัญญาจ้างให้แก่ผู้รับจ้าง

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการเบิกจ่ายเงิน โครงการพัฒนาสถาบัน เกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร

ด้านกระบวนการบริหารจัดการ	แล้วเสร็จในกรอบระยะเวลา (ร้อยละ)	ไม่แล้วเสร็จในกรอบ ระยะเวลา (ร้อยละ)
1. การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง	143 (97.95)	3 (2.05)
2. การดำเนินการเบิกจ่ายเงิน	125 (85.60)	21 (14.40)
3. การขยายระยะเวลาสัญญา	107 (73.30)	39 (26.70)

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

4.3.6 จำนวนรายการอุปกรณ์การตลาดที่มีการจัดซื้อจัดจ้างที่ไม่เป็นไปตามกรอบระยะเวลา

จากผลการประเมินโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร พบว่า จำนวนรายการสิ่งก่อสร้างและอุปกรณ์การตลาดที่สหกรณ์ไม่สามารถดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่ไม่เป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่โครงการกำหนด ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง มีจำนวน 8 รายการ ในจำนวนนี้เป็นการจัดซื้อจัดจ้างรายการที่เป็นเครื่องอบลดความชื้น จำนวน 4 รายการ รองลงมาคือ การจัดซื้อจัดจ้างไซโล จำนวน 2 รายการ โกดัง และ เครื่องชั่งรถบรรทุก อย่างละ 1 รายการ ด้านการ

เบิกจ่ายเงิน พบว่า สหกรณ์มีการเบิกจ่ายเงินการจัดซื้อจัดจ้างไม่เป็นไปตามกรอบระยะเวลา จำนวน 20 รายการ ส่วนใหญ่เป็นการก่อสร้างโกดัง จำนวน 6 รายการ รองลงมาคือ เครื่องอบลดความชื้น จำนวน 4 รายการ และไซโล ลานตาก และเครื่องซังรถบรรทุก ชนิดละ 3 รายการ และ นาง 1 รายการ นอกจากนี้ สถานันเกษตรกรยังมีการขยายระยะเวลาสัญญาจ้างให้กับผู้รับจ้าง มีจำนวนถึง 46 รายการ โดยสถานันเกษตรกรส่วนใหญ่มีการขยายระยะเวลาก่อสร้างให้กับผู้รับจ้างมากที่สุด คือ ลานตาก 12 รายการ รองลงมาคือ โกดัง 10 รายการ นาง 9 รายการ เครื่องซังรถบรรทุก 6 รายการ และ เครื่องอบลดความชื้น ไซโล ชนิดละ 4 รายการ และเครื่องสีข้าวโพด 1 รายการ ตามลำดับ (ตารางที่ 13) เหตุผลเนื่องจากเป็นสิ่งที่ก่อสร้างขนาดใหญ่ และต้องขออนุญาตหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อนการก่อสร้างตามกฎหมาย

ตารางที่ 13 แสดงรายการสิ่งก่อสร้างและอุปกรณ์การตลาดที่สถานันเกษตรกรจัดซื้อจัดจ้างไม่เป็นไปตามกรอบระยะเวลา โครงการพัฒนาศาสนสถานเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร

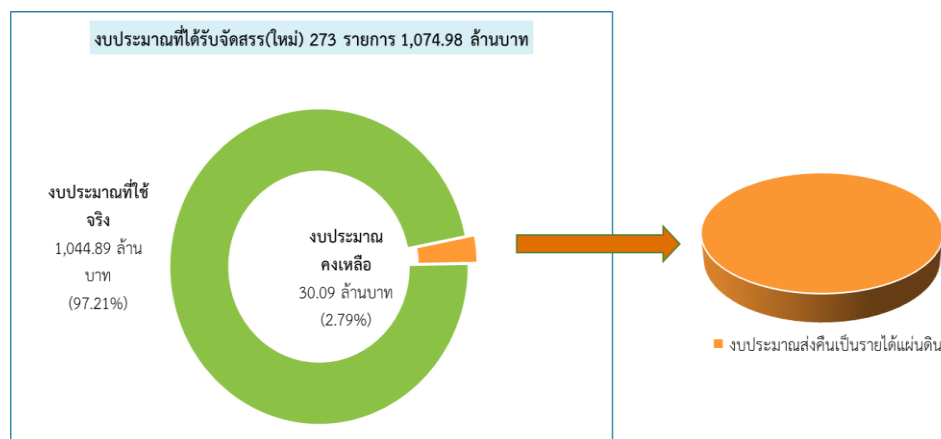
อุปกรณ์การตลาด	การจัดซื้อจ้าง	การเบิกจ่าย	การขยายเวลา
1. นาง	-	1	9
2. โกดัง	1	6	10
3. ไซโล	2	3	4
4. ลานตาก	-	3	12
5. เครื่องอบลดความชื้น	4	4	4
6. เครื่องซังรถบรรทุก	1	3	6
7. เครื่องสีข้าวโพด	-	-	1
8. รถดักกล้วย	-	-	-
รวม	8	20	46

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์

4.3.7 งบประมาณและผลการเบิกจ่าย

งบประมาณที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้รับอนุมัติจากสำนักงบประมาณ โครงการพัฒนาศาสนสถานเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร จำนวน 1,074.98 ล้านบาท งบประมาณที่ใช้จริง จำนวน 1,044.89 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 97.21 และมีงบประมาณคงเหลือส่งคืนเป็นรายได้แผ่นดิน จำนวน 30.09 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 2.79 ของงบประมาณทั้งสิ้น (แผนภาพที่ 6)

แผนภาพที่ 6 แสดงงบประมาณเงินอุดหนุนที่ได้รับจัดสรร โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร

สถานะรายการ	จำนวน จังหวัด	จำนวน สถาบัน เกษตรกร	จำนวน รายการ	งบประมาณที่ ได้รับจัดสรร (ล้านบาท)	งบประมาณที่ ต้องส่งคืน (ล้านบาท)	งบประมาณ สุทธิ (ล้านบาท)
งบประมาณที่ได้รับจัดสรร(เดิม)	41	146	267	1,017.91	-	-
งบประมาณที่ได้รับจัดสรร(ใหม่)	40	146	271	1,074.98	30.09	1,044.89

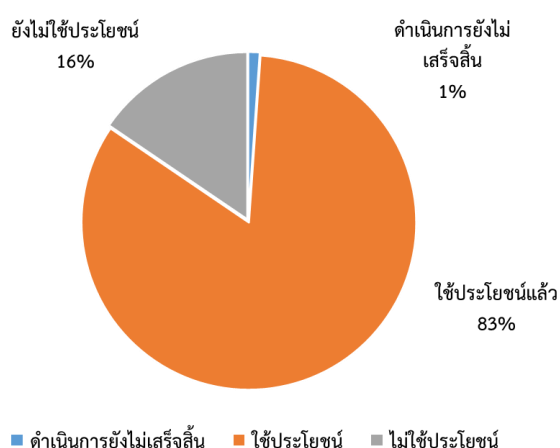
ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

4.4 ผลการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ได้รับการอุดหนุน

4.4.1 ผลการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ที่ได้รับการอุดหนุนจากโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ข้อมูลจากแบบสอบถามสถาบันเกษตรกร จำนวน 146 แห่ง ด้านผลการใช้ประโยชน์ในภาพรวม ในปีที่ 1 เมื่อสถาบันเกษตรกรจัดซื้อจัดจ้างแล้วเสร็จตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2562 สถาบันเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์การตลาด มีการใช้ประโยชน์จากอุปกรณ์ในการรวบรวมผลผลิตหลักในภาพรวม ด้านข้าวเปลือก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง พบว่า จากสถาบันเกษตรกรจำนวน 146 แห่ง โครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ รวม 271 รายการ เฉพาะที่สถาบันเกษตรกรดำเนินการจัดซื้อจัดหาแล้วเสร็จ จำนวน 268 รายการ ในจำนวนนี้มีที่ใช้ประโยชน์แล้ว 226 รายการ คิดเป็นร้อยละ 83 ของจำนวนโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ที่ได้รับการสนับสนุนทั้งสิ้น ยังไม่ใช้ประโยชน์ จำนวน 42 รายการ คิดเป็นร้อยละ 16 ส่วนที่ยังก่อสร้างไม่แล้วเสร็จ จำนวน 3 รายการข้างต้น คือ เครื่องอบลดความชื้น ขนาด 500 ตันต่อวัน เครื่องอบลดความชื้น ขนาด 3,500 ตันต่อวัน และลานตาก ขนาด 8,000 ตารางเมตร คิดเป็นร้อยละ 1 ของจำนวนรายการที่ได้รับการสนับสนุนทั้งสิ้น (แผนภาพที่ 7) รายการสิ่งก่อสร้างและอุปกรณ์การตลาดที่สถาบันเกษตรกรได้รับการอุดหนุนให้ก่อสร้างหรือจัดซื้อจัดหาเสร็จเรียบร้อยแล้วแต่ยังไม่ใช้ประโยชน์ มีจำนวน 42 รายการ เนื่องจาก สถาบันเกษตรกรส่วนใหญ่ก่อสร้างแล้วเสร็จไม่ทันฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าวในฤดูการผลิตปีการ

ผลิต 2561/62 ซึ่งเก็บเกี่ยวช่วงเดือนตุลาคม – มกราคม ของทุกปี รวมทั้งข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง เนื่องจากเป็นสินค้าหรือผลผลิตตามฤดูกาล

แผนภาพที่ 7 แสดงการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ที่ได้รับการอุดหนุน ในปี ที่ 1

สถาบันเกษตรกร (แห่ง)	จัดซื้อจัดหาแล้วเสร็จ (รายการ)		ยังไม่แล้วเสร็จ (รายการ)	รวม (รายการ)
	ใช้ประโยชน์แล้ว	ยังไม่ใช้ประโยชน์		
146 แห่ง 271 รายการ	226	42	3	271

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

4.4.2 รายการอุปกรณ์การตลาดที่มีการใช้ประโยชน์ เมื่อจำแนกตามลักษณะการใช้งาน ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า จากจำนวนชนิดอุปกรณ์การตลาดที่มีการใช้ประโยชน์แล้ว จำนวน 226 รายการ มีการใช้ประโยชน์ตามฤดูกาลเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 126 รายการ คิดเป็นร้อยละ 55.75 ของจำนวนอุปกรณ์การตลาดที่มีการใช้ประโยชน์แล้ว เมื่อเปรียบเทียบกับรายการอุปกรณ์การตลาดชนิดอื่นๆ เรียงจากมากไปน้อย คือ ฉาง เครื่องสีข้าวโพด เครื่องอบลดความชื้น ลานตาก เครื่องซัง โกดัง และมีการใช้ประโยชน์ทั้งปี จำนวน 100 รายการ คิดเป็นร้อยละ 45.25 ของจำนวนอุปกรณ์การตลาดที่มีการใช้ประโยชน์แล้ว เมื่อเปรียบเทียบกับรายการอุปกรณ์การตลาดชนิดอื่นๆ เรียงจากมากไปน้อย คือ อื่นๆ ไซโล โกดัง เครื่องซัง ลานตาก เครื่องอบลดความชื้น เครื่องสีข้าวโพด ฉาง (ตารางที่ 14)

4.4.3 จำนวนเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์แบ่งตามชนิดอุปกรณ์ที่ได้รับการอุดหนุน ข้อมูลจากแบบสอบถาม (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2562) พบว่า เกษตรกรได้รับประโยชน์ทั้งสิ้น รวม 195,253 ราย ในจำนวนนี้เป็นเกษตรกรได้รับประโยชน์จากลานตากมากที่สุด จำนวน 81,191 ราย รองลงมา คือ เครื่องซัง จำนวน 38,457 ราย โกดัง จำนวน 36,723 ราย ฉาง จำนวน 16,153 ราย อื่นๆ จำนวน 9,782 ราย เครื่องสีข้าวโพด จำนวน 5,252 ราย ไซโล จำนวน 4,472 ราย และเครื่องอบลดความชื้น จำนวน 3,223 ราย ตามลำดับ (ตารางที่ 14) เหตุที่เกษตรกรได้รับประโยชน์จากลานตากมากที่สุด รองลงมาคือ เครื่องซัง เนื่องจากเกษตรกรจะนำผลผลิตหลักมาจำหน่ายให้กับสถาบันเกษตรกร เครื่องซัง

และลานตาก จะเป็นด่านแรกดำเนินการในกระบวนการรับซื้อในการใช้ประโยชน์เพื่อการรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรหลักของสถาบันเกษตรกร

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนรายการชนิดอุปกรณ์การตลาดที่มีการใช้ประโยชน์แล้วในปีที่ 1 จำแนกตามลักษณะการใช้งาน

รายการสิ่งก่อสร้างและอุปกรณ์	จำนวนที่ได้รับ (รายการ)	ลักษณะการใช้ประโยชน์				เกษตรได้ประโยชน์ (ราย)
		ใช้ทั้งปี	ร้อยละ	ตามฤดูกาล	ร้อยละ	
ฉาง	36	8	22.22	28	77.78	16,153
โกดัง	34	23	67.65	11	32.35	36,723
ไซโล	3	3	100.00	0	0.00	4,472
ลานตาก	91	35	38.46	56	61.54	81,191
เครื่องอบ	3	1	33.33	2	66.67	3,223
เครื่องชั่ง	41	18	43.90	23	56.10	38,457
เครื่องสี	8	2	25.00	6	75.00	5,252
อื่นๆ	10	10	100.00	0	0.00	9,782
รวม	226	100	44.25	126	55.75	195,253

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

4.5 ผลการดำเนินงานการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลัก

4.5.1 ผลการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลักของสถาบันเกษตรกร ปี 2561

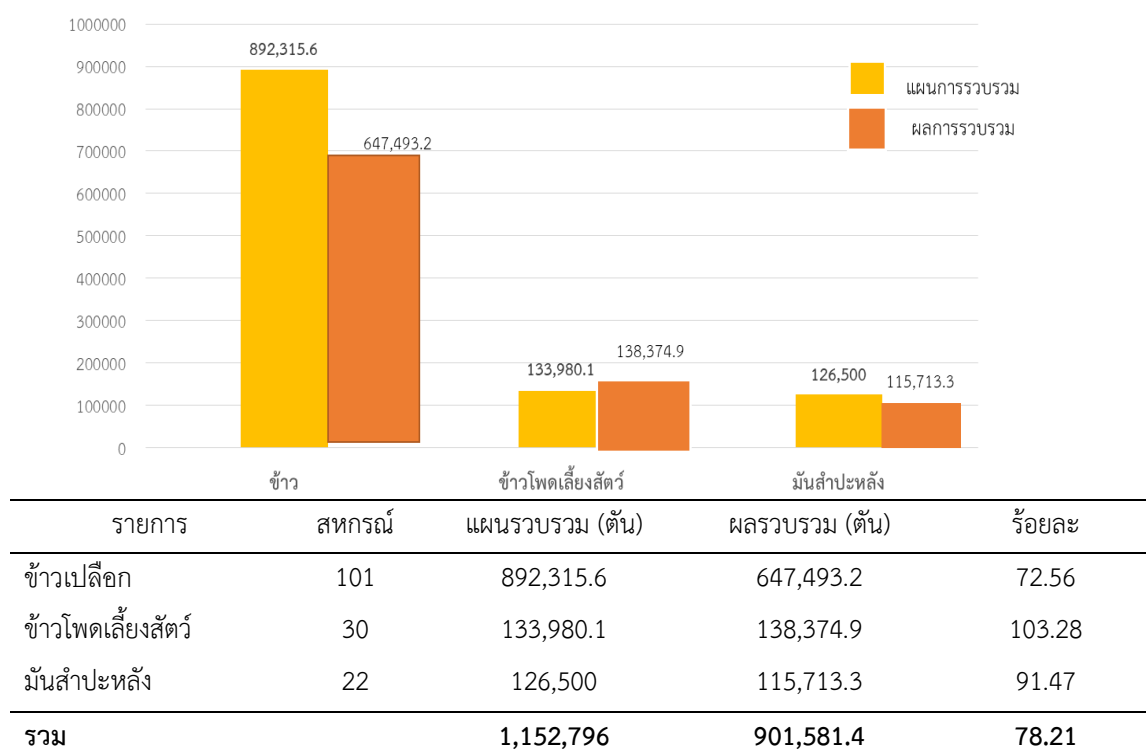
ข้อมูลจากแบบสอบถามสถาบันเกษตรกรที่ได้รับงบประมาณโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ด้านผลการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลักของสถาบันเกษตรกร ปี 2561 ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ จนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2562

1) ผลการรวบรวมผลผลิตหลัก ข้อมูลจากแบบสอบถามสถาบันเกษตรกร จำนวน 146 แห่ง พบว่า สถาบันเกษตรกรที่รวบรวมข้าวเปลือกเป็นผลผลิตหลัก มีจำนวน 101 แห่ง จากจำนวน 108 แห่ง ปริมาณรวบรวมข้าวเปลือก 647,493.20 ตัน ยังไม่มีผลการรวบรวม 7 แห่ง สถาบันเกษตรกรที่รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีจำนวน 30 แห่ง จากจำนวน 24 แห่ง ปริมาณรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 138,374.90 ตัน และสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมมันสำปะหลัง มีจำนวน 22 แห่ง จากจำนวน 16 แห่ง ปริมาณรวบรวมข้าวเปลือก 115,713.30 ตัน แสดงให้เห็นว่า มีสถาบันเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดแล้วไปใช้ประโยชน์ในการรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรหลักตามโครงการแล้ว และยังใช้ประโยชน์เพื่อรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรรองของสมาชิกด้วย

2) ผลจากการรวบรวมผลผลิตหลักของสถาบันเกษตรกรเมื่อเทียบกับแผนการรวบรวมของสถาบันเกษตรกร ปี 2561 พบว่า สหกรณ์ได้มีการปรับปรุงแผนการรวบรวมผลผลิตหลัก และข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามพบว่า สถาบันเกษตรกรที่มีการรวบรวมข้าวเปลือกเป็นผลผลิตหลักวางแผนรวบรวมข้าวเปลือกไว้ จำนวน 892,315.60 ตัน รวบรวมได้จริง จำนวน 647,493.20 ตัน

คิดเป็นร้อยละ 72.56 เมื่อเทียบกับแผน เนื่องจาก ศาสน์เกษตรกรบางส่วนก่อสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานแล้วเสร็จหลังฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิต ปี 2561/62 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ศาสน์เกษตรกรวางแผนรวบรวม จำนวน 133,980.10 ตัน ศาสน์เกษตรกร รวบรวมได้จริง 138,371.90 ตัน คิดเป็นร้อยละ 103.28 ซึ่งรวบรวมได้เกินแผนที่วางไว้ เนื่องจาก ศาสน์เกษตรกรได้ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ในการช่วยรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ซึ่งเป็นช่วงของการรับซื้อ โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หลังฤดูการทำนา ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตามโครงการประชารัฐ ซึ่งสหกรณ์ส่วนหนึ่งเข้าร่วมโครงการเป็นแหล่งผลิตและแหล่งรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากสมาชิกสหกรณ์ เพื่อส่งจำหน่ายให้กับผู้ประกอบการตามแนวทางประชารัฐ แต่ก็มีศาสน์เกษตรกรส่วนหนึ่งที่ก่อสร้างแล้วเสร็จล่วงหน้าฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิต ปี 2561/62 ส่วนมันสำปะหลัง ศาสน์เกษตรกรวางแผนรวบรวม จำนวน 126,500 ตัน รวบรวมได้จริง 115,713.30 ตัน คิดเป็นร้อยละ 91.47 รวบรวมได้ต่ำกว่าแผนที่วางไว้เล็กน้อย (แผนภาพที่ 8)

แผนภาพที่ 8 แสดงผลการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลักเมื่อเทียบกับแผน ปี 2561

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์

3) ผลการรวบรวมผลผลิตหลักของศาสน์เกษตรกรเมื่อเทียบกับแผนงานโครงการพบว่า ในปี 1 ไม่สามารถเปรียบเทียบกับแผนงานที่เพิ่มขึ้นได้ เนื่องจาก ข้อมูลผลการรวบรวมที่ได้จากแบบสอบถามจากการตรวจสอบข้อมูลเชิงลึกพบว่า มีศาสน์เกษตรกรจำนวนมากที่ไม่รายงานปริมาณที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปริมาณการรวบรวมผลผลิตหลักก่อนเข้าร่วมโครงการ ประกอบกับในช่วงเวลาดังกล่าว ศาสน์เกษตรกรอยู่ระหว่างการก่อสร้าง จัดซื้อจัดหาไม่แล้วเสร็จในช่วงฤดูการรวบรวมผลผลิตหลัก ทั้ง 3 ชนิด คือ ข้าวเปลือก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 แสดงแผนการรวบรวมผลผลิตหลักสินค้าเกษตร เมื่อเปรียบเทียบกับแผนงานโครงการ

รายการ	แผน (แห่ง)	ผล (แห่ง)	แผนรวบรวม ที่โครงการกำหนด เพิ่มขึ้น(ตัน)	ผลรวบรวม ทั้งสิ้น (ตัน)	หมายเหตุ
ข้าวเปลือก	106	101	518,000	647,493.2	
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	24	30	87,000	138,374.9	
มันสำปะหลัง	16	22	110,000	115,713.3	
รวม	146	153	715,000	901,581.4	

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

4.5.2 แผนการรวบรวมและจัดเก็บผลผลิตสินค้าเกษตรหลัก (รายสินค้า) ปี 2562 – 2564

จากผลการประเมินโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ข้อมูลจากแบบสอบถามการประเมินผล พบว่า สถาบันเกษตรกรมีการวางแผนการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลัก ปี 2562 – 2564 ไว้เพื่อเตรียมความพร้อมและการใช้ประโยชน์จากอุปกรณ์การตลาดที่ได้รับจากโครงการในแต่ละรายสินค้าเกษตรหลักตามโครงการ ดังนี้

1) สินค้าข้าวเปลือก ข้อมูลจากแบบสอบถามสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมสินค้าข้าวเปลือกเป็นผลผลิตหลัก โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ปี 2562 – 2564 จากจำนวนสถาบันเกษตรกรตามโครงการ 108 แห่ง (ตารางที่ 16) พบว่า

(1) แผนการรวบรวมผลผลิตหลักด้านข้าว สถาบันเกษตรกรมีการรายงานข้อมูลแผนการรวบรวมข้าวเปลือกเป็นผลผลิตหลัก ในปี 2562 จำนวน 105 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 39.81 ของจำนวนสถาบันเกษตรกรทั้งสิ้นที่ได้รับงบประมาณปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดด้านสินค้าข้าวตามโครงการ ปริมาณแผนการรวบรวมข้าวเปลือก ปี 2562 จำนวน 1,110,910 ตัน ปี 2563 จำนวน 101 แห่ง ปริมาณแผนการรวบรวม 1,075,633 ตัน และ ปี 2564 เพียงจำนวน 99 แห่ง ปริมาณแผนการรวบรวม 1,144,617 ตัน ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับ แต่ยังมีสถาบันเกษตรกรที่ไม่รายงานแผนการรวบรวมในปี 2562 – 2564 มีจำนวน 3 , 7 และ 9 แห่ง ตามลำดับ

(2) แผนการจัดเก็บผลผลิตหลักด้านข้าว สถาบันเกษตรกรมีการรายงานข้อมูลแผนการจัดเก็บข้าวเปลือกเป็นผลผลิตหลัก ในปี 2562 – 2564 เพียงจำนวน 43 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 39.81 ของจำนวนสถาบันเกษตรกรทั้งสิ้นที่ได้รับงบประมาณปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดด้านสินค้าข้าว ปริมาณแผนการจัดเก็บข้าวเปลือก ปี 2562 – 2564 จำนวน 169,644 ตัน 188,663 ตัน และ 197,431 ตัน ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่เป็นสถาบันเกษตรกรที่มีโรงสีและดำเนินธุรกิจแปรรูปข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร ส่วนสถาบันเกษตรกรที่ไม่มีแผนการจัดเก็บข้าวเปลือก ในปี 2562 – 2564 มีจำนวนถึง 65 แห่ง ทั้งนี้ปริมาณการจัดเก็บข้าวเปลือก สถาบันเกษตรกรจะวางแผนตามสถานการณ์เฉพาะหน้าในแต่ละปีตามสถานการณ์ราคา และการลดความเสี่ยงด้านความผันผวนของราคาข้าว รวมถึงหลักเกณฑ์เงื่อนไขและแนวนโยบายของรัฐบาลในมาตรการชะลอข้าวเปลือกในแต่ละปี

(3) แผนเกษตรกรได้รับประโยชน์จากโครงการด้านสินค้าข้าว พบว่า สถาบันเกษตรกรมีการรายงานข้อมูลแผนเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์จากโครงการ ในปี 2562 – 2564 จากจำนวนทั้งสิ้น 108 แห่ง โดยปี 2562 มีรายงานแผนเพียงจำนวน 90 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 83.33 ของจำนวนสถาบันเกษตรกรทั้งสิ้นที่ได้รับงบประมาณปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดด้านสินค้าข้าว แผนจำนวนเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์ จำนวน 119,595 ราย ปี 2563 จำนวน 86 แห่ง เกษตรกร 124,581 ราย และปี 2564 จำนวน 86 แห่ง เกษตรกร จำนวน 243,839 ราย ส่วนสถาบันเกษตรกรที่ยังไม่มีแผนเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ในปี 2562 – 2564 มีจำนวน 18 , 22 และ 22 แห่ง ตามลำดับ

ตารางที่ 16 แสดงแผนการรวบรวมและแผนการจัดเก็บผลผลิตหลักด้านข้าวเปลือกของสถาบัน

เกษตรกร โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ปี 2562 - 2564

แผนดำเนินการ	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	หมายเหตุ
แผนรวบรวมข้าวเปลือก (ตัน)	1,110,910	1,075,633	1,144,617	จากจำนวนสถาบัน
สถาบันรายงานข้อมูลแผนรวบรวม	(105 แห่ง)	(101 แห่ง)	(99 แห่ง)	เกษตรกรตาม
แผนจัดเก็บข้าวเปลือก (ตัน)	169,644	188,663	197,431	โครงการ 108 แห่ง
สถาบันรายงานข้อมูลแผนจัดเก็บ	(43 แห่ง)	(43 แห่ง)	(43 แห่ง)	
แผนเกษตรกรได้รับประโยชน์ (ราย)	119,595	124,581	243,839	
สถาบันรายงานแผนเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์	(90 แห่ง)	(86 แห่ง)	(86 แห่ง)	

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

2) สินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้อมูลจากแบบสอบถามสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมสินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นผลผลิตหลัก โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ปี 2562 – 2564 จากจำนวนสถาบันเกษตรกรตามโครงการ 24 แห่ง (ตารางที่ 17) พบว่า

(1) แผนการรวบรวมผลผลิตหลักด้านข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า สถาบันเกษตรกรมีการรายงานข้อมูลแผนการรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นผลผลิตหลัก ในปี 2562 จำนวน 22 แห่ง จากจำนวนสถาบันเกษตรกรทั้งสิ้นที่ได้รับงบประมาณตามโครงการ จำนวน 24 แห่ง ปริมาณแผนรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2562 จำนวน 172,330 ตัน ปี 2563 จำนวน 23 แห่ง ปริมาณแผนรวบรวม 186,756 ตัน และ ปี 2564 จำนวน 23 แห่ง ปริมาณแผนรวบรวม 203,121 ตัน ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับ แต่ยังมีสถาบันเกษตรกรที่ไม่รายงานแผนการรวบรวมในปี 2562 – 2564 มีจำนวน 2 , 1 และ 1 แห่ง ตามลำดับ

(2) แผนการจัดเก็บผลผลิตหลักด้านข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สถาบันเกษตรกรมีการรายงานข้อมูลแผนการจัดเก็บข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นผลผลิตหลัก ในปี 2562 – 2564 มีเพียง 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 20.83 ของจำนวนสถาบันเกษตรกรทั้งสิ้นที่ได้รับงบประมาณปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดด้านสินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 24 แห่ง ปริมาณแผนการจัดเก็บข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2562 – 2564 จำนวน 17,000 ตัน 19,700 ตัน และ 22,300 ตัน ตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสถาบันเกษตรกรที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการลดความชื้นเมล็ดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และมีสถานที่จัดเก็บเพื่อส่งจำหน่ายแก่ผู้ประกอบการและเครือข่ายสถาบันเกษตรกร ส่วนสถาบันเกษตรกรที่ไม่มีแผนการจัดเก็บ

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในปี 2562 – 2564 มีจำนวนถึง 19 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 79.16 ของจำนวนสถาบันเกษตรกรในโครงการทั้งนี้ ปริมาณการจัดเก็บ สถาบันเกษตรกรจะวางแผนตามสถานการณ์เฉพาะหน้าในแต่ละปีตามสถานการณ์ราคา และการลดความเสี่ยงด้านความผันผวนของราคา รวมถึงหลักเกณฑ์เงื่อนไขและแนวนโยบายและมาตรการของรัฐในแต่ละปี

(3) แผนเกษตรกรได้รับประโยชน์จากโครงการด้านสินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

พบว่า สถาบันเกษตรกรมีการรายงานข้อมูลแผนเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์จากโครงการ ในปี 2562 – 2564 จากจำนวนทั้งสิ้น 24 แห่ง โดยในปี 2562 – 2564 มีรายงานแผนเพียงจำนวน 21 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 87.50 ของจำนวนสถาบันเกษตรกรทั้งสิ้นที่ได้รับงบประมาณปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดด้านสินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2562 แผนจำนวนเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์จำนวน 20,541 ราย ปี 2563 เกษตรกร 23,090 ราย และปี 2564 เกษตรกร จำนวน 25,461 ราย ส่วนสถาบันเกษตรกรที่ยังไม่มีแผนเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ในปี 2562 – 2564 มีจำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 12.50 ของจำนวนสถาบันเกษตรกรตามโครงการ

ตารางที่ 17 แสดงแผนการรวบรวมและแผนการจัดเก็บผลผลิตหลักด้านข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ของสถาบันเกษตรกร โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ปี 2562 - 2564

แผนดำเนินการ	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	หมายเหตุ
แผนรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตัน)	172,330	186,756	203,121	จากจำนวนสถาบัน
สถาบันรายงานข้อมูลแผนรวบรวม	(22 แห่ง)	(23 แห่ง)	(23 แห่ง)	เกษตรกรตาม
แผนจัดเก็บข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตัน)	17,000	19,700	22,300	โครงการ 24 แห่ง
สถาบันรายงานข้อมูลแผนจัดเก็บ	(5 แห่ง)	(5 แห่ง)	(5 แห่ง)	
แผนเกษตรกรได้รับประโยชน์ (ราย)	20,541	23,090	25,461	
สถาบันรายงานแผนเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์	(21 แห่ง)	(21 แห่ง)	(21 แห่ง)	

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

3) สินค้ามันสำปะหลัง ข้อมูลจากแบบสอบถามสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมสินค้ามันสำปะหลังเป็นผลผลิตหลัก โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ปี 2562 – 2564 จากจำนวนสถาบันเกษตรกรตามโครงการ 16 แห่ง (ตารางที่ 18) พบว่า

(1) แผนการรวบรวมผลผลิตหลักด้านมันสำปะหลัง พบว่า สถาบันเกษตรกรมีการรายงานข้อมูลแผนการรวบรวมมันสำปะหลังเป็นผลผลิตหลัก ในปี 2562 – 2564 จำนวน 13 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 81.25 ของจำนวนสถาบันเกษตรกรทั้งสิ้นที่ได้รับงบประมาณตามโครงการ ปริมาณแผนรวบรวมมันสำปะหลังของสถาบันเกษตรกร ปี 2562 จำนวน 144,850 ตัน ปี 2563 จำนวน 157,800 ตัน และปี 2564 จำนวน 169,820 ตัน ซึ่งแผนมีปริมาณการรวบรวมแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับ แต่ยังมีสถาบันเกษตรกรที่ไม่รายงานแผนการรวบรวมในปี 2562 – 2564 มีจำนวน 3 แห่ง

(2) แผนการจัดเก็บผลผลิตหลักด้านมันสำปะหลัง สถาบันเกษตรกรมีการรายงานข้อมูลแผนการจัดเก็บมันสำปะหลังเป็นผลผลิตหลัก ในปี 2562 – 2564 มีเพียง 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 43.75 ของจำนวนสถาบันเกษตรกรทั้งสิ้นที่ได้รับงบประมาณปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดด้านสินค้ามันสำปะหลัง ปริมาณแผนการจัดเก็บมันสำปะหลังของสถาบันเกษตรกร

ปี 2562 – 2564 จำนวน 14,007 ตัน 14,957 ตัน และ 16,107 ตัน ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ส่วนใหญ่เป็นสถาบันเกษตรกรที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับมันเส้นสะอาดและมีสถานที่จัดเก็บเพื่อส่งจำหน่ายแก่ผู้ประกอบการและเครือข่ายสถาบันเกษตรกร ส่วนสถาบันเกษตรกรที่ไม่มีแผนการจัดเก็บมันสำปะหลังในปี 2562 – 2564 มีจำนวน 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 56.25 ของจำนวนสถาบันเกษตรกรในโครงการ

(3) แผนเกษตรกรได้รับประโยชน์จากโครงการด้านสินค้ามันสำปะหลัง พบว่าสถาบันเกษตรกรมีการรายงานข้อมูลแผนเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์จากโครงการ ในปี 2562 – 2564 จำนวน 12 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 75 ของจำนวนสถาบันเกษตรกรทั้งสิ้นที่ได้รับงบประมาณปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดด้านสินค้ามันสำปะหลังตามโครงการ ปี 2562 แผนจำนวนเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์ จำนวน 7,568 ราย ปี 2563 เกษตรกร 8,188 ราย และปี 2564 เกษตรกร จำนวน 8,688 ราย ส่วนสถาบันเกษตรกรที่ยังไม่มีแผนเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ในปี 2562 – 2564 มีจำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 25 ของจำนวนสถาบันเกษตรกรตามโครงการ

ตารางที่ 18 แสดงแผนการรวบรวมและแผนการจัดเก็บผลผลิตหลักด้านมันสำปะหลัง ของสถาบันเกษตรกร โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ปี 2562 - 2564

แผนดำเนินการ	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	หมายเหตุ
แผนรวบรวมมันสำปะหลัง (ตัน)	144,850	157,800	169,820	จากจำนวนสถาบัน
สถาบันรายงานข้อมูลแผนรวบรวม	(13 แห่ง)	(13 แห่ง)	(13 แห่ง)	เกษตรกรตาม
แผนจัดเก็บมันสำปะหลัง (ตัน)	14,007	14,957	16,107	โครงการ 16 แห่ง
สถาบันรายงานข้อมูลแผนจัดเก็บ	(7 แห่ง)	(7 แห่ง)	(7 แห่ง)	
แผนเกษตรกรได้รับประโยชน์ (ราย)	7,568	8,188	8,688	
สถาบันรายงานแผนเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์	(12 แห่ง)	(12 แห่ง)	(12 แห่ง)	

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

4.5.3 แผนการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลัก (ภาพรวม) ปี 2562 – 2564

1) เปรียบเทียบแผนการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลักกับผลการรวบรวมสินค้าเกษตรหลักของสถาบันเกษตรกรก่อนเข้าโครงการ กับแผนการรวบรวมจากข้อมูลการรายงานแผนจากแบบสอบถาม พบว่า สถาบันเกษตรกรวางแผนรวบรวมข้าวเปลือก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง แผนงานในปี 2562 – 2564 ในภาพรวม จำนวน 1,428,090 ตัน 1,420,189 ตัน และ 1,517,568 ตัน ตามลำดับ และเมื่อเทียบกับผลการรวบรวมของสถาบันเกษตรกร ปี 2560 ซึ่งมีจำนวน 1,097,495 ตัน พบว่า สถาบันเกษตรกรได้วางแผนการรวบรวมผลผลิตหลักปี 2562 – 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2560 (ปีฐาน) จำนวน 330,595 ตัน 332,694 ตัน 420,073 ตัน หรือเพิ่มขึ้นจากปีฐาน คิดเป็นร้อยละ 30.12 , 29.40 และ 38.27 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน พบว่า สถาบันเกษตรกรมีการวางแผนการรวบรวม ปี 2562 – 2564 มีทั้งเพิ่มขึ้น (ลดลง) เช่น ปี 2562 – 2564 วางแผนรวบรวมเพิ่ม (ลด) คิดเป็นร้อยละ 58.39 (0.55) และ 6.85 ตามลำดับ (ตารางที่ 19) ดังนั้น เห็นควรที่

กรมส่งเสริมสหกรณ์แนะนำสถาบันเกษตรกรในโครงการให้ความสำคัญกับข้อมูลการวางแผนงานโครงการให้มากขึ้น เพื่อให้การขับเคลื่อนโครงการให้ได้เป้าหมายตามที่วางไว้

ตารางที่ 19 แสดงแผนปริมาณการรวบรวมผลผลิตหลักในภาพรวมของสถาบันเกษตรกร โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ปี 2562 - 2564

แผนของสถาบันเกษตรกร	ผลดำเนินการ ปี 2560	แผน ปี 2562	แผน ปี 2563	แผน ปี 2564	แผนเพิ่ม (ลด) ปี 64-60
แผนรวบรวมข้าวเปลือก (ตัน)	836,363	1,110,910	1,075,633	1,144,617	308,254
แผนรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตัน)	130,566	172,330	186,756	203,121	72,555
แผนรวบรวมมันสำปะหลัง (ตัน)	130,566	144,850	157,800	169,820	39,254
รวม	1,097,495	1,428,090	1,420,189	1,517,568	420,073
ปริมาณเพิ่ม (ลด) เทียบกับปี 2560		330,595	332,694	420,073	
ร้อยละ เพิ่ม (ลด) เทียบกับปี 2560		30.12%	29.40%	38.27%	
ปริมาณเพิ่ม (ลด) เทียบกับปีก่อน		330,595	(7,891)	97,379	
ร้อยละ เพิ่ม (ลด) เทียบกับปีก่อน		58.39%	(0.55%)	6.85%	

หมายเหตุ ปี 2561 ผลการรวบรวมผลผลิตหลักของสถาบันเกษตรกร จำนวน 901,581.4 ตัน

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

2) เปรียบเทียบแผนการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลักกับเป้าหมายแผนงานโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตรที่กรมส่งเสริมสหกรณ์กำหนด พบว่า ยังมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ แผนงานโครงการกำหนดให้สถาบันเกษตรกรรวบรวมข้าวเปลือก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง ในภาพรวมเพิ่มขึ้น จำนวน 715,000 ตัน แบ่งเป็นข้าวเปลือก จำนวน 518,000 ตัน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน 87,000 ตัน และมันสำปะหลัง จำนวน 110,000 ตัน จากข้อมูลแผนการรวบรวมผลผลิตหลักของสถาบันเกษตรกร เมื่อสิ้นปี 2564 มีการวางแผนรวบรวมผลผลิตหลัก รวม 1,517,568 ตัน เพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการ เพียงจำนวน 420,073 ตัน แผนการรวบรวมผลผลิตของสถาบันเกษตรกรต่ำกว่าแผนงานโครงการที่กำหนด จำนวน 294,927 ตัน (ตารางที่ 20) อาจเนื่องจากการสื่อสารด้านการจัดทำแผนรวบรวมผลผลิตหลักขาดความชัดเจนหรืออาจมีการปรับแผนงานโครงการ ทั้งนี้ หากให้เป็นไปตามแผนงานที่โครงการ กรมส่งเสริมสหกรณ์ควรเร่งรัดให้สถาบันเกษตรกรที่ยังไม่รายงานแผนการรวบรวมผลผลิตหลักให้ครบทุกแห่ง และควรให้มีการปรับแผนเพิ่มขึ้นเพื่อให้ได้ปริมาณตามเป้าหมายโครงการกำหนดไว้

ตารางที่ 20 แสดงแผนปริมาณการรวบรวมผลผลิตหลักในภาพรวมของสถาบันเกษตรกร โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ปี 2562 – 2564

แผนของสถาบันเกษตรกร	ผลรวบรวม ปี 2560	แผน ปี 2562	แผน ปี 2563	แผน ปี 2564	แผนเพิ่ม (ลด) ปี 64-60	แผน โครงการ เพิ่มขึ้น
แผนรวบรวมข้าวเปลือก (ตัน)	836,363	1,110,910	1,075,633	1,144,617	308,254	518,000
แผนรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตัน)	130,566	172,330	186,756	203,121	72,555	87,000
แผนรวบรวมมันสำปะหลัง (ตัน)	130,566	144,850	157,800	169,820	39,254	110,000
รวม	1,097,495	1,428,090	1,420,189	1,517,568	420,073	715,000
ปริมาณเพิ่ม (ลด) เทียบกับปี 2560		330,595	332,694	420,073		(294,927)

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

4.5.4 แผนปริมาณการจัดเก็บผลผลิตสินค้าเกษตรหลัก (ภาพรวม) ปี 2562 – 2564

แผนการจัดเก็บผลผลิตสินค้าเกษตรหลักกับผลการรวบรวมสินค้าเกษตรหลักของสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จากข้อมูลการรายงานแผนจากแบบสอบถาม พบว่า สถาบันเกษตรกรได้วางแผนการจัดเก็บข้าวเปลือก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง ในภาพรวม ในปี 2562 – 2564 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยปี 2562 แผนการจัดเก็บ จำนวน 200,651 ตัน 417,957 ตัน และ 235,838 ตัน ตามลำดับ แต่เป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงเมื่อเทียบกับปีก่อน และยังไม่ถึงปริมาณการจัดเก็บตามเป้าหมายโครงการ 715,000 ตัน และตามนโยบายของรัฐบาลที่ประสงค์ให้สถาบันเกษตรกรเป็นแหล่งดูดซับพืชผลทางการเกษตรในช่วงราคาผลผลิตตกต่ำ (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 แสดงแผนปริมาณการจัดเก็บผลผลิตหลักในภาพรวมของสถาบันเกษตรกร โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ปี 2562 - 2564

แผนของสถาบันเกษตรกร	ผลจัดเก็บ ปี 2560	แผน ปี 2562	แผน ปี 2563	แผน ปี 2564	แผนเพิ่ม (ลด) ปี 64-60	แผน โครงการ เพิ่มขึ้น
แผนจัดเก็บข้าวเปลือก (ตัน)	122,994	169,644	188,663	197,431	74,437	518,000
แผนจัดเก็บข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ตัน)	9,164	17,000	19,700	22,300	22,300	87,000
แผนจัดเก็บมันสำปะหลัง (ตัน)	9,654	14,007	14,957	16,107	6,453	110,000
รวม	141,812	200,651	223,320	235,838	94,026	715,000
ปริมาณเพิ่ม(ลด) เทียบกับปี 2560		58,839	81,508	94,026		
ร้อยละเพิ่ม(ลด) เทียบกับปี 2560		41.19	57.47	66.30		
ปริมาณเพิ่ม(ลด) เทียบกับปีก่อน		58,839	22,669	12,518		
ร้อยละเพิ่ม(ลด) เทียบจากปีก่อน		41.49	11.29	5.60		

หมายเหตุ ปี 2560 (ปีฐาน) ข้อมูลปริมาณการจัดเก็บผลผลิตหลักของสถาบันเกษตรกรในโครงการในภาพรวม จำนวน 141,812 ตัน

4.5.5 แผนจำนวนเกษตรกรได้รับประโยชน์จากผลผลิตสินค้าเกษตรหลัก (ภาพรวม)

ปี 2562 – 2564

แผนจำนวนเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์จากการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรของสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จากข้อมูลการรายงานแผนจากแบบสอบถาม พบว่า สถาบันเกษตรกรได้วางแผนเกษตรกรได้รับการบริการในการรวบรวมผลผลิตหลักด้านข้าวเปลือก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง ในภาพรวม ในปี 2562 – 2564 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยปี 2562 แผนจำนวนเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์ จำนวน 147,604 ตัน 155,859 ตัน และ 277,988 ตัน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายตามแผนงานโครงการกำหนดจำนวนเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ซึ่งแผนงานโครงการกำหนดไว้ 259,700 ราย พบว่าสถาบันเกษตรกรจะต้องขับเคลื่อนงานโครงการไปถึง ปี 2564 ถึงจะให้บริการเกษตรกร ได้จำนวน 277,988 ราย สูงกว่าแผนงานโครงการที่กำหนด จำนวน 18,288 ราย เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า จำนวนเกษตรกรจะได้รับประโยชน์จากสินค้าข้าว และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สูงกว่าแผนงานโครงการ ส่วนจำนวนเกษตรกรจะได้ประโยชน์จากสินค้ามันสำปะหลังต่ำกว่าแผนงานโครงการที่กำหนด (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 แสดงแผนจำนวนเกษตรกรได้รับประโยชน์จากผลผลิตหลักภาพรวมของสถาบันเกษตรกร
โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ปี 2562 - 2564

แผนเกษตรกรได้รับประโยชน์	ปี 2562	ปี 2562	ปี 2564	แผน โครงการ
เกษตรกรได้รับประโยชน์สินค้าข้าว (ราย)รวมรวม	119,495	124,581	243,839	227,500
เกษตรกรได้รับประโยชน์สินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ราย)	20,541	23,090	25,461	18,000
เกษตรกรได้รับประโยชน์สินค้ามันสำปะหลัง (ราย)	7,568	8,188	8,688	14,200
รวม	147,604	155,859	277,988	259,700

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์ฯ

4.6 ปัญหาและอุปสรรค

4.6.1 ปัญหาและอุปสรรคของสถาบันเกษตรกร

ข้อมูลจากแบบสอบถามสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานโครงการ ดังนี้

- 1) อุปกรณ์การตลาดที่ได้รับการอุดหนุนนั้นยังไม่เพียงพอต่อการจัดเก็บผลผลิตทั้งระบบ ทำให้ผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้
- 2) สถาบันเกษตรกรส่วนหนึ่งได้ก่อสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดที่ได้รับการสนับสนุนแล้วเสร็จแล้วแต่ถูกละเลยถูกละทิ้งรวบรวมผลผลิต
- 3) สถาบันเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณก่อสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดยังขาดความรู้ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตามระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง
- 4) ผลกระทบจากหลักเกณฑ์เงื่อนไขของโครงการสินเชื่อชะลอการขายข้าวเปลือกของ ธ.ก.ส. ไม่เอื้อต่อให้สหกรณ์เข้าร่วมโครงการของสหกรณ์ ซึ่งส่งผลให้สหกรณ์รวบรวมเพื่อจัดเก็บข้าวเปลือกน้อยลง และไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้
- 5) คู่แข่งพ่อค้าเอกชนในการรับซื้อผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่มีมากขึ้น

4.6.2 ข้อเสนอแนะของสถาบันเกษตรกร

ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า สถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ได้เสนอข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานโครงการ ดังนี้

- 1) ขอให้หน่วยงานราชการใช้เวลาในการจัดเตรียมข้อมูล เอกสาร ประกอบการขอรับการสนับสนุน
- 2) การดำเนินการโครงการขอให้มีความต่อเนื่องเพื่อให้สถาบันเกษตรกรสามารถขอรับการสนับสนุนในส่วนอื่นๆ ต่อไป
- 3) ควรส่งเสริมสนับสนุนสถาบันเกษตรกรที่ยังขาดอุปกรณ์ด้านการตลาดที่จำเป็นจริงๆ
- 4) ให้มีการดำเนินการของโครงการต่อเนื่อง และให้มีกรอบแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนมากขึ้น
- 5) ควรให้มีการชี้แจงทำความเข้าใจกับเกษตรกรถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคารับซื้อตามกลไกของตลาด รวมถึงการปรับราคารับซื้อตามอัตราความขึ้นของผลผลิตทางการเกษตรที่สถาบันเกษตรกรจะรับซื้อจากเกษตรกร

4.7 ผลจากการสุ่มลงพื้นที่ประเมินโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์

4.7.1 จำนวนสถาบันเกษตรกรที่คณะทำงานประเมินผลการดำเนินงานโครงการได้ลงพื้นที่สุ่มสำรวจภาคสนาม ภายใต้เกณฑ์เงื่อนไขสภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ เวลา งบประมาณ และความเป็นตัวแทนของแต่ละพื้นที่โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) ที่มีการจำแนกตามภูมิภาค โดยแบ่งตามชนิดพืชผลทางการเกษตร ทำการคัดเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการประเมินแบบบังเอิญ ยกเว้น ภาคใต้ที่ไม่มีสถาบันเกษตรกรได้รับงบประมาณตามโครงการ ดังนี้ ภาคเหนือ จังหวัดลำปาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา ร้อยเอ็ด สุรินทร์ และ มหาสารคาม และ ภาคกลาง ประกอบด้วย ปทุมธานี ชัยนาท จากการสุ่มลงพื้นที่ 7 จังหวัด ของสถาบันเกษตรกรที่ได้รับงบประมาณ จำนวน 14 แห่ง ได้รับการอุดหนุนอุปกรณ์การตลาดทั้งสิ้น 29 รายการ จาก 271 รายการ คิดเป็น ร้อยละ 10.7 ของรายการที่ได้รับการอุดหนุนทั้งประเทศ ตารางที่ 23 แสดงรายชื่อสถาบันเกษตรกรจากการลงพื้นที่เพื่อสุ่มตรวจประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันเกษตรกร โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร

จังหวัด	รายชื่อสถาบันเกษตรกร	รายการที่ได้รับ	รายการที่ดำเนินการเสร็จ	รายการที่ใช้ประโยชน์แล้ว	ผลประเมิน
1. ชัยนาท	สหกรณ์การเกษตรมโนรมย์ จำกัด	2	2	2	ตามเป้าหมาย
2. ปทุมธานี	สหกรณ์การเกษตรคลองหลวง จำกัด	1	1	1	ตามเป้าหมาย
3. ลำปาง	สหกรณ์การเกษตรแม่ทะ จำกัด	2	2	2	ตามเป้าหมาย
4. ลำปาง	สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาด ลูกคำ ธ.ก.ส. ลำปาง จำกัด	1	1	1	ตามเป้าหมาย
5. ลำปาง	สหกรณ์ผู้ใช้น้ำฝายยางประสบสุข จำกัด	2	2	2	ตามเป้าหมาย

ตารางที่ 23 แสดงรายชื่อสถาบันเกษตรกรจากการลงพื้นที่เพื่อสุ่มตรวจประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันเกษตรกร โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (ต่อ)

จังหวัด	รายชื่อสถาบันเกษตรกร	รายการที่ได้รับ	รายการที่ดำเนินการเสร็จ	รายการที่ใช้ประโยชน์แล้ว	ผลประเมิน
6. ลำปาง	สหกรณ์การเกษตรห้างฉัตร จำกัด	1	1	1	ตามเป้าหมาย
7. นครราชสีมา	สหกรณ์การเกษตรปึกธงชัย จำกัด	2	2	2	ตามเป้าหมาย
8. นครราชสีมา	สหกรณ์การเกษตรด่านขุนทด จำกัด	4	4	4	ตามเป้าหมาย
9. นครราชสีมา	สหกรณ์การเกษตรขามสะแกแสง จำกัด	4	3	3	ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย
10. มหาสารคาม	สหกรณ์เครดิตยูเนียนหนองบัวแปะ จำกัด	1	1	1	ตามเป้าหมาย
11. สุรินทร์	สหกรณ์การเกษตรปฎิรูปที่ดินชุมพลบุรี จำกัด	2	2	2	ตามเป้าหมาย
12. สุรินทร์	สหกรณ์การเกษตรสนม จำกัด	2	2	2	ตามเป้าหมาย
13. ร้อยเอ็ด	สหกรณ์การเกษตรอาจสามารถ จำกัด	2	2	2	ตามเป้าหมาย
14. ร้อยเอ็ด	สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด	3	3	3	ตามเป้าหมาย

4.7.2 สรุปจากผลการลงพื้นที่สุ่มตรวจประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ซึ่งคณะทำงานได้มาเพิ่มเติมในรายงานผลการศึกษาประเมินโครงการเพียงบางแห่ง เพื่อให้เห็นภาพการดำเนินการประเมินผลโครงการ ดังนี้

1) สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.ลำปาง จำกัด ตำบลน้ำโจ้ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ได้รับการสนับสนุนงบประมาณโครงการ จัดซื้อเครื่องสีข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ชนิดสายพานลำเลียงพร้อมฐานราก ขนาด 195 แรงม้า จำนวน 3 ชุด งบประมาณราคาชุดละ 1,037,900 บาท รวม 3,113,700 บาท สหกรณ์ได้จัดซื้อจัดหาแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2561 มูลค่า 3,084,300 บาท ในจำนวนนี้สหกรณ์ได้สมทบร้อยละ 10 เป็นเงิน 308,430 บาท

ประธานกรรมการสหกรณ์ และผู้จัดการสหกรณ์ ได้ให้ข้อมูลว่า สหกรณ์ได้ใช้ประโยชน์จากเครื่องสีข้าวโพดแล้ว ประสิทธิภาพการใช้เครื่องจักรสามารถ สีข้าวโพดฝักได้ 100 ตัน/วัน/เครื่อง วิธีการจัดการโดยสหกรณ์ทำการสำรวจสมาชิกผู้ประสงค์จะขายข้าวโพดให้สหกรณ์ก่อนถึงฤดูกาลรับซื้อโดยการประชุมกลุ่มสมาชิก สหกรณ์จะคิดค่าสีข้าวโพดจากสมาชิกกิโลกรัมละ 0.20 สตางค์ ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2562 สามารถบริการสีข้าวโพดให้กับสมาชิกได้แล้ว จำนวน 7,823.72 ตัน เกษตรกรได้รับประโยชน์ 1,867 ราย ในปี 2561/62 สหกรณ์แห่งนี้มีการรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ฤดูกาลปกติ รวม 15,399 ตัน มูลค่า 132.781 ล้านบาท ราคาซื้อเฉลี่ยกิโลกรัมละ 8.62 บาท จำหน่ายแล้ว 14,157 ตัน มูลค่า 124.861 ล้านบาท ราคาขายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 8.82 บาท และข้าวโพดหลังฤดูการทำนา (1 เมษายน – 31 พฤษภาคม 2561) รวบรวมได้ 2,114 ตัน มูลค่า 16.346 ล้านบาท ราคาซื้อเฉลี่ยกิโลกรัมละ 7.73 บาท จำหน่ายไปแล้ว 1,111 ตัน มูลค่า 8.625 ล้านบาท ราคาขายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 7.76 บาท ทั้งนี้ สหกรณ์มีแผนรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในปี 2562 – 2564 จำนวน

25,000 , 27,500 และ 30,000 ตัน ตามลำดับ แผนการจัดเก็บ ปี 2562 – 2564 จำนวน 2,000 , 2,500 และ 3,000 ตัน ตามลำดับ แผนให้สมาชิกมาทำธุรกิจกับสหกรณ์ จากปี 2562 จำนวน 2,000 ราย เพิ่มขึ้นเป็น 3,000 ราย ในปี 2564 ปัญหาอุปสรรค อุปการณ์การตลาดของสหกรณ์ยังไม่เพียงพอ ยังไม่สามารถรองรับผลผลิตของสมาชิกและเกษตรกรที่จะนำผลผลิตมาขายให้สหกรณ์

2) สหกรณ์การเกษตรห้วยฉัตร จำกัด ตำบลห้วยฉัตร อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง ได้รับการสนับสนุนงบประมาณโครงการ เพื่อก่อสร้างลานตาก ขนาด 2,240 ตารางเมตร สหกรณ์ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จและเบิกจ่ายค่าก่อสร้างให้ผู้รับจ้างภายในกรอบระยะเวลาที่โครงการกำหนด ไม่มีการขยายระยะเวลาในสัญญา การใช้ประโยชน์ ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2562 สหกรณ์ได้ใช้ประโยชน์จากลานตากข้าวแล้ว จำนวน 2,548 ตัน จากแผนเดิมที่กำหนดไว้ จำนวน 2,000 ตัน เกษตรกรได้รับประโยชน์ 331 ราย นอกจากนี้ สหกรณ์มีแผนรวบรวมข้าวเปลือก ในปี 2562 – 2564 จำนวน 5,600 , 5,800 และ 6,000 ตัน แผนการจัดเก็บเพื่อแปรรูป ปี 2562 – 2564 ปีละ 1,500 ตัน ปัญหาอุปสรรค มีพ่อค้าเอกชนเข้ามารับซื้อผลผลิตข้าวเปลือกในพื้นที่มากขึ้น คู่แข่งเพิ่มขึ้น

3) สหกรณ์การเกษตรแม่ทะ จำกัด ตำบลนาครี อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ในการก่อสร้างเครื่องซังพร้อมชุดติดตั้งฐานราก ขนาด 50 ตัน สหกรณ์ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่โครงการกำหนดและเบิกจ่ายเงินภายในกรอบระยะเวลาตามสัญญา ช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือน มกราคม – เมษายน 2562 สหกรณ์รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ได้จำนวน 350.60 ตัน สหกรณ์มีแผนรวบรวมข้าวเปลือก ในปี 2562 – 2564 จำนวน 300, 310 และ 320 ตัน ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาข้อกำหนดของเป้าหมายโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ หากเป็นแก้มลิงขนาดเล็ก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สหกรณ์จะต้องรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 1,000 ตัน/แห่ง แต่สหกรณ์การเกษตรแม่ทะ จำกัด กำหนดแผนรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ไว้เพียงปีละ 300 กว่าตัน ซึ่งกำหนดแผนการรวบรวมไว้ต่ำกว่าเป้าหมายที่โครงการกำหนด ปัญหาอุปสรรคของสหกรณ์ เนื่องจากได้รับอนุมัติงบประมาณเพียงก่อสร้างโกดัง ขนาด 1,000 ตัน และเครื่องซังพร้อมฐานราก ขนาด 50 ตัน แต่ปรากฏว่า สหกรณ์ไม่สามารถสร้างโกดังได้ เนื่องจาก ดัดข้อกฎหมายของพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และสหกรณ์ได้ทำการส่งคืนเงินงบประมาณก่อสร้างโกดัง แก่กรมส่งเสริมสหกรณ์ สหกรณ์มีเพียงเครื่องซังขนาด 50 ตัน เท่านั้น ยังขาดอุปกรณ์การตลาด เช่น ลานตาก และฉางเก็บ ส่งผลให้สหกรณ์ยังไม่สามารถบริหารจัดการธุรกิจรวบรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่สามารถแข่งขันได้ ทั้งนี้ สหกรณ์ได้วางแผนก่อสร้างโกดังและลานตากในพื้นที่บริเวณเดียวกันเพื่อการดำเนินธุรกิจ

4) สหกรณ์ผู้ใช้น้ำฝายยางประสบสุข จำกัด ตำบลแจ้ห่ม อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ได้รับการสนับสนุนงบประมาณโครงการ เพื่อก่อสร้างฉาง ขนาด 1,000 ตัน และลานตาก ขนาด 5,120 ตารางเมตร เพื่อดำเนินการรวบรวมผลผลิตหลักด้านข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สหกรณ์ดำเนินการก่อสร้างและเบิกจ่ายค่าก่อสร้างให้ผู้รับจ้างแล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่โครงการกำหนด ไม่มีการขยายระยะเวลาในสัญญา

เนื่องจากธุรกิจหลักของสหกรณ์ คือ การส่งเสริมอาชีพสร้างรายได้แก่สมาชิก รวบรวมผลผลิตของสมาชิกส่งมอบแก่คู่ค้าที่ได้จัดทำข้อตกลงกันไว้ล่วงหน้ากับสหกรณ์ สหกรณ์ดำเนินการจัดหาตลาดไว้รองรับผลผลิตทุกชนิดของสมาชิก แล้วส่งเสริมปลูกสินค้าเกษตรตามที่ตลาด

ต้องการ โดยการจัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างสหกรณ์กับบริษัทผู้รับซื้อไว้ 9 บริษัท เช่น ผลิตเมล็ดพันธุ์ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ให้กับบริษัทมอนซานโต้ (ประเทศไทย) จำกัด จำนวน 4,000 ไร่ สหกรณ์ดำเนินส่งเสริมสมาชิกปลูกและดำเนินการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกหลากหลายชนิด มีการกำหนดราคาประกันขั้นต่ำ มีการสะสมทุนของสมาชิกเพื่อประกันความเสี่ยงภัยธรรมชาติ ศัตรูพืชให้แก่สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ ส่งผลให้เกิดการใช้ประโยชน์จากฉางและลานตากที่สหกรณ์ได้รับการสนับสนุน ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2562 สหกรณ์ได้ใช้ประโยชน์จากลานตากและฉางเพื่อรวบรวมและจัดเก็บเมล็ดพันธุ์ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน 850.21 ตัน เกษตรกรได้รับประโยชน์ 451 ราย ลานตาก ใช้รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 5.41 ตัน นอกจากนี้ยังใช้เป็นสถานที่รวบรวมมันสำปะหลัง 909.43 ตัน มันเส้น 32.27 ตัน ข้าวเปลือก 386.91 ตัน พริกสด 28.04 ตัน ถั่วดำ 305.21 ตัน ปาล์มน้ำมัน 198.60 ตัน และกล้วยหอม 22.33 ตัน รวมเกษตรกรได้รับประโยชน์นอกจากผลผลิตหลักข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อีก 263 ราย จากแผนเดิมที่กำหนดไว้ จำนวน 2,000 ตัน เกษตรกรได้รับประโยชน์ 271 ราย ผลจากการที่สหกรณ์ได้รับการสนับสนุนลานตากจากโครงการ ส่งผลให้สหกรณ์มีผลการรวบรวมผลผลิตเพิ่มขึ้นก่อนได้รับอุปกรณ์ จำนวน 1,500 ตัน คิดเป็นมูลค่า 20.17 ล้านบาท รวบรวมผลผลิตได้ปริมาณ 2,738.40 ตัน รวบรวมได้ คิดเป็นร้อยละ 273.84 เมื่อเทียบกับแผน (แผนรวมรวม 1,000 ตัน) สหกรณ์จากนี้ สหกรณ์มีแผนการใช้ประโยชน์จากอุปกรณ์ที่ได้รับการอุดหนุน โดยมีแผนรวบรวมผลผลิตในปี 2562 – 2564 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน 3,500 ตัน, 4,000 ตัน และ 4,200 ตัน มันสำปะหลัง จำนวน 1,500 ตัน, 1,800 ตัน และ 2,000 ตัน แผนรวบรวมข้าวเปลือก 550 ตัน, 570 ตัน และ 600 ตัน ตามลำดับ รวมทั้งมีแผนให้บริการสมาชิกในทุกชนิดผลผลิตที่สหกรณ์ดำเนินการรวบรวม ปัญหาอุปสรรค ปัจจุบันใช้แรงงานคนในการเคลื่อนย้ายผลผลิตบนลาน ทำให้ล่าช้า ต้นทุนสูงในการรวบรวมและการจัดการผลผลิต จำเป็นต้องใช้รถตักการเคลื่อนย้ายผลผลิต สหกรณ์จึงประสงค์ขอรับการสนับสนุนรถตักจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ (ที่มา : ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการสหกรณ์ ประธานสหกรณ์ กรรมการสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์)

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การประเมินผลโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นการศึกษาประเมินระหว่างการทำงานโครงการ สิ้นสุดในปีที่ 1 ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2562 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษา ทบทวน วิเคราะห์ประเด็นสาระสำคัญของโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) (2) เพื่อศึกษาประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการ (3) เพื่อประเมินผล การใช้ประโยชน์ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดที่สถาบันเกษตรกรได้รับการสนับสนุน จากโครงการ (4) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการ รวมถึงการ ดำเนินธุรกิจของสถาบันเกษตรกร ขอบเขตและวิธีการศึกษา โดยการศึกษา ทบทวน วิเคราะห์ประเด็น สาระสำคัญทั้งในด้านวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กระบวนการ และผลการดำเนินงานโครงการ ศึกษา ประเมินผลสำเร็จของก่อสร้าง จัดซื้อจัดหาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานให้แล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลา ที่โครงการกำหนด โดยพิจารณาประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ในการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ในภาพรวมของโครงการ โดยเปรียบเทียบกับแผนดำเนินการของสหกรณ์ และเป้าหมายของโครงการ การศึกษาประเมินผลการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดที่สหกรณ์ได้รับ การสนับสนุนจากโครงการ เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดการใช้ประโยชน์ต่างๆ เช่น ลักษณะ รูปแบบ วิธีการ ช่วงเวลา ผลการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิต ในฤดูการผลิตปี 2561/62 (ข้อมูล ณ 31 มีนาคม 2562) และแผนการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ในช่วงปี 2562 – 2564 รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะ แนวทางการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขที่เอื้อประโยชน์ในการบริหารจัดการธุรกิจของ สหกรณ์ และให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดทิศทาง นโยบาย และวิธีการขับเคลื่อนให้เกิดความคุ้มค่า ในการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ

ผลการศึกษาประเมินผลโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ สรุปได้ดังนี้

5.1.1 ผลการศึกษา ทบทวน วิเคราะห์ประเด็นสาระสำคัญทั้งในด้านวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กระบวนการ และผลการดำเนินงาน โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ในแต่ละด้าน กล่าวคือ

1) การบริหารจัดการโครงการ (Project Management)

(1) รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการ กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้กำหนดรูปแบบการ ขับเคลื่อนโครงการไว้ครอบคลุมในรูปแบบองค์คณะ ที่เป็นคณะทำงานโครงการ ทั้งในระดับส่วนกลาง และระดับจังหวัด คณะทำงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะทำงานจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2561 เพิ่มเติม (งบกลางปี) จัดตั้งศูนย์อำนวยการขับเคลื่อนเฉพาะกิจ คณะทำงานขับเคลื่อนศูนย์อำนวยการ เฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับกรมกรมส่งเสริมสหกรณ์ คณะทำงาน ขับเคลื่อนศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับจังหวัด และ คณะทำงานติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการ

(2) รูปแบบการติดตามการแก้ไขปัญหาอุปสรรค ระหว่างดำเนินงานโครงการในปีที่ 1 กรมส่งเสริมสหกรณ์จัดให้มีศูนย์กลางสั่งการและการปฏิบัติเพื่อความเร็วในรูปแบบศูนย์ War Room ขึ้นเป็นการชั่วคราวให้มีผู้อำนวยการศูนย์ และกำหนดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง มาปฏิบัติหน้าที่ที่ศูนย์เป็นการเฉพาะกิจ เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์ข้อมูล รวบรวม ประมวล และรายงานผล รวมถึงการประสานชักจูงการดำเนินงานโครงการและการแก้ไขปัญหาอุปสรรคร่วมกับคณะทำงาน ขับเคลื่อนศูนย์อำนวยความสะดวกกำกับและติดตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับกรมส่งเสริมสหกรณ์

2) ด้านหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกสถาบันเกษตรกร กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขพื้นฐานในการพิจารณาคัดเลือกสถาบันเกษตรกรเข้าร่วมโครงการไทยนิยมยั่งยืน (งบกลางปี 2561) ไว้ครอบคลุมแล้วในการจัดทำโครงการ กำหนดคุณสมบัติความพร้อมของสถาบันเกษตรกร และจากผลจากการประเมินพบว่า สถาบันเกษตรกรมีความพร้อมด้านปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ ที่มีอยู่เดิมก่อนเข้าร่วมโครงการ เนื่องจากหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการคัดเลือกสถาบันเกษตรกรได้กำหนดคุณสมบัติของสถาบันเกษตรกรว่าสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการต้องมีการดำเนินธุรกิจด้านการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกมาจำหน่ายหรือแปรรูปอย่างต่อเนื่องมาไม่น้อยกว่า 3 ปี จึงจำเป็นต้องทราบความพร้อมและประสบการณ์ด้านการทำธุรกิจของสถาบันเกษตรกร ความพร้อมปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ของสถาบันเกษตรกรที่เข้าโครงการ ซึ่งเป็นอุปกรณ์การตลาดที่มีอยู่เดิมก่อนเข้าร่วมโครงการ มากที่สุด คือ ลานตาก จำนวน 125 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 85.62 ของสหกรณ์ 146 แห่ง รองลงมา คือ สหกรณ์ที่มีฉาง จำนวน 108 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 73.97 และเครื่องจักรรถบรรทุก จำนวน 108 แห่ง ที่มีอุปกรณ์ดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 73.97 เช่นกัน สรุปได้ว่าสถาบันเกษตรกรส่วนใหญ่มีความพร้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรหลักด้านข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง รวมถึงเครื่องมืออุปกรณ์ในการรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรตามที่โครงการกำหนด

3) ความพร้อมด้านการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตหลักตามโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร จากผลการศึกษาประเมินสถาบันเกษตรกร จำนวน 146 แห่ง ข้อมูล 3 ปีย้อนหลัง (ปี 2558 – 2560) ผลการรวบรวมข้าวเปลือกเฉลี่ย 754,888.40 ตัน มูลค่า 6,468 ล้านบาท ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 144,344 ตัน มูลค่าเฉลี่ย 961.16 ล้านบาท และมันสำปะหลังเฉลี่ย 153,582 ตัน มูลค่าเฉลี่ย 507.03 ล้านบาท ผลการรวบรวมในภาพรวม พบว่า สถาบันเกษตรกรที่มีปริมาณการรวบรวมผลผลิตเพิ่มขึ้นในบางปี เฉพาะสินค้าข้าวเปลือกเท่านั้น ส่วนสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมมันสำปะหลัง ปริมาณการรวบรวมผลผลิตลดลงอย่างต่อเนื่องทุกปี ส่วนผลการจัดเก็บผลผลิตเฉลี่ย 3 ปีย้อนหลัง มีผลจัดเก็บข้าวเปลือกเฉลี่ย 103,640 ตัน มูลค่าเฉลี่ย 1,168.15 ล้านบาท ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 6,204 ตัน มูลค่าเฉลี่ย 43.43 ล้านบาท และมันสำปะหลังเฉลี่ย 10,188 ตัน มูลค่า 55.09 ล้านบาท

จากสรุปผลการศึกษา ข้อ 2) และ 3) ข้างต้น สรุปได้ว่า สถาบันเกษตรกรส่วนใหญ่มีความพร้อมในการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรหลักด้านข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง รวมถึงเครื่องมืออุปกรณ์ในการรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรตามที่โครงการกำหนด

5.1.2 ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ ในปี ที่ 1 (ปี 2561) จากการศึกษาประเมินผลการดำเนินงานโครงการ พบว่า มีผลดำเนินงานโครงการในแต่ละด้าน ดังนี้

1) ผลการสนับสนุนสถาบันเกษตรกรด้านปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด

(1) จำนวนสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเมื่อเทียบกับเป้าหมายโครงการ โครงการกำหนดเป้าหมายจำนวนสถาบันเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการไว้ทั้งสิ้น 146 แห่ง ผลดำเนินงานมีสถาบันเกษตรกรได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ 146 แห่ง ในพื้นที่ 40 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อเทียบกับแผน แบ่งเป็นสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมข้าวเปลือก โครงการได้กำหนดแผนสนับสนุนสถาบันเกษตรกรรวบรวมสินค้าข้าวไว้ 106 แห่ง ผลปรากฏว่า มีสถาบันเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 108 แห่ง เพิ่มขึ้น 2 แห่ง ในขณะเดียวกัน แผนกำหนดให้สถาบันเกษตรกรที่รวบรวมมันสำปะหลัง เข้าร่วมโครงการ 16 แห่ง แต่ผลปรากฏว่า มีสถาบันเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 14 แห่ง ลดลง 2 แห่ง ส่วนสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีสถาบันเกษตรกรเข้าร่วมโครงการเป็นไปตามแผน คือ 24 แห่ง

(2) จำนวนรายการปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด ที่สถาบันเกษตรกรได้รับงบประมาณจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ ผลดำเนินการ จากจำนวนสถาบันเกษตรกรตามโครงการ มีจำนวน 146 แห่ง เพื่อดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด มีจำนวน 271 รายการ แบ่งเป็นประเภทสิ่งก่อสร้าง จำนวน 251 รายการ และประเภทครุภัณฑ์ จำนวน 20 รายการ จากจำนวน 271 รายการดังกล่าว ในจำนวนนี้ ได้รับการสนับสนุนเพื่อก่อสร้างลานตาก มากที่สุด จำนวน 98 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 36.20 ของรายการอุปกรณ์ทั้งหมดที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ สนับสนุน รองลงมา คือ เพื่อจัดหาเครื่องจักรรถบรรทุก จำนวน 53 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 19.50 และก่อสร้างฉาง 44 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.25 ก่อสร้างโกดัง 43 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 15.80 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังสนับสนุนงบประมาณให้สถาบันเกษตรกรจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์การตลาดอื่นๆ เช่น ไซโล เครื่องอบลดความชื้น เครื่องสีข้าวโพด และรถดักกล้วย/รถเกลี่ยลาน

(3) ประสิทธิภาพของสถาบันเกษตรกรในการจัดซื้อ จัดหา ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่โครงการกำหนด เมื่อเทียบกับจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ทั้งสิ้น 146 แห่ง ผลดำเนินการ จำนวนสถาบันเกษตรกรที่มีการจัดซื้อจัดหาหรือก่อสร้างแล้วเสร็จทุกรายการ มีจำนวน 143 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 98 จำนวนสถาบันเกษตรกรที่มีจัดซื้อจัดหาหรือก่อสร้างแล้วเสร็จบางรายการ มีจำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 2 และไม่มีสหกรณ์ใดที่สร้างไม่แล้วเสร็จทุกรายการ

(4) ประสิทธิภาพของสถาบันเกษตรกรในการจัดซื้อจัดหาและก่อสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดแล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด เมื่อเทียบกับจำนวนรายการตามเป้าหมายโครงการ ซึ่งมีทั้งสิ้น 271 รายการ แบ่งเป็นประเภทสิ่งก่อสร้าง จำนวน 251 รายการ ผลดำเนินการแล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด จำนวน 248 รายการ คิดเป็น ร้อยละ 98.80 ของจำนวนรายการสิ่งก่อสร้างทั้งสิ้นที่สถาบันเกษตรกรได้รับ ส่วนที่ดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลา ที่กำหนด มีเพียง 3 รายการ คิดเป็นร้อยละ 1.20 และรายการที่เป็นประเภทครุภัณฑ์ พบว่า จาก 20 รายการ สถาบันเกษตรกรสามารถดำเนินการจัดซื้อจัดหาครุภัณฑ์แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนดทั้ง 20 รายการ คิดเป็นร้อยละ 100

(5) ความทันเวลาในการจัดซื้อจัดหาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด และการเบิกจ่ายเงิน ของสถาบันเกษตรกรที่ได้รับงบประมาณจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ จากจำนวน สถาบันเกษตรกร 146 แห่ง พบว่า 143 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 97.95 ที่สามารถดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ได้ทันทุกรายการได้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่โครงการกำหนด แต่มีเพียง 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 2.05 ของสถาบันเกษตรกรทั้งหมด เหตุที่ดำเนินการไม่ทันเวลาเนื่องจาก สถาบันเกษตรกรได้รับการ จัดสรรงบประมาณทดแทนเพิ่มเติมภายหลัง จำนวน 2 แห่ง และมีการขอเปลี่ยนแปลงแบบแปลน ในการก่อสร้างส่งผลทำให้การก่อสร้างทอดระยะเวลาออกไป จำนวน 1 แห่ง

(6) การขยายระยะเวลาสัญญา ผลปรากฏว่า มีสถาบันเกษตรกร จำนวน 107 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 73.30 ไม่มีการขยายเวลาสัญญาจ้างให้แก่ผู้รับจ้าง และมีสถาบันเกษตรกร จำนวน 39 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 26.70 ของสถาบันเกษตรกรจำนวนทั้งหมด ที่มีการขยายระยะเวลาสัญญาจ้างให้แก่ ผู้รับจ้าง

(7) ผลการเบิกจ่ายเงินของสถาบันเกษตรกรให้แก่ผู้รับจ้างในการจัดซื้อ จัดจ้าง ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและเครื่องมือ อุปกรณ์การตลาด สถาบันเกษตรกร จำนวน 125 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 85.60 สามารถดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้รับจ้างที่จัดซื้อจัดจ้างได้แล้วเสร็จภายในกรอบ ระยะเวลาที่โครงการกำหนด มีเพียง 21 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.40 ของจำนวนสถาบันเกษตรกรจำนวน ทั้งหมด ที่ไม่สามารถดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้รับจ้างให้แล้วเสร็จในกรอบระยะเวลา

2) การบริหารงบประมาณและผลการเบิกจ่ายงบประมาณในภาพรวม งบประมาณ ที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้รับอนุมัติจากสำนักงบประมาณ โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผล ทางการเกษตร รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,074.98 ล้านบาท ผลดำเนินการ งบประมาณที่ใช้จ่ายจริง จำนวน 1,044.89 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 97.21 และมีงบประมาณคงเหลือส่งคืนเป็นรายได้แผ่นดิน จำนวน 30.09 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 2.79 ของงบประมาณทั้งสิ้น

5.1.3 ผลการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดของสถาบัน เกษตรกร

1) จำนวนสถาบันเกษตรกรที่ใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือ อุปกรณ์แล้ว โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร ในปีที่ 1 เมื่อสถาบัน เกษตรกรจัดซื้อจัดจ้างแล้วเสร็จตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2562 จากจำนวน 146 แห่ง เฉพาะที่สถาบันเกษตรกรดำเนินการจัดซื้อจัดหาแล้วเสร็จ จำนวน 268 รายการ ในจำนวนนี้มีการ ใช้ประโยชน์แล้ว 226 รายการ คิดเป็นร้อยละ 83 ของจำนวนโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ ที่ได้รับการสนับสนุน ยังไม่ใช้ประโยชน์ จำนวน 42 รายการ คิดเป็นร้อยละ 16 ส่วนที่ยังก่อสร้างไม่แล้ว เสร็จ จำนวน 3 รายการข้างต้น คือ เครื่องอบลดความชื้น ขนาด 500 ตันต่อวัน เครื่องอบลดความชื้น ขนาด 350 ตันต่อวัน และลานตาก ขนาด 8,000 ตารางเมตร คิดเป็นร้อยละ 1 ของจำนวนรายการ ที่ได้รับการสนับสนุนทั้งสิ้น ส่วนรายการสิ่งก่อสร้างและอุปกรณ์การตลาดที่สถาบันเกษตรกรได้รับการ อุดหนุนให้ก่อสร้างหรือจัดซื้อจัดหาเสร็จเรียบร้อยแล้วแต่ยังไม่ใช้ประโยชน์ มีจำนวน 42 รายการ เนื่องจาก สถาบันเกษตรกรส่วนใหญ่ก่อสร้างแล้วเสร็จไม่ทันฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าวในฤดูการผลิตปีการ ผลิต 2561/62 ซึ่งเก็บเกี่ยวช่วงเดือนตุลาคม – มกราคม ของทุกปี รวมทั้งข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และ มันสำปะหลัง เนื่องจากเป็นสินค้าหรือผลผลิตตามฤดูกาล

2) ชนิดรายการปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด จำแนกตามลักษณะการใช้ประโยชน์ จากจำนวนชนิดอุปกรณ์การตลาดที่มีการใช้ประโยชน์แล้ว จำนวน 226 รายการ มีการใช้ประโยชน์ตามฤดูกาล จำนวน 126 รายการ คิดเป็นร้อยละ 55.75 เรียงลำดับการใช้ประโยชน์จากมากไปน้อย คือ ฉาง เครื่องสีข้าวโพด เครื่องอบลดความชื้น ลานตาก เครื่องซัง โกดัง และมีการใช้ประโยชน์ทั้งปี จำนวน 100 รายการ คิดเป็นร้อยละ 45.25 เรียงลำดับการใช้ประโยชน์จากมากไปน้อย คือ อื่นๆ ไซโล โกดัง เครื่องซัง ลานตาก เครื่องอบลดความชื้น เครื่องสีข้าวโพด ฉาง

3) จำนวนเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์แบ่งตามชนิดอุปกรณ์ที่ได้รับการอุดหนุนเพื่อดำเนินธุรกิจด้านผลผลิตหลัก ปี 2561 มีเกษตรกรได้รับประโยชน์ทั้งสิ้น รวม 195,253 ราย ในจำนวนนี้เป็นเกษตรกรได้รับประโยชน์จากลานตากมากที่สุด จำนวน 81,191 ราย รองลงมา คือ เครื่องซัง จำนวน 38,457 ราย โกดัง จำนวน 36,723 ราย ฉาง จำนวน 16,153 ราย อื่นๆ จำนวน 9,782 ราย เครื่องสีข้าวโพด จำนวน 5,252 ราย ไซโล จำนวน 4,472 ราย และเครื่องอบลดความชื้น จำนวน 3,223 ราย ตามลำดับ สาเหตุที่เกษตรกรได้รับประโยชน์จากลานตากมากที่สุด และรองลงมาคือ เครื่องซัง เนื่องจากเกษตรกรจะนำผลผลิตหลักมาจำหน่ายให้กับสถาบันเกษตรกร เครื่องซัง และลานตาก จะเป็นอุปกรณ์การตลาดด่านแรกดำเนินการในกระบวนการรับซื้อและการใช้ประโยชน์เพื่อการรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรหลักของสถาบันเกษตรกร

5.1.4 ผลการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลักของสถาบันเกษตรกร ปี 2561

1) ผลจากการรวบรวมผลผลิตหลักของสถาบันเกษตรกรเมื่อเทียบกับแผนการรวบรวมของสถาบันเกษตรกร ปี 2561 (ปีการผลิต 2561/62) ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ จนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2562 ของสถาบันเกษตรกร จำนวน 146 แห่ง

(1) สถาบันเกษตรกรที่รวบรวมข้าวเปลือกเป็นผลผลิตหลักมีจำนวน 101 แห่ง (จากจำนวน 108 แห่ง) วางแผนรวบรวมข้าวเปลือกไว้ จำนวน 892,315.60 ตัน รวบรวมได้จริง จำนวน 647,493.20 ตัน คิดเป็นร้อยละ 72.56 เมื่อเทียบกับแผน เนื่องจาก สถาบันเกษตรกรบางส่วนก่อสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานแล้วเสร็จหลังฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิต ปี 2561/62 และยังไม่มีการรวบรวม 7 แห่ง

(2) สถาบันเกษตรกรที่รวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีจำนวน 30 แห่ง (จากจำนวน 24 แห่ง) วางแผนรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน 133,980.10 ตัน รวบรวมได้จริง 138,371.90 ตัน คิดเป็นร้อยละ 103.28 ซึ่งรวบรวมได้เกินแผนที่วางไว้ เนื่องจากสถาบันเกษตรกรได้ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ในการช่วยรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลังฤดูการทำนา ตามแนวทางประชารัฐ แต่ก็มีสถาบันเกษตรกรส่วนหนึ่งที่ก่อสร้างแล้วเสร็จล่วงหน้าแล้วแต่ยังไม่มีการเก็บเกี่ยวผลผลิต ปี 2561/62

(3) สถาบันเกษตรกรที่รวบรวมมันสำปะหลัง มีจำนวน 22 แห่ง (จากจำนวน 16 แห่ง) วางแผนรวบรวมมันสำปะหลัง จำนวน 126,500 ตัน รวบรวมได้จริง 115,713.30 ตัน คิดเป็นร้อยละ 91.47 ซึ่งรวบรวมได้ต่ำกว่าแผนที่วางไว้เล็กน้อย

จากข้อมูล ข้อ (2) และ (3) แสดงให้เห็นว่า มีสถาบันเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดแล้วไปใช้ประโยชน์ในการรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรหลักตามโครงการแล้ว และยังใช้ประโยชน์เพื่อรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรรองของสมาชิกอีกด้วย

2) ผลการรวบรวมผลผลิตหลักของสถาบันเกษตรกรเมื่อเทียบกับแผนงานโครงการในปีที่ 1 ไม่สามารถเปรียบเทียบกับแผนงานที่เพิ่มขึ้นได้ เนื่องจาก แผนงานโครงการกำหนดเป้าหมายปริมาณการรวบรวมผลผลิตหลักเพิ่มขึ้น และตัวชี้วัดโครงการกำหนดให้ทำการวัดสิ้นปีที่ 2 ประกอบกับข้อมูลผลการรวบรวมที่ได้จากแบบสอบถามจากการตรวจสอบข้อมูลเชิงลึกพบว่า มีสถาบันเกษตรกรจำนวนมากที่ไม่รายงานปริมาณที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปริมาณการรวบรวมผลผลิตหลักก่อนเข้าร่วมโครงการ และช่วงเวลาดังกล่าว สถาบันเกษตรกรอยู่ระหว่างการก่อสร้าง จัดซื้อจัดหาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานไม่แล้วเสร็จในช่วงฤดูการรวบรวมผลผลิตหลัก ทั้ง 3 ชนิด คือ ข้าวเปลือก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง แต่ทั้งนี้ สถาบันเกษตรกรได้รายงานผลการรวบรวมผลผลิต ในปีการผลิต 2561/62 จำนวนรวมทั้งสิ้น 901,581.4 ตัน แบ่งเป็น ข้าวเปลือก 647,493.20 ตัน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 138,371.90 ตัน และมันสำปะหลัง 115,713.30 ตัน เพื่อเป็นข้อมูลเปรียบเทียบผลดำเนินการในปีถัดไป

5.1.5 แผนการรวบรวมและจัดเก็บผลผลิตสินค้าเกษตรหลักของสถาบันเกษตรกร ปี 2562 – 2564 โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร สถาบันเกษตรกรมีการวางแผนการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลักไว้เพื่อเตรียมความพร้อมและการใช้ประโยชน์จากอุปกรณ์การตลาดที่ได้รับจากโครงการในแต่ละรายสินค้าเกษตรหลัก

1) แผนการรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตรหลัก (ภาพรวม) ปี 2562 – 2564 เปรียบเทียบกับผลการรวบรวมสินค้าเกษตรหลักของสถาบันเกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการ สถาบันเกษตรกรวางแผนรวบรวมข้าวเปลือก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง แผนงานในปี 2562 – 2564 ในภาพรวม จำนวน 1,428,090 ตัน 1,420,189 ตัน และ 1,517,568 ตัน ตามลำดับ และเมื่อเทียบกับผลการรวบรวมของสถาบันเกษตรกร ก่อนเข้าร่วมโครงการ (ปี 2560) ซึ่งมีจำนวน 1,097,495 ตัน พบว่าสถาบันเกษตรกรได้วางแผนการรวบรวมผลผลิตหลักปี 2562 – 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2560 (ปีฐาน) จำนวน 330,595 ตัน 332,694 ตัน 420,073 ตัน หรือเพิ่มขึ้นจากปีฐาน คิดเป็นร้อยละ 30.12 , 29.40 และ 38.27 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน พบว่า สถาบันเกษตรกรมีการวางแผนการรวบรวม ปี 2562 – 2564 มีทั้งเพิ่มขึ้น (ลดลง) คิดเป็นร้อยละ 58.39 , (0.55) และ 6.85 ตามลำดับ ดังนั้น เห็นควรที่กรมส่งเสริมสหกรณ์แนะนำสถาบันเกษตรกรในโครงการให้ความสำคัญกับข้อมูลการวางแผนงานโครงการให้มากขึ้น เพื่อให้การขับเคลื่อนโครงการให้ได้เป้าหมายตามที่วางไว้

2) แผนการจัดเก็บผลผลิตสินค้าเกษตรหลัก (ภาพรวม) ปี 2562 – 2564 เปรียบเทียบกับผลการรวบรวมสินค้าเกษตรหลักของสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ สถาบันเกษตรกรได้วางแผนการจัดเก็บข้าวเปลือก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง ในภาพรวม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยปี 2562 – 2564 แผนการจัดเก็บ จำนวน 200,651 ตัน 417,957 ตัน และ 235,838 ตัน ตามลำดับ แต่เป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง

3) แผนจำนวนเกษตรกรได้รับประโยชน์จากผลผลิตสินค้าเกษตรหลัก (ภาพรวม) ปี 2562 – 2564 สถาบันเกษตรกรได้วางแผนให้เกษตรกรได้รับบริการในการรวบรวมผลผลิตหลักด้านข้าวเปลือก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง ในภาพรวม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยปี 2562 – 2564 จำนวน 147,604 ตัน 155,859 ตัน และ 277,988 ตัน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายตามแผนงานโครงการกำหนดจำนวนเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ภาพรวม จำนวน 259,700 ราย พบว่าสถาบันเกษตรกรจะต้องขับเคลื่อนงานโครงการไปถึง ปี 2564 เพื่อให้ได้จำนวนเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์ จำนวน 277,988 ราย สูงกว่าแผนงานโครงการที่กำหนด จำนวน 18,288 ราย และเมื่อ

พิจารณาในรายละเอียด พบว่า จำนวนเกษตรกรจะได้รับประโยชน์จากสินค้าข้าว และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สูงกว่าแผนงานโครงการ ส่วนจำนวนเกษตรกรจะได้รับประโยชน์จากสินค้ามันสำปะหลังต่ำกว่าแผนงานโครงการที่กำหนด

5.1.6 ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะของสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ข้อมูลจากแบบสอบถามสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร พบว่า สถาบันเกษตรกรได้รายงานปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของการดำเนินงานโครงการของสถาบันเกษตรกร ที่คล้ายๆ กัน ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1) ปัญหาและอุปสรรค

(1) สถาบันเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณก่อสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดยังขาดความรู้ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตามระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง

(2) สถาบันเกษตรกรส่วนหนึ่งได้ก่อสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาด ที่ได้รับการสนับสนุนแล้วเสร็จล่วงหน้าแต่ยังไม่สามารถรวบรวมผลผลิต

(3) อุปกรณ์การตลาดที่ได้รับการอุดหนุนนั้นยังไม่เพียงพอต่อการจัดเก็บผลผลิตทั้งระบบ ทำให้ผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

(4) ผลกระทบจากหลักเกณฑ์เงื่อนไขของโครงการสินเชื่อชะลอการขายข้าวเปลือกของ ธ.ก.ส. ไม่เอื้อต่อให้สหกรณ์เข้าร่วมโครงการของสหกรณ์ ซึ่งส่งผลต่อสถาบันเกษตรกรในการรวบรวมเพื่อจัดเก็บข้าวเปลือกน้อยลง และไม่เป็นไปตามแผนงานโครงการที่วางไว้

(5) คู่แข่งพ่อค้าเอกชนในการรับซื้อผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่มีมากขึ้น

2) ข้อเสนอแนะของสถาบันเกษตรกร

(1) ขอให้หน่วยงานราชการใช้เวลาในการจัดเตรียมข้อมูล เอกสาร ประกอบการขอรับการสนับสนุน

(2) การดำเนินการโครงการขอให้มีความต่อเนื่องเพื่อให้สถาบันเกษตรกรสามารถขอรับการสนับสนุนในส่วนอื่นๆ ต่อไป

(3) ควรส่งเสริมสนับสนุนสถาบันเกษตรกรที่ยังขาดอุปกรณ์ด้านการตลาดที่จำเป็นจริงๆ

(4) ให้มีการดำเนินการของโครงการต่อเนื่อง และให้มีกรอบแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนมากขึ้น

(5) ควรให้มีการชี้แจงทำความเข้าใจกับเกษตรกรถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคารับซื้อตามกลไกของตลาด รวมถึงการปรับราคารับซื้อตามอัตราความชื้นของผลผลิตทางการเกษตรที่สถาบันเกษตรกรจะรับซื้อจากเกษตรกร

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1) จากการศึกษาประเมินผลโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ พบว่า สถาบันเกษตรกรมีการจัดทำแผนธุรกิจ แผนการรวบรวมผลผลิต แผนการจัดเก็บผลผลิตเพื่อการแปรรูปหรือรอการจำหน่าย ปัจจุบัน

สถาบันเกษตรกรยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนงานดังกล่าว รวมถึงขาดการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นจริงและข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเพื่อประกอบการจัดทำแผน ส่งผลให้แผนงานที่สถาบันเกษตรกรกำหนดในแต่ละปีไม่มีความสอดคล้องกับผลงานหรือแผนงานที่ดีหรือแผนงานที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ จากการสุ่มลงตรวจสอบในพื้นที่ ผู้แทนหรือผู้จัดการสถาบันเกษตรกรหลายแห่งไม่สามารถชี้แจงแผนงานการรวบรวมผลผลิตและการตลาดได้อย่างชัดเจน รวมถึงความเข้าใจตลาดเคลื่อนไหวเรื่องแผนธุรกิจ แผนปฏิบัติการ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการไทยนิยม ยั่งยืน และไม่เป็นแนวทางเดียวกัน เห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องชี้แจงทำความเข้าใจแก่สถาบันเกษตรกรด้านการจัดทำหรือปรับปรุงแผนธุรกิจ แผนปฏิบัติการ โดยกำหนดให้เป้าหมายของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน เป็นส่วนหนึ่งในการจัดทำหรือปรับปรุงแผนธุรกิจ แผนปฏิบัติการ (รายธุรกิจ) ของสถาบันเกษตรกร และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้เป็นแนวทางเดียวกัน

2) จากการศึกษาพบว่า สถาบันเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) ได้รับงบประมาณเงินอุดหนุนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์เพื่อจัดซื้อจัดหาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดที่ภาครัฐสนับสนุน ที่เป็นสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่และมีมูลค่าการลงทุนสูง สถาบันเกษตรกรหลายแห่งยังไม่มี ความชำนาญด้านการใช้อุปกรณ์ หรือนำไปสร้างรายได้ให้เกิดประโยชน์ไม่คุ้มค่ากับสมาชิกสหกรณ์ เห็นควรให้สถาบันเกษตรกรทุกแห่งที่ได้รับงบประมาณเงินอุดหนุน ทำการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนทางธุรกิจเป็นรายธุรกิจในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อให้ทราบต้นทุนที่แท้จริงทุกปีอย่างต่อเนื่องหรือทุกครั้งที่ลงทุนขนาดใหญ่ เพื่อเป็นข้อมูลนำไปสร้างรายได้ให้เกิดความคุ้มค่าเกิดประโยชน์กับสมาชิกมากที่สุด และเพื่อป้องกันประสพปัญหาการขาดทุนจากธุรกิจในภายหลังและการไม่ใช้ประโยชน์

3) การสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนให้แก่สถาบันเกษตรกร โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) เมื่อพิจารณาถึงรายการปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดแล้ว พบว่า โครงการสนับสนุนงบประมาณให้แก่สถาบันเกษตรกรเพื่อการจัดซื้อจัดหาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นปัจจัยหลักในการรวบรวมผลผลิต เช่น ลานตาก เครื่องชั่ง มีจำนวนมากกว่าจำนวนปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นที่จัดเก็บพืชผลทางการเกษตร เช่น ฉาง โกดัง ไซโล ซึ่งการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนข้างต้นถึงแม้จะเป็นการเพิ่มศักยภาพสถาบันเกษตรกรให้ดำเนินธุรกิจรวบรวมและหรือแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และปริมาณธุรกิจเพิ่มขึ้น อาจส่งผลให้สถาบันเกษตรกรไม่สามารถเป็นแหล่งรวบรวมและจัดเก็บพืชผลทางการเกษตรที่สำคัญตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่วางไว้ ดังนั้น จึงเห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแนะนำส่งเสริมสถาบันเกษตรกรได้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มปริมาณการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรหลักที่สำคัญ ให้เป็นไปตามเป้าหมายและตัวชี้วัดของโครงการ

4) โครงการไทยนิยม ยั่งยืน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ จัดเป็นโครงการขนาดใหญ่ ถึงแม้จะมีข้อจำกัดด้านระยะเวลาที่เร่งด่วน และเป็นช่วงของการปรับเปลี่ยนระเบียบพัสดุในการจัดซื้อจัดจ้าง ทั้งในส่วนของหน่วยงานภาครัฐและของสถาบันเกษตรกร การบริหารจัดการโครงการในรูปแบบองค์คณะ เช่น คณะทำงานในการขับเคลื่อนศูนย์อำนวยการขับเคลื่อนเฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับกรมกรมส่งเสริมสหกรณ์ ระดับจังหวัด ระดับสถาบันเกษตรกร โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานโครงการให้แก่พื้นที่ได้ทันท่วงที ซึ่งเป็นรูปแบบที่ดีในการบริหารจัดการโครงการขนาดใหญ่ เห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ

นำแนวทางปฏิบัติ ขั้นตอนการขับเคลื่อนโครงการเพื่อจัดเตรียมแผนงานโครงการขนาดใหญ่ในปีต่อไป (ถ้ามี) เพื่อให้ทันกับความเร่งด่วนในการเสนอขอรับงบประมาณเงินอุดหนุนในลักษณะดังกล่าว

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) เห็นควรให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ให้ความสำคัญในการเร่งรัดการจัดทำแผนธุรกิจของสถาบันเกษตรกรด้านธุรกิจรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตร ธุรกิจการแปรรูปสินค้าเกษตร การปรับปรุงแผนธุรกิจให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงแผนการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดที่สถาบันเกษตรกรได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ และการนำแผนสู่การปฏิบัติปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2) เห็นควรให้มีการศึกษาประเมินผลการดำเนินงานโครงการและผลการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์การตลาดที่สถาบันเกษตรกรได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมสหกรณ์อย่างต่อเนื่องทุกปีหรือทุก 2 ปี จนสิ้นสุดโครงการ เพื่อกระตุ้นให้สถาบันเกษตรกรตระหนักถึงการใช้ประโยชน์ให้เกิดความคุ้มค่าของงบประมาณที่ได้รับ

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2550. รายงานสถานะอุปกรณ์การตลาดและโครงสร้างพื้นฐาน
สนับสนุนระบบสินค้าเกษตร. กรุงเทพฯ.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2561. เอกสารรายงานการประชุมผู้บริหารระดับสูงกระทรวง
เกษตรและสหกรณ์ ครั้งที่ 1/2561 เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2561. กรุงเทพฯ.
- กองพัฒนาสหกรณ์ภาคการเกษตรและกลุ่มเกษตรกร กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2561. เอกสาร
แนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานโครงการที่ได้รับการสนับสนุนเงินอุดหนุนงบประมาณ
รายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 (งบกลางปี) ฉบับปรับปรุง.
กรุงเทพฯ.
- กองพัฒนาสหกรณ์ภาคการเกษตรและกลุ่มเกษตรกร กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2561. เอกสาร
โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง). กรุงเทพฯ.
- กองประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2559. เอกสารการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2561. เอกสารการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนศูนย์อำนาจการ
เฉพาะกิจกำกับและติดตามโครงการไทยนิยมยั่งยืน. กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2561. เอกสารประกอบการประชุมผลการตรวจราชการโครงการไทยนิยม
ยั่งยืน ของผู้ตรวจราชการกรม กรมส่งเสริมสหกรณ์. กรุงเทพฯ.
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2530. การวิจัยและประเมินผล : หลักการและกระบวนการ. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
2552. โครงการประเมินผลประสิทธิภาพการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกสินค้า
เกษตร. กรุงเทพฯ
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2561. เอกสารประเมินผลโครงการไทยนิยม ยั่งยืน กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.
- สมคิด พรหมจ้อย. 2542. เทคนิคการประเมินโครงการ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2547. การประเมินผลโครงการประสิทธิภาพและคุณภาพผลิตผล
การเกษตรของสถาบันเกษตรกร : การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและถั่วเหลืองในสถาบัน
เกษตรกร. กรุงเทพฯ.
- อารีย์ โสมวดี. 2544. การศึกษาไขโลข้าวเปลือกที่เหมาะสมต่อกลุ่มเกษตรกรทำนาที่ทำธุรกิจ
โรงสีในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ภาคผนวก

แบบสอบถามการประเมินผลโครงการและการใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน
และเครื่องมืออุปกรณ์ของสหกรณ์ ภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์ ปีที่ 1
โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- ชื่อสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร.....จังหวัด.....
- โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (แก้มลิง) เพื่อดำเนินการรวบรวมผลผลิตหลักในด้าน
☐ ข้าว ☐ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ☐ มันสำปะหลัง
- ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือ อุปกรณ์ เดิม ที่มีอยู่ก่อนเข้าโครงการไทยนิยมยั่งยืน
☐ ฉาง ☐ โกดัง ☐ ไซโล ☐ ลานตาก ☐ เครื่องอบลดความชื้น ☐ โรงสี
☐ เครื่องซังพร้อมโรงคลุม ☐ เครื่องสีข้าวโพด ☐ เครื่องสับมันสำปะหลัง
☐ โรงงานมันเส้นสะอาด ☐ รถตัก ☐ รถโฟคลิฟท์ ☐ รถยก ☐ สายพานลำเลียง
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....
- ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ก่อน เข้าโครงการไทยนิยมยั่งยืน (ปีบัญชี)

ผลผลิต	ผลการดำเนินงาน	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560
☐ ข้าว	ปริมาณรวบรวม (ตัน/ปี)			
	มูลค่าการรวบรวม (ล้านบาท)			
	ปริมาณการจัดเก็บ (ตัน/ปี)			
	มูลค่าการจัดเก็บ (ล้านบาท)			
	ปริมาณการให้บริการ (ตัน/ปี)			
	รายได้การให้บริการ (ล้านบาท)			
	จำนวนเกษตรกรที่ใช้ประโยชน์			
☐ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ปริมาณรวบรวม (ตัน/ปี)			
	มูลค่าการรวบรวม (ล้านบาท)			
	ปริมาณการจัดเก็บ (ตัน/ปี)			
	มูลค่าการจัดเก็บ (ล้านบาท)			
	ปริมาณการให้บริการ (ตัน/ปี)			
	รายได้การให้บริการ (ล้านบาท)			
	จำนวนเกษตรกรที่ใช้ประโยชน์			
☐ มันสำปะหลัง	ปริมาณรวบรวม (ตัน/ปี)			
	มูลค่าการรวบรวม (ล้านบาท)			
	ปริมาณการจัดเก็บ (ตัน/ปี)			
	มูลค่าการจัดเก็บ (ล้านบาท)			
	ปริมาณการให้บริการ (ตัน/ปี)			
	รายได้การให้บริการ (ล้านบาท)			
	จำนวนเกษตรกรที่ใช้ประโยชน์			

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านผลการจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการไทยนิยมยั่งยืน จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ ในปี ที่ 1

1. รายการที่ได้รับการสนับสนุน ภายใต้โครงการไทยนิยมยั่งยืน จากกรมส่งเสริมสหกรณ์

☐ ฉาง

☐ โกดัง

☐ ไซโล

☐ ลานตาก

☐ เครื่องอบลดความชื้น

☐ เครื่องซังพร้อมโรงคลุม

☐ เครื่องสีข้าวโพด

☐ อื่น ๆ ระบุ
2. ปัจจุบันสหกรณ์ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการแล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่โครงการกำหนดหรือไม่

☐ ดำเนินการแล้วเสร็จทุกรายการ ภายในกรอบระยะเวลาที่โครงการกำหนด
☐ ดำเนินการแล้วเสร็จไม่ทุกรายการ ภายในกรอบระยะเวลาที่โครงการกำหนด

- ระบุรายการที่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ.....
 - คาดว่าจะแล้วเสร็จในวันที่.....
 - เหตุผลเนื่องจาก.....

☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ

- ระบุรายการที่ยังไม่ดำเนินการ.....
 - คาดว่าจะแล้วเสร็จในวันที่.....
 - เหตุผลเนื่องจาก.....
3. สหกรณ์สามารถดำเนินการเบิกจ่ายเงินค่าก่อสร้าง จัดซื้อจัดหา เครื่องมืออุปกรณ์ ให้แก่ผู้รับจ้างแล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาตามสัญญาหรือไม่

☐ ดำเนินการเบิกจ่ายแล้วเสร็จทุกรายการ ภายในกรอบระยะเวลาตามสัญญา
☐ ดำเนินการเบิกจ่ายไม่แล้วเสร็จทุกรายการ ภายในกรอบระยะเวลาตามสัญญา

- ระบุรายการที่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ.....
 - คาดว่าจะแล้วเสร็จในวันที่.....
 - เหตุผลเนื่องจาก.....
4. สหกรณ์ได้ขยายระยะเวลาสัญญาดำเนินการก่อสร้าง จัดซื้อจัดหา เครื่องมืออุปกรณ์ที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการให้แก่ผู้รับจ้างหรือไม่

☐ ไม่มีการขยายระยะเวลาในสัญญา
☐ สหกรณ์มีการอนุมัติให้ขยาย ระบุรายการ

(1).....ระบุเหตุผลการขอขยายของผู้รับจ้าง
 (2).....ระบุเหตุผลการขอขยายของผู้รับจ้าง
5. พื้นที่ก่อสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานของสหกรณ์ ตั้งอยู่ในพื้นที่ทำเลที่เหมาะสมหรือไม่ และไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม

☐ อยู่ในทำเลที่เหมาะสม
☐ อยู่ในทำเลที่ไม่เหมาะสมและอาจเกิดปัญหาในอนาคต ระบุปัญหา.....

ส่วนที่ 3 การใช้ประโยชน์จากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ที่ได้รับการอุดหนุน ในปี ที่ 1

(ข้อมูลไม่เกิน 31 มีนาคม 2562)

1.ลักษณะการใช้ประโยชน์ และปริมาณการใช้ประโยชน์ รายชนิดอุปกรณ์ที่ได้รับการสนับสนุน ภายใต้โครงการ
ไทยนิยมยั่งยืน (ผลปี 2561 ตัดยอดสิ้นสุด ณ วันที่ 31 มีนาคม 2562)

รายการ	ใช้กับ ผลิต	ก่อสร้าง จัดซื้อ จัดหาแล้ว เสร็จและ ใช้ ประโยชน์ แล้ว (/)	ลักษณะการใช้ ประโยชน์		ปริมาณ ผลผลิตที่ใช้ กับอุปกรณ์ (ตัน)	เกษตรกรที่ ได้รับ ประโยชน์ (ราย)	รายได้เฉลี่ย จากการขาย ผลผลิต/คน/ปี (บาท)	ก่อสร้าง จัดซื้อจัดหา เสร็จสิ้น แล้วแต่ไม่ใช้ ประโยชน์ (/)	ไม่ใช้ ประโยชน์ เนื่องจาก ก่อสร้าง จัดซื้อจัดหา ไม่แล้วเสร็จ (/)
			ใช้ตลอด ทั้งปี (/)	ใช้ตาม ฤดูกาล (ระบุช่วง เดือน)					
☐ นาง									
☐ โกดัง									
☐ โซโล									
☐ ลานตาก									
☐ เครื่องอบ ลดความชื้น									
☐ เครื่องซัง พร้อมโรงคลุม									
☐ เครื่องสี ข้าวโพด									
☐ อื่น ๆ ระบุ									

กรณีใช้ประโยชน์ไม่ครบทุกรายการหรือไม่มีการใช้ประโยชน์ เนื่องจาก (ระบุรายการและเหตุผล)

- (1) รายการ.....
เหตุผลที่ไม่ใช้ประโยชน์.....
คาดว่าจะใช้ประโยชน์ได้เมื่อ.....
- (2) รายการ.....
เหตุผลที่ไม่ใช้ประโยชน์.....
คาดว่าจะใช้ประโยชน์ได้เมื่อ.....
- (3) รายการ.....
เหตุผลที่ไม่ใช้ประโยชน์.....
คาดว่าจะใช้ประโยชน์ได้เมื่อ.....

รายการอุปกรณ์การตลาดที่ได้รับการสนับสนุนในภาพรวมส่งผลให้ปริมาณการรวบรวม

- ☐ เพิ่มขึ้นจากเดิมก่อนได้รับอุปกรณ์ ปริมาณตัน คิดเป็นมูลค่า ล้านบาท
- ☐ ลดลงจากเดิมก่อนได้รับอุปกรณ์ ปริมาณ.....ตัน คิดเป็นมูลค่า ล้านบาท
- เหตุผลเนื่องจาก ระบุ

2. การใช้ประโยชน์อุปกรณ์ที่ได้รับเป็นไปตามแผนที่สหกรณ์กำหนดไว้หรือไม่ โดยการเปรียบเทียบแผน/ผล การใช้ประโยชน์ ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ จนถึง สิ้นสุด ณ 31 มีนาคม 2562

ผลผลิต	แผนการรวบรวม (ตัน)	ผลการรวบรวม (ตัน)	คิดเป็นร้อยละ
☐ ข้าว			
☐ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์			
☐ มันสำปะหลัง			

3. แผนการใช้ประโยชน์ในภาพรวมจากปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือ อุปกรณ์ ได้รับการสนับสนุนภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ (ที่ดำเนินการแล้วเสร็จและไม่แล้วเสร็จสหกรณ์มีแผนการใช้ประโยชน์ในอีก 3 ปีข้างหน้าอย่างไร
- สินค้าข้าว

แผนธุรกิจของสหกรณ์	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564
แผนธุรกิจรวบรวมผลผลิต (ตัน)			
แผนการจัดเก็บผลผลิตเพื่อแปรรูป/รอราคา (ตัน)			
แผนธุรกิจแปรรูปผลผลิต (ตัน)			
แผนธุรกิจให้บริการ (ตัน)			
แผนให้สมาชิกมาใช้ธุรกิจกับสหกรณ์ (ราย)			

สินค้ามันสำปะหลัง

แผนธุรกิจของสหกรณ์	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564
แผนธุรกิจรวบรวมผลผลิต (ตัน)			
แผนการจัดเก็บผลผลิตเพื่อแปรรูป/รอราคา (ตัน)			
แผนธุรกิจแปรรูปผลผลิต (ตัน)			
แผนธุรกิจให้บริการ (ตัน)			
แผนให้สมาชิกมาใช้ธุรกิจกับสหกรณ์ (ราย)			

สินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

แผนธุรกิจของสหกรณ์	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564
แผนธุรกิจรวบรวมผลผลิต (ตัน)			
แผนการจัดเก็บผลผลิตเพื่อแปรรูป/รอราคา (ตัน)			
แผนธุรกิจแปรรูปผลผลิต (ตัน)			
แผนธุรกิจให้บริการ (ตัน)			
แผนให้สมาชิกมาใช้ธุรกิจกับสหกรณ์ (ราย)			

4. ประมาณการรายได้เพิ่มขึ้นของเกษตรกรสมาชิก หากมาใช้ประโยชน์และการบริการจากสหกรณ์ในธุรกิจรวบรวมผลผลิต แปรรูปผลผลิต ธุรกิจให้บริการ ประมาณ.....บาท/คน/ปี

ส่วนที่ 4 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะจากการดำเนินโครงการและการดำเนินธุรกิจ

1. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการและดำเนินธุรกิจ

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ

.....
.....

ผู้ให้ข้อมูล
(.....)

ตำแหน่ง.....

ผู้แทนสหกรณ์จำกัด

ผู้สอบถาม.....
(.....)

ตำแหน่ง.....

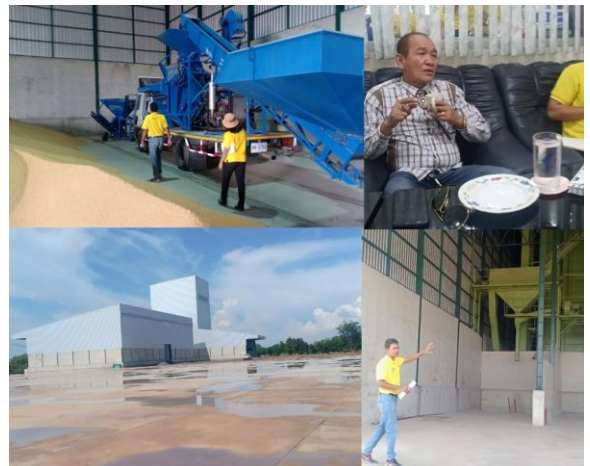
ผู้แทนสำนักงานสหกรณ์จังหวัด.....

* หมายเหตุ ส่งภายในวันที่ 15 พฤษภาคม 2562

รูปภาพประกอบกิจกรรมการลงพื้นที่ที่สุ่มตรวจของคณะทำงานติดตามประเมินผล
การดำเนินงานโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร

สหกรณ์การเกษตรปักษ์ชัย จำกัด จ.นครราชสีมา
โกดัง ขนาด 8,000 ตัน
เครื่องอบลดความชื้นพร้อมโรงคลุม ขนาด 500 ตัน

สหกรณ์การเกษตรด่านขุนทดจำกัด จ.นครราชสีมา
เครื่องสีข้าวโพด ขนาด 20 ตัน/ชม. ลานตาก ขนาด 8,490 ตรม.
เครื่องอบลดความชื้นพร้อมโรงคลุม 500 ตัน โกดัง 8,000 ตัน

สหกรณ์เครดิตยูเนียนหนองบัวแปะ จำกัด
จ.มหาสารคาม
เครื่องซังพร้อมโรงคลุม ขนาด 50 ตัน

สหกรณ์การเกษตรอาจสามารถ จำกัด จ.ร้อยเอ็ด
โกดัง ขนาด 2,000 ตัน
ลานตาก ขนาด 4,000 ตารางเมตร
เครื่องซังพร้อมห้องควบคุมและโรงคลุม ขนาด 50 ตัน

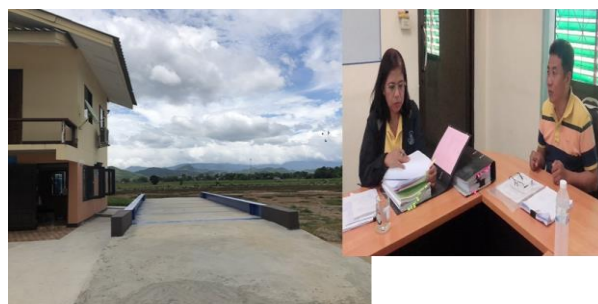
สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด จ.ร้อยเอ็ด
โกดังเป่าลมเย็นพร้อมอุปกรณ์ ขนาด 2,520 ตารางเมตร
รถตักล้อยาง ขนาด 173 แรงม้า

สหกรณ์การเกษตรโนนรมย์ จำกัด จ.ชัยนาท
โกดัง ขนาด 7,000 ตัน 2 แห่ง

สหกรณ์ผู้ใช้น้ำฝายยางประสบสุข จำกัด จ.ลำปาง
ฉาง ขนาด 1,000 ตัน
ลานตาก ขนาด 5,120 ตารางเมตร

สหกรณ์การเกษตรแม่ทะจำกัด จ.ลำปาง
เครื่องซังพร้อมชุดติดตั้งฐานราก ขนาด 50 ตัน

สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธกส. ลำปาง
จำกัด จ. ลำปาง
เครื่องสีข้าวโพด ขนาด 195 แรงม้า

สหกรณ์การเกษตรห้วยฉัตร จำกัด จ.ลำปาง
ลานตาก ขนาด 2,240 ตารางเมตร

รายชื่อคณะกรรมการประเมินผลโครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร
ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน กรมส่งเสริมสหกรณ์

1. นางสาวปรานอม จันทน์ใหม่	ผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจข้าวของสหกรณ์ ประธานคณะกรรมการ	
2. นางสาวรุ่ง คัยนันท์	รักษาการผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาธุรกิจ	คณะกรรมการ สหกรณ์ออมทรัพย์
3. นางเนาวรัตน์ เอื้ออารักษ์พงศ์	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการ	คณะกรรมการ
4. นางสาวรีณี สุพรรณวรรษา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	คณะกรรมการ
5. นางสาววิภาวี จิตินันทพันธุ์	นักวิชาการสหกรณ์ปฏิบัติการ	คณะกรรมการ
6. นายสิทธิชัย รักดีเตล็บ	นักวิชาการสหกรณ์ปฏิบัติการ	คณะกรรมการ
7. นางสาวอาภรณ์ สดสูง	พนักงานราชการ	คณะกรรมการ